

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

6-10 YAŞ ÇOCUK ÖYKÜ KİTAPLARININ MEB 2018 HAYAT
BİLGİSİ ÖĞRETİM PROGRAMINDA BULUNAN DEĞERLER
YÖNÜNDEN İNCELENMESİ

Özgün KURT

İZMİR
2019

**DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**6-10 YAŞ ÇOCUK ÖYKÜ KİTAPLARININ MEB 2018 HAYAT
BİLGİSİ ÖĞRETİM PROGRAMINDA BULUNAN DEĞERLER
YÖNÜNDEN İNCELENMESİ**

ÖZGÜN KURT

**Danışman
Dr.Öğr.Üyesi Hanife KESKİN**

**İzmir
2019**

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “6-10 Yaş Çocuk Öykü Kitaplarının MEB 2018 Hayat Bilgisi Öğretim Programında Bulunan Değerler Yönünden İncelenmesi” adlı çalışmanın içerdiği fikri izinsiz başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında ve bölümlerinin yazımında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Dokuz Eylül Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla tarandığını ve *intihal içermediğini* beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

12/06/2019

Özgün KURT

Tarih: 09/07/2019

Tez Başlığı:

6-10 Yaş Çocuk Öykü Kitaplarının MEB 2018 Hayat Bilgisi Öğretim Programında Bulunan Değerler Yönünden İncelenmesi

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 119 sayfalık kısmına ilişkin, 09/07/2019 tarihinde **tez danışmanım tarafından** Dokuz Eylül Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nın sağladığı İntihal Tespit Programından (Turnitin-Tez İntihal Analiz Programı) aşağıda belirtilen **filtreleme tiplerinden biri** (uygun olanı işaretleyiniz) uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin **benzerlik oranı % 14_tür.**

- <http://www.kutuphane.deu.edu.tr/tr/turnitin-tez-intihal-analiz-programi/> adresindeki Tez İntihal Analiz

Programı Kullanım Kılavuzunu okudum ☒

Filtreleme Tipi 1(Maksimum %15) ☒

Filtreleme Tipi 2(Maksimum %30) ☐

☐ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, ☐ Kaynakça hariç, ☐ Alıntılar dâhil, ☐ Altı (6) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç.	☐ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, ☐ Kaynakça dâhil, ☐ Alıntılar dâhil.
EK 1- İntihal Tespit Programı Raporu İLK SAYFA Çıktısı. ☒	
EK 2- İntihal Tespit Programı Raporu (Tümü) Cd içinde. ☐	

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esasları'nı inceledim ve yukarıda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmasının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Adı Soyadı : Özgün KURT
Öğrenci No :2014950024
Anabilim Dalı :İlköğretim
Programı :Sınıf Öğretmenliği
Statüsü : Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐

ÖĞRENCİ

Özgün KURT
09.07.2019

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi Hanife KESKİN
09.07.2019

Açıklamalar

1: Bu formu teslim etmeden önce sizden istenen bilgileri uygun kutucuğu () işaretleyerek doldurunuz.

Kullanıcı şifre vb. konusunda sorun yaşanması durumunda Üniversitemiz Merkez Kütüphanesinde bulunan Turnitin yetkilisine (Ali Taş Tel: +90 (232) 3018026 veya ali.tas@deu.edu.tr) başvurunuz.

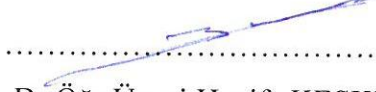
2: Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu" formu tezin ciltlenmiş ve elektronik nüshalarının içerisinde ekler kısmında yer alır.

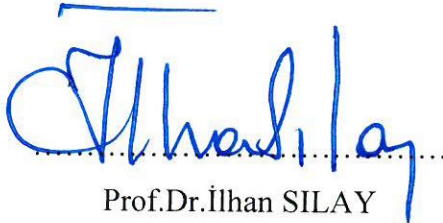
3: Tez savunmasında düzeltme alınması durumunda bu form güncellenerek yeniden hazırlanır.

4: Turnitin-Tez İntihal Analiz Programına yükleme yapılırken Dosya Başlığı (document title) olarak **tez başlığının tamamı**, Yazar Adı (author's first name) olarak **öğrencinin adı**, Yazar Soyadı (author's last name) olarak **öğrencinin soyadı** bilgisini yazınız.

YÜKSEK LİSANS TEZİ SINAV SONUÇ FORMU

Özgün KURT Tarafından Dr.Öğr.Üyesi Hanife KESKİN yönetiminde hazırlanan “6-10 Yaş Çocuk Öykü Kitaplarının MEB 2018 Hayat Bilgisi Öğretim Programında Bulunan Değerler Yönünden İncelenmesi” başlıklı tez tarafımızdan okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından “Yüksek Lisans Tezi” olarak kabul edilmiştir.

Dr.Öğr.Üyesi Hanife KESKİN
Danışman

Prof.Dr.İlhan SILAY
Jüri Üyesi

Doç.Dr.Hasret NUHOĞLU
Jüri Üyesi

09.07.2019

Prof. Dr. Süha YILMAZ
Enstitü Müdürü V.

Teşekkür

Bu çalışmada bilgi birikimi ve tecrübesi ile bana yol gösterip hep yardım eden değerli danışman hocam Dr.Öğr.Üyesi Hanife KESKİN'e; çalışmamın her anında yanımda olan sabrı ve fikirleriyle tezimin oluşumuna destek olan sevgili hocam Prof.Dr.Ülkem YARARBAŞ'a; araştırmamın her aşamasında bana deneyimleriyle yol gösteren, beni sistem düşüncesiyle tanıştıran Emre GÖKTEPE'ye; araştırmamın istatistiksel analizlerinde yardımcı olan Prof.Dr.İpek DEVECİ KOCAKOÇ'a; bütün zor anlarımda yanımda olan, hayatı benim için değerli hale getiren ve şanslı olduğumu hissettiren canım arkadaşım Sevinç YILMAZ'a; yoğun çalışma tempom süresince manevi olarak yanımda olan, olumlu düşünceleriyle beni destekleyen süreç boyunca bana her türlü desteği sağlamış olan isimlerini sayamadığım bütün arkadaşlarıma; son ve en değerlisi yaşantım boyunca güven ve sevgiyle yanımda olan, çok sevdiğim anneme, babama ve abime teşekkür ederim.

İçindekiler

Teşekkür	ii
İçindekiler	iii
Tablo Listesi	iv
Şekil Listesi	iv
ÖZET	vi
ABSTRACT	viii
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
Problem Durumu	1
Değerler Eğitimi	8
Değerlerin Gizli Öğretimi Yaklaşımı (Örtük Program)	11
Değer Açıklama Yaklaşımı (Değer Belirginleştirme)	11
Değer Analizi Yaklaşımı	11
Ahlaki Muhakeme Yaklaşımı (Ahlaki İkilem)	11
Değerlerin Doğrudan Öğretimi Yaklaşımı (Değer Aktarma-Telkin)	12
Bütüncül Yaklaşım (Adil Topluluk Okulları)	12
Eylem ve Gözlem Yoluyla Öğrenme Yaklaşımı	12
Hayat Bilgisi Dersinin Değerler Eğitimindeki Yeri	13
Amaç ve Önem	16
Problem Cümlesi	20
Alt Problemler	20
Sayıtlılar	20
Sınırlılıklar	21
Tanımlar	21
Kısaltmalar	22
BÖLÜM II	23
İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR	23
Seçilen bir yazarın bir kitabını inceleyen çalışmalar:	24
MEB 100 Temel Eser incelemesi yapan çalışmalar:	25
Masalları inceleyen çalışmalar:	26
Ders kitaplarını inceleyen çalışmalar:	27
Dergileri inceleyen çalışmalar:	27
Şiirleri inceleyen çalışmalar:	27
Çizgi filmleri inceleyen çalışmalar:	28

Seçilen öyküleri inceleyen çalışmalar:	28
BÖLÜM III	32
YÖNTEM	32
Araştırma Modeli	32
Evren ve Örneklem	32
Veri Toplama Araçları	36
Veri Çözümleme Teknikleri	36
BÖLÜM IV	44
BULGULAR VE YORUMLAR	44
BÖLÜM V	92
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	92
KAYNAKÇA	99
EKLER	112
Ek 1. Araştırmada kullanılan kitapların ayrıntılı listesi	112
Ek 2. 2018 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında Yer Alan Kazanımlar	117
Ek 3. Akademik Özgeçmiş	122

Tablo Listesi

Tablo 1 - Yapılan Bilimsel Çalışmaların İnceleme Konusu.....	23
Tablo 2 - Yapılan Bilimsel Çalışmalarda Rastlanan Değerler	29
Tablo 3 - En Çok Okunan 6-10 Yaş Çocuk Öykü Kitap Listesi	33
Tablo 4 - Değer İlişki Tablosu	47
Tablo 5 - Çıkarım Merdivenleri	49
Tablo 6 - İncelenen Kitaplarda Yer Alan Değerler ve Sayıları	86

Şekil Listesi

Şekil 1 - Toplumsal Değerler ile Kişisel Değerlerin Birbiri ile İlişkisini Gösteren Diyagram	4
Şekil 2 - Kişisel Değerlerden Norma olan İlişkiyi Gösteren Diyagram	5
Şekil 3 - Kişisel Değerlerden Davranışa Kadar Olan İlişkiyi Gösteren Diyagram ..	6
Şekil 4 - Değer - Davranış İlişkisini Özetleyen Diyagram.....	7
Şekil 5 - Okunan Kitaplar Boyunca Değer Karşılaşma Oranı Grafiği	35
Şekil 6 - Çıkarım Merdiveni Görseli	38

Şekil 7 - Çıkarım Merdiveni Örneği 1	42
Şekil 8 - Çıkarım Merdiveni Örneği 2	43
Şekil 9 - Kitaplarda Yer Alan Değer Sayısı ve Çeşitleri	44
Şekil 10 - Kitap - Değer Sayısı Karşılaştırılması	45
Şekil 11 - Yabancı ve Yerli Yazarların Eserlerine Göre Değer Dağılımı	46

ÖZET

6-10 YAŞ ÇOCUK ÖYKÜ KİTAPLARININ MEB 2018 HAYAT BİLGİSİ ÖĞRETİM PROGRAMINDA BULUNAN DEĞERLER YÖNÜNDEN İNCELENMESİ

Kurt, Özgün
Yüksek Lisans, İlköğretim
Dr. Öğr. Üyesi Hanife KESKİN

Bu çalışma ile 2018 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında yer alan “kök değerler”in 6-10 yaş çocuk hikaye kitaplarında bulunma düzeyi araştırılmıştır.

Araştırmanın evrenini Türkiye’de çevrimiçi kitap satışı yapan kuruluşlardan en çok satış yapan iki sitede yer alan kitaplar içinde çocuk-gençlik bölümünün altında, okul çağı, 6-10 yaş alt bölümünde yer alan öykü-hikaye türünde satılan 1400 kitap oluşturmaktadır. Bu kitaplar içinden en çok satan 104 tanesi araştırma doygunluk yaklaşımına uygun olarak seçilmiştir.

Araştırmada yöntem olarak nitel araştırma yöntemlerinden doküman (veri) inceleme modeli kullanılmıştır. Veri analizi için “çıkarım merdiveni” kullanılmıştır.

Araştırmanın konusu olan “Türkiye’de 6-10 yaş grubu için yazılmış, çok okunduğu bilinen öykü kitaplarının, Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında yer alan ve öğrencilere aktarılması amaçlanmış değerleri aktarma düzeyi” problemi; hangi değere kaç kitapta rastlandığı, incelenen her kitapta rastlanılan değer sayısı, yerli ve yabancı yazarlar tarafından yazılmış öykülerin odaklandığı değerler arasındaki sıklık farklılıkları olup olmaması, birden çok değer aynı anda bir kitapta bulunma durumu ve hangi değer ikililerinin bir arada daha sık bulunduğu gibi alt problemler ile tanımlanmıştır.

İncelenen eserlerin içinde yer alan öyküler, kahramanların karar mekanizmaları ve öykülerin kırılma noktaları çıkarım merdivenleri ile incelenmiştir. Daha sonra çıkarım merdiveninin düşünme ve duygu basamakları değerlendirilerek bu karar ve kırılma noktalarında hangi değerlerin geçerli olduğu belirlenmiştir.

Araştırma kapsamında 104 çocuk hikaye kitabı incelenmiştir. İncelenen bu kitapların 38'i yerli yazarlara ait, 66 tanesi ise yabancı yazarlara ait kitaplardır. İncelenen kitaplardan, toplam 138 adet çıkarım merdiveni hazırlanmış, 78 kitapta Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında yer alan “kök değerler”den bir veya daha fazlasına rastlanmıştır, 26 kitapta bu değerlerden hiçbirine rastlanmamıştır.

Her bir kitapta yer alan değerleri gösterebilmek amacıyla değer işleme sıklık tablosundan yararlanılmıştır. Bu tabloda 10 değer bulunmaktadır. Her bir kitap için tablo doldurulmuş ve veriler tek tek çözümlenmiştir.

Araştırma sonunda rastlanma sıklığına göre değerler şu şekilde sıralanmaktadır; “yardımseverlik”(49 kitap), “sevgi”(37 kitap), “dostluk”(24 kitap), “sorumluluk”(20 kitap), “dürüstlük” (19 kitap), “saygı” (19 kitap), “özdenetim” (12 kitap), “sabır” (7 kitap), “adalet” (3 kitap), “vatanseverlik” (2 kitap) .

Listedeki 104 kitap Türk ve yabancı yazarlı kitaplar olarak iki alt grupta incelendiğinde, 66 kitabın yabancı, 38 kitabın ise Türk yazarlar tarafından yazıldığı görülmüştür. Değer barındırma oranları bu iki alt grup içinde belirgin bir farklılık göstermemiştir. Yabancı yazarlı kitaplarda bu oran 52/66 iken (%.79), Türk yazarlı kitaplarda 29/38 (%76)'dir.

Anahtar Kelimeler: Değer, Değerler, Değerler Eğitimi, Hayat Bilgisi Öğretim Programı, Hikaye Kitapları, Çıkarım Merdiveni.

ABSTRACT

EXAMINATION ON THE STORY BOOKS OF 6-10 YEARS OLD CHILDREN REGARDING THE VALUES OF SOCIAL STUDIES CURRICULUM OF TURKISH MINISTRY OF EDUCATION 2018

Kurt, Özgün
Master of Science, Primary Education
Assistant Professor Hanife KESKİN

In this study, the level of inclusion of “root values” in the 2018 Life Science Course Curriculum in 6-10 year old children's story books were investigated.

The population of the research constitutes 1400 books which are from the two best-selling web sites enterprises engaged in the online sale of books in Turkey. The books are specifically chosen from the child-youth section, which also took place on the section of school age / age 6-10 and sold as the story type. Among these books, the best-selling 104 were selected in accordance with the research saturation approach.

In the study, data examination model has been used which is one of the qualitative research. Also ladder of inference is used for data analysis. The problem statement "the presence of values in Life Science Courses of the Ministry of National Education in well known and read story books written for the 6-10 age group in Turkey" has been defined and supported by the sub-problems such as the number and the type of the root values found in each book examined, the frequency between the values of the stories written by the native and foreign authors, the presence of multiple values and the pair of values in a book at the same time.

104 children's story books were examined in the research. 38 of these books belong to local writers and 66 of them belong to foreign authors. A total of 138 ladders of inference were prepared from the books reviewed. Out of the 104 books, 78 books contained one or more of the “root values” which took place in the Life Science Course Curriculum of the Ministry of National Education, and none of these values were found in 26 books.

The stories included in the examined books, the decision mechanisms of the heroes and the breaking points of the stories were examined with ladders of inference. Then the thinking and emotion steps of the ladders of inference ladder were evaluated and the values and the validity of these decisions were determined.

The value frequency table was used to determine the values presented in the books. There are 10 values in this table. For each book, the table is filled and the data is analyzed individually.

Breakdown of the values found amongst the 104 books in the list as follows; “helpfulness” in 49 books, “love” in 37 books, “friendship” in 24 books, “responsibility” in 20 books, “honesty” in 19 books, “respect” in 19 books, “self-control” in 12 books, “patience” in 7 books, “justice” in 3 books and lastly “patriotism” in 2 books.

The 104 books in the list are examined in two sub-groups as Turkish and foreign authors and found that 66 books have been written by foreign authors and 38 by Turkish authors. Value presence ratios did not differ significantly in these two subgroups. This ratio is 52/66 (% 79) for books with foreign authors and 29/38 (% 76) for Turkish authors.

Keywords: Value, Values, Values Education, Life Science Curriculum, Story Books, Inference Ladder.

BÖLÜM I

GİRİŞ

Problem Durumu

Değişen dünya şartları ve jenerasyon ile birlikte bireylerin ve toplumların davranışlarında da değişimler gözlemlenmektedir. Dünyada ve Türkiye’de bu davranış yapısının değişmesinin sebeplerinden biri olarak toplumsal değerlerin değişmesi ve eskisi gibi önemslenmemesi gösterilmektedir.

Değerlerin aktarılması konusunda yaşanabilecek belirli sıkıntılar toplumda da sıkıntılara yol açabilmektedir. Bu sıkıntılar şiddet, kötü alışkanlıklar, sevgisizlik ve saygısızlık, hoşgörülü olmama gibi davranışlarda artışlara yol açabilmektedir (Ay & Deveci, 2009). Bu anlamda eğitim sistemlerinin “iyi insan” yetiştirme hedefine ulaşması için gerekli önlemleri alması gerekmektedir.

Türk Eğitim sistemine değer eğitiminin entegrasyonu konusunda bir süredir çalışmalar yapılmaktadır. Bu kapsamda, okullarda belirli etkinliklerle değer aktarımına yönelik çalışmalar yapılmakla birlikte, sistem içerisinde programlama, öğretmenin yetkilik düzeyi gibi faktörler nedeni ile hazırlıksız başlanan süreçlerde değer eğitimi istenilen başarıya ulaşamamaktadır (Bacanlı, 2015). Bununla birlikte öğrencilerin de değer edinimi konusunda istenilen seviyeye ulaşamadığı gözlemlenmektedir.

Değer eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde değer eğitimi yaklaşımlarının genellikle değerleri aktarma yoluyla kazandırmayı hedeflediği görülmüştür. Bu yolu kullanarak değer aktaran yöntemlerden biri de çocuk kitaplarıdır. Bu anlamda kitapların içerdiği değerlere gereken önemi vermek gerekir.

Değer kavramı birçok anlamda terimsel şekilde kullanıldığı gibi “felsefe, psikoloji, sosyoloji başta olmak üzere matematik, iktisat, dini bilimler ve tarih gibi birçok bilim dalında kullanılmaktadır.” (Ulusoy & Dilmaç, 2012). Bu noktada sosyal bilimler ve eğitim bilimlerinin “değer” kelimesine yüklediği anlam üzerinden hareket

ederek bu kavramı açıklamaya ve çeşitli değer tanımlarını kullanarak bir sentez yapmaya çalışacağız.

İlk kez 1918 yılında Znaniecki tarafından kullanılmış olan “değer kavramı” Latince kökenli “güçlü olmak” ya da “değerli olmak” anlamına gelen “valere” kelimesinden türetilmiştir (Bilgin, 1995). Türkçe sözlükte ise “bir şeyin önemini bilmeye yarayan soyut ölçü, karşılık, kıymet”, “bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü” şeklinde tanımlanmıştır (Türk Dil Kurumu, 2018).

Özbay ise değer tanımı şöyle yapmaktadır; “Değerler bir toplumun büyük bir kısmı tarafından kabul edilen, inanılan ve korunmaya çalışılan davranış biçimleridir.” (Özbay, 2002). Özbay’ın söyleminde topluma göre şekillenebilen bir değer tanımında bahsedilmiştir. Eğer toplumun büyük kesimi tarafından ilgi gören bir davranış şekli ise, o toplumun değeri olarak söz edilebilir. Bu anlamda değerlerin kişinin tutum ve davranışlarını, bilişsel süreçlerini etkilediğini ve toplumun kültürel etkileşimde bulunduğu ve onları yansıttığını söyleyebiliriz (Özgüven, 2012).

Rokeach’a göre değerler bireysel veya toplumsal olarak farklı davranış şekillerini oluşturan kalıcı inançlardır (Bilgin, 2003). Değerin toplumsal tanımına bakıldığında, bireylerin tek başına olmalarından çok bir arada bulunmaları ve birbirlerinden etkilenmeleri, değerlerin toplum tarafından ortak kabul edilmiş ve paylaşılmış olduğunu açıklar (Canatan, 2008).

Bireylerin düşünce, davranış ve yapıtlarında birer ölçüt olarak değerler göz önüne alınabilir ve toplumsal bütünlüğün ayrılmaz parçalarını oluştururlar. Bireyler yargılama ve seçimlerinde birer kriter olarak yaşadıkları toplumun ve kültürün değerlerini benimseyip bunları kullanarak daha iyi, daha doğru veya daha adil gibi genel hükümlere varma olanağı bulurlar (Tolan, 1996).

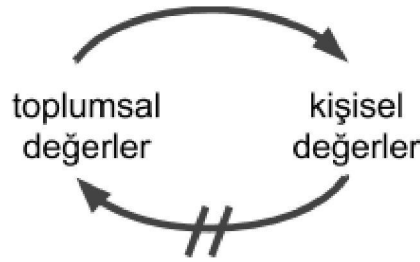
Parsons’a göre ise değerler, toplumsal sistemi oluşturan yapılardan biri olup, bu sosyal sistemin devamlılığında önemli bir yere sahiptir (Parsons, 1964). Değer, bu sosyal yapı içinde davranışların yöntemini, araçları ve amaçları seçmede etken rol oynar. Toplumsal yapıyı oluşturan toplumsal kurumların çoğu kendine ait değerleri barındırır. Örneğin toplumun en temel kurumu olan “aile”, diğer toplumsal kurumların

benimsenmesinde önemli bir rol oynar. Bu anlamda kişinin en temel yapı içinde edindiği sosyal roller bize değerleri ifade eder. Bu roller bireyselden topluma oluşan yapıyla doğrudan ilişkilidir (Özensel, 2003).

Başka bir açıdan toplumda oluşan değerlerin kaynağı bireyin dışındadır. Bireyler bunları doğrudan kontrol edemezler. Bunlar bireylerin kontrol edemeyeceği çokluktadırlar. Bu anlamda toplumsal değerler, kişisel değerleri belirlerler.

Toplumsal değerler, o toplumu oluşturan bireylerin, kişisel değerlerinin bir sentezidir denebilir. Bir bireşim olması nedeni ile o toplumu oluşturan bireylerin veya o bireylerin değerlerinin zaman içinde değişmesi ile, toplumsal değerler de değişebilir. Bu anlamda değerler çağlara göre değişip şekillenebilirler. Bu yüzden değerleri incelerken hangi toplumda ve ne zaman geçtiğine dikkat etmek gerekir. Bazen aynı çağda ama farklı toplumlarda farklılık gösterebilen değerlerin kuşak çatışmalarına sebep olduğu görülmüştür. Tural bu durumla ilgili açıklamasında toplumların tarih boyunca yaşantılardan ortaya çıkardığı değerlerin her birinin o toplumun büyük kısmı tarafından benimsendiğini söylemiştir (Ulusoy & Dilmaç, 2012). Böyle topluluklarda en büyük uyuşmazlık, genç nesil ve yaşlı nesil arasında kuşak çatışması şeklinde ortaya çıkar. Bu durumu “barışmak, uzlaşmak” gibi evrensel değerler çözümler (Aydın & Akyol Gürler, 2012). Burada değinilmesi gereken bir nokta da, kişi doğup büyüdüğü toplumun şartlarına göre şekillenir ve kendi toplumuna göre kişilik geliştirir. İnsanlar toplumun kural ve değerlerini benimsese de bir toplumdaki bütün bireyler aynı değildir. Yani aynı toplumda yetişmiş fertler bazı yönleri ile birbirine benzer ama bir o kadar da farklı olabilir (Altay, 1971). Bu nedenle kişisel değerlerin gecikmeli olarak, zaman içinde toplumsal değerleri değiştirebileceği söylenebilir (Şekil 1).

Şekil 1
Toplumsal Değerler ile Kişisel Değerlerin Birbiri ile İlişkisini Gösteren
Diagram

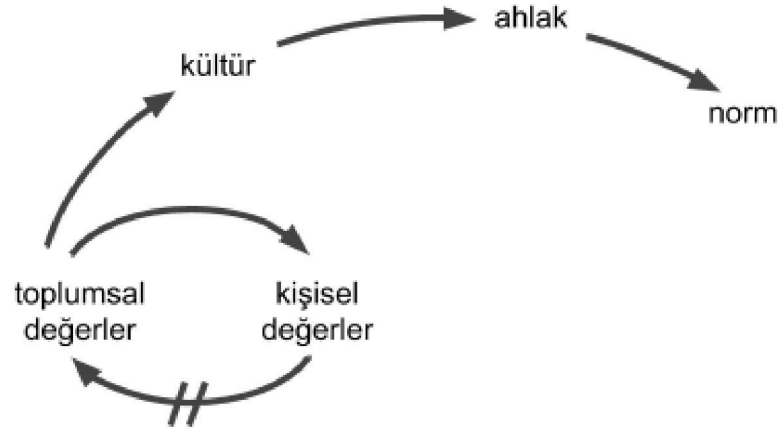

Bireylerin düşünce, davranış ve yapıtlarında birer ölçüt olarak değerler göz önüne alınabilir ve toplumsal bütünlüğün ayrılmaz ögesini oluştururlar. Bireyler muhakeme ve seçimlerinde birer ölçüt olarak yaşadıkları toplumun ve kültürün değerlerini benimseler (Tolan, 1996).

Toplumsal yaşam içinde birey, kendine ait bir değerler sistemi oluşturur. Bu sistem, bireyin içinde bulunduğu toplum ve toplumun diğer bireyleri ile birlikte paylaştığı kültür tarafından şekillendirilir (Bradshaw, Healey, & Smith, 2001).

Türk Dil Kurumu tarafından kültür; “tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin” olarak tanımlanır. Yıllar içinde birikerek ortaya çıkan toplumsal değerler, bir toplumun kültür ürünleridir (Canatan, 2008). Diğer bir deyişle, kültürün temelinde toplumsal değerler vardır. İnsanın davranışları temelde bazı değerlere dayanmak zorundadır. Bu değerlere göre kültür oluşmakta daha sonra kültüre göre de değerler biçimlenmektedir.

Şekil 2
Kişisel Değerlerden Norma olan İlişkiyi Gösteren Diyagram

Sosyal değerlerin ve normların kaynağında “kültür” yer alır. Kültür, bir toplumda halkın orjinal yaratmasıdır. En basit toplumdan en gelişmiş ve karmaşık toplumlara varıncaya kadar yaşayan her toplumun bir kültürü vardır. Nesilden nesile aktarılan gelenek, inanç, değerler sistemi, bireylerin dünya görüşü ve hayat tarzları fonksiyonel bir ilişki halindedir. Bu yüzden kültür, canlı, sürekliliği olan bir değerler sistemi, öğrenilmiş davranış biçimleridir. Toplumsal değerler, toplumların parmak izi gibidir ve insan davranışlarının temellerini oluşturur. Parsons’a göre kültürel sistem her toplumda kendi kültürel özgünlüğünü sağlayan çekirdek değerleri ve ilgili normları içerir (Canatan, 2008). Bu anlamda kültür, yansıttığı toplumun ahlakının da ana belirleyicilerinden biridir.

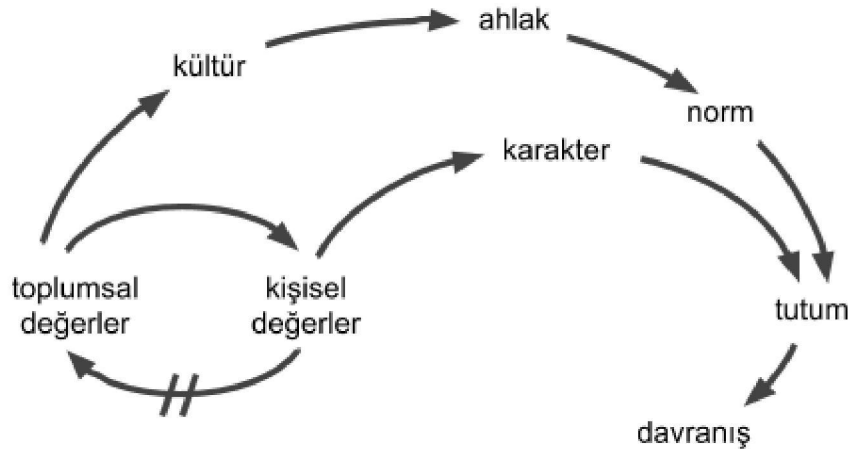
Ahlak; “bir toplum içinde kişilerin uymak zorunda oldukları davranış biçimleri ve kuralları, aktöre, sağtöre” olarak tanımlanmıştır. Diğer bir deyişle normları, yani davranış biçimlerini belirleyen şey ahlaktır. Yargılama ve değerlendirmenin kendisine göre yapıldığı ölçüt, uyulması gereken kural anlamına gelen norm, ahlakın doğal sonucudur (Türk Dil Kurumu, 2018).

“Değerler, toplumsal normlar veya davranış kuralları aracılığıyla ifade edilirler.” (Canatan, 2008). Toplumsal ahlak kuralları olarak oluşan normlar, kişinin karakteri ile birlikte tutumlarına neden olurlar. Norm kavramı toplumsal nitelemesi kazanınca toplum içerisinde bireylerin davranışlarının başkaları tarafından nasıl değerlendirileceğini, kabul edilip edilmeyeceğini gösteren bir rehber olarak anlaşılabilir (Kirman, 2004).

Toplumsal değerler gibi toplumsal normlar da bireylerin toplum içinde nasıl davranmaları gerektiğini gösterir. Toplumsal değerler açık ve kesin bir duruma gelince normlar ortaya çıkar. Bireyler bu normlara göre tutum belirler. Tutumlar, bu nedenle kişisel değerlerle doğrudan, toplumsal değerlerle dolaylı olarak ilişkilidir.

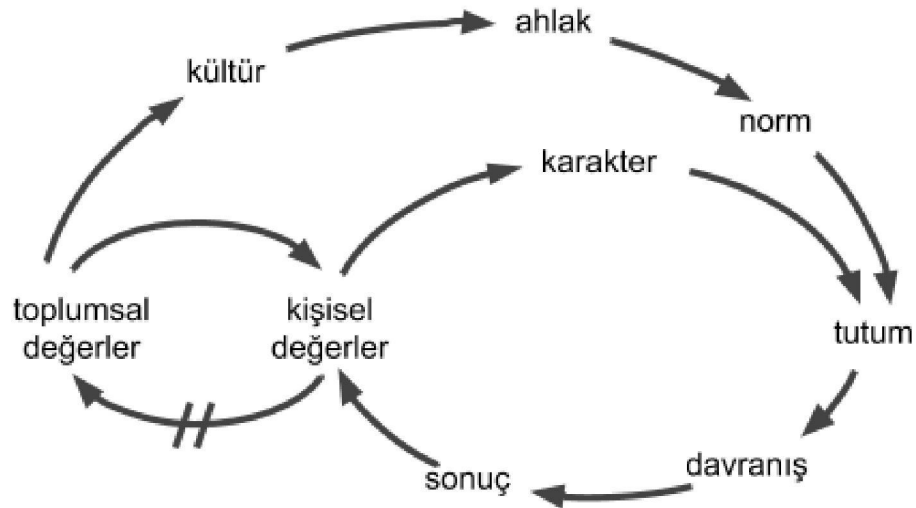
Kişinin davranışları, bu tutumların sonucudur. Tutumlar ile davranış arasında Şekil 3 'te görülebileceği gibi basit ve dolaysız bir ilişki olduğu varsayılmıştır. Yani, eğer bir kişinin bir konu hakkındaki tutumunu bilirsek o konudaki davranışını da ön görebiliriz.

Şekil 3
Kişisel Değerlerden Davranışa Kadar Olan İlişkiyi Gösteren Diyagram

Son olarak, davranışlar ile kişisel değerler arasındaki ilişkiden söz edilebilir. Değerler, bireylerin yaşantısında gelişen olaylara anlam verebilme açısından belirleyicidir. Bu anlamda toplumsal beklentilere göre aileden başlayıp giderek büyüyen ve çevresinde bireye neyi nasıl yapması hakkında yön gösteren ve bunları belirleyen hükümler değerlerdir (Canatan, 2008). Değerler, dolaylı yoldan tutumları, tutumlar da bu anlamda davranışları oluşturur. Davranışların sonuçları vardır. Bu sonuçlar, toplumsal değerlerle değerlendirilir. Bu bir tür uyum sağlama (adaptasyon) sürecidir. Davranışlarının sonuçları toplumsal değerle açıklanamadığı durumlarda var olan kişisel değerler değişebilir, kişi uyma (akomodasyon) sürecine girebilir. Böylece davranışların sonuçları kişisel değerleri değiştirebilir. Piaget'nin aktardığı üzere toplum geneline kişisel değerlerin değişmesi de toplumsal değerleri değiştirecektir.

Şekil 4
Değer - Davranış İlişisini Özetleyen Diyagram

İnsan davranışlarını yönlendiren değerler toplumsal baskıya gerek kalmaksızın davranışa dönüşürler. Davranışlar ya zorunlu uyma davranışı, yani dış disiplin yoluyla olur ya da içselleştirilerek kişinin kendine mal ettiği değerler vasıtasıyla olur. Onurlu bir yaşam için insan davranışlarının yönlendiren korku ve disiplin değil, değerler olmalıdır. Korkudan kaynaklanan disiplin, korku kaynağı ortadan kalktığı zaman kaybolur. Değerlerden kaynaklanan iç disiplin ise, değer değişmediği müddetçe devam eder (Cüceloğlu, 1999).

Değerlerin insan davranışlarını yönlendirdiğini çıkarım merdiveni örneğinde görmek mümkündür. Bu model, ilk defa Harvard Üniversitesi Profesörü Chris Argyris tarafından öne sürülmüştür. Burada bilinçaltı olarak adlandırdığımız bölgede küçük boyutta bir merdiven olduğu varsayılmaktadır. İlk basamakta; deneyimlerimiz, 5 duyu organımızla algılayabileceğimiz veriler bulunmaktadır. İkinci basamakta, bu deneyimlerden belirli bilgi ve ayrıntıların süzülmesi ve süzme işlemi sırasında inandığımız tercihlerimizin ve eğilimlerimizin bunda etkili olduğu düşünülmektedir. Üçüncü basamak ise, süzölmüş olan bilgilere anlam yükleme bölümüdür. Dördüncü basamakta yaratılan anlamlara dayanarak varsayımlarda bulunulur ve olgu ile hikaye arasındaki fark bulandırılmaya başlanır. Beşinci basamak, bireylerin varsayımlarına dayanan sonuçlara ulaştığı yani duygusal tepkilerin verildiği basamak olarak tanımlanmaktadır. Altıncı basamakta ise, bireyler çevrelerindeki dünya ile ilgili

inançlarını ayarlar. Yedinci basamakta, ayarlanmış olan inançlara dayanarak davranışta bulunulduğu kabul edilmektedir (TEDed, 2019).

Özetle; çıkarım merdiveni, değerlerin nasıl kişiselleştiğini ve davranışa giden yolda nasıl etkili olduklarını anlamamızı kolaylaştıran bir bakış açısıdır.

Değerler Eğitimi

Değerler bireylerde kalıtsal değildir ve öğrenme sonucu sonradan oluşurlar. Değer oluşumu çocuklukta başlar ve yaşantı boyu devam eder. Bu anlamıyla değerlerin öğrenilmesi sosyal öğrenmedir diyebiliriz. Bireyler aslında bu sosyal öğrenme içindeki toplumsal rollerle neleri yapıp neleri yapmaması konusunda deneyim edinirler. Değer eğitimi bireyin daha çok duygu gelişimine katkıda bulunduğu için duyuşsal alana hitap eder. Bu yönüyle bilişsel ve psikomotor öğrenmeden farklıdır (Akbaş, 2004).

Temel eğitimden başlayarak, öğrencilere belirli değerleri kazandırmak onlara gelecek için sağlam bir zemin oluşturmak anlamına gelmektedir. Bu taban üzerinde öğrenciler değerleri geliştirebilir ve davranışlarına yansıtabilir. Değerler, sosyal hayatı düzenler ve bireyler arası ilişkileri güçlendirir. Geçmişini unutmayan, geleceğinden umutlu ve kültürüne hakettiği değeri veren bireyler toplumun geleceği ve devamlılığı için önemlidir. Bu anlamda değer eğitime gereken önemi vermek gerekir (Şentürk & Aktaş, 2015).

Değer eğitiminin genel olarak tanımlarına baktığımızda, istenilen davranışların ve olguların topluma kazandırılması için yapılan çalışmalar olduğunu görebiliriz. Bir başka değer tanımına göre de değer eğitimi; “Bireyin belli başlı değerleri fark etmesini, hayatında gerekli olan değerleri kazanmasını, yeni değerler edinmesini ve edindiği değerleri kişiliğin temel taşı haline getirmesini sağlamak için hayat boyu verilen eğitimidir.” (Yaman, 2012).

Karakter eğitimi olarak da söylenebilen değer eğitimi, eğitimin var oluşundan beri kendinden söz ettirmektedir. Eğitimin temel amaçlarından biri insanların bilişsel düzeylerini yükseltmek, ikincisi ise bireylerin iyi insan özelliklerini geliştirmek

olmuştur (Altan, 2011). Bu yüzden değer eğitimi çoğu din adamları ve filozofların çalışma alanı olmuştur.

Değer eğitimi bir erdem veya bir gereklilik olarak görülmekte ve öğrenciler sağlam bir karaktere sahip olması için çalışmalar yürütmektedir (Yaşaroğlu C. , 2013). Her aile çocuğunun iyi bir karaktere sahip olmasını ister ve bunun için çaba gösterir. Aslında bu noktada değer eğitiminin öğrencilerin yaşamında daha anlamlı ve kalıcı olması için okulun, ailenin ve çevrenin de öğrencileri desteklemesi gerekir. Bunun temel şartı ise toplumun bütün kesimlerinin değerlere sahip çıkması ve genç nesillere aktarım görevi üstlenmesidir.

Bireyin kişilik gelişimine katkıda bulunmak ve doğuştan var olduğuna inanılan iyi yönü bireyde görünür kılmak değer eğitiminin amaçlarından biridir. Bu anlamda bireyi ve toplumu kötü ahlaktan korumak da mümkündür. Çünkü birey her yönüyle iyi tarafıyla geliştirilir ve bu yanının en yüksek düzeyde olması sağlanmaktadır.

Değerler hem bireyin öz denetimini hem de toplumun bireyler üzerindeki kontrolünü sağlayan unsurlardandır. Kişinin değerleri toplumdaki yerini belirlemede araçtır. Bu değerler sayesinde insan çevresiyle iletişime geçebilir. Değerlerin bireylere aktarılması ile toplumsal kültürün oluşumuna katkı sağlanır. Ailede başlayan değerler eğitimi okulda değer aktarımıyla devam eder.

İnsanların birbiriyle ilişki içinde olduğu her alanda belli kurallar ve değerler vardır. Toplum içinde değerlerle birlikte yaşarız. Bireyler toplumun genelinde kabul görmüş değerlere göre yaşamını şekillendirir. Bu değerler kültürlerarası değişebileceği gibi zaman içerisinde bazı değişimlere de uğrayabilir. Bunların dışında tüm dünyada kabul görmüş evrensel değerler vardır ki bunlar dünyanın huzur içinde devamlılığı için oldukça önemlidir. Adalet ilkesi evrensel değerler kapsamında her toplumda tarih boyunca kabul görmüştür (Hökelekli, 2010). Bu anlamda çocuğun erdemli bir insan olarak toplumda yerini alması, başarılı bir öğrenim görmesi kadar önemlidir (Yaşaroğlu C. , 2013). Erdemler , her toplumda ulaşılmaya çalışılan değerler olarak bilinir. Toplumsal düzeni sağlamak için sadece yasalara değil, insanların ortak bir değer ve amaç içinde bütünleşmeye ihtiyacı vardır. İnsancıl değerler olmadan toplum

sisteminde çökmeler yaşanır (Yörükoğlu, 1998). Sonuç olarak değerler kanun zoru ile öğretilmeyeceğinden eğitim yoluyla bireylere kazandırılabilir.

Değer eğitiminde toplumun tüm bireylerinin edindiği bir rol vardır. Eğitim bu sosyalleşme sürecini araç olarak kullanarak bireylere toplumda kabul görmüş değerleri kazandırır. İnsanları hayata hazırlarken bireylere karşılaştıkları problemlere çözüm üretmeyi öğretme, kendisi ve çevresiyle barışık bireyler yetiştirmeyi amaçlayan eğitimin hedeflerine ulaşması değerlerin toplumu oluşturacak bireylere aktarılması ile olur. Burada dikkat edilmesi gereken okulda verilen değerlerle sosyal hayatta öğrenilen değerler arasındaki çelişkiyi azaltmak, böylece değer eğitiminin etkisini artırmaktır. Okullar çocuğun ailede veya çevresinde edindiği yanlış ya da eksik öğretileri gerçek eğitimciler yoluyla düzeltir.

Değerlerin eğitimi birçok ülkede toplumun büyük bir çoğunluğu tarafından önemsenmiş, değerleri bireye aktarma ve gelişme konusunda çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmaların planlı, programlı yapıldığı yerler olan okullar değer eğitiminde önemli bir noktada bulunmaktadır çünkü eğitimin amaçlarından biri de bireyi topluma yararlı hale getirmektir. Okulda değer öğretimini sadece sınıf içinde ders halinde değil birçok şekilde yaşatmak mümkündür. Bu anlamda okul zillerini, sınıfı, öğrenci koridorlarını, program dışı aktiviteleri, öğle yemeklerini, servisleri, çocuk kitaplarını, ev ödevlerini, velilerle ve toplumla yapılan işbirliği değer eğitiminde kullanmak mümkündür (Şen, 2007). Okulun her köşesinde çocuklara fırsatlar sunup bu kavramları yaşantı halinde içselleştirmeleri sağlanabilir. Bu noktada aslında en önemli görev öğretim programlarının uygulayıcısı olan öğretmenlere düşmektedir. Öğretim programları hangi değerlere ne ölçüde yer verdiğiyle; öğretmenler ise öğrencilere model olması ve uyguladığı yaklaşımlarla önem taşır.

Okulların amacı çocuklara sadece akademik açıdan yeterlilik sağlamak ve başarılı olmalarını sağlamak değil aynı zamanda insani değerleri benimsemiş, topluma yarar sağlayan bireyler yetiştirmektir. Bu anlamda okul, geleceği belirleyecek neslin değerlerini, alışkanlıklarını ve sosyal davranışlarını etkileyebilmelidir (Durmuş, 2012). Değerler eğitimi okulun ve çevresindeki toplumun değerlerini süreklilik gösteren bir uygulamada yürütür. Öğrencilerle, okul çalışanlarıyla, aile ve toplumla işbirliği içerisinde, güvenli ve destekleyici bir öğrenme ortamında öğrencilerin kendi

değerlerinin yanı sıra, okulun içinde yaşadıkları toplumun değerlerini keşfetmelerini bu eğitim sağlar (Deakin Crick, 2008). Değerlerin yapı iskelesinin oluşmasında okul genelinde destekleyici uygulamalar belirleyicidir. Öğretmenler bu noktada öğrencilerin davranışlarını kontrol edebilme ve doğru yansıtabilmelerini kolaylaştıran kişi olurlar (Deakin Crick, 2008). Öğretmenler aynı zamanda öğrencilerin değerleri içselleştirmesinde ve okulun değerleri aktarmasında büyük rol oynarlar. Bir öğrencinin okul hayatındaki en önemli öğenin öğretmen olduğunu düşünürsek okulların asıl faktörü öğretmenlerdir. Bu anlamda öğrencilere model olmaları da beklenilir (Akbaş, 2004). Bununla birlikte okullarda değer öğretiminin nasıl yapılması gerektiği konusunda farklı yaklaşımlar bulunmaktadır. Bunlar:

Değerlerin Gizli Öğretimi Yaklaşımı (Örtük Program)

Örtük program; eğitim programlarının içeriğinde yer almayan fakat okul içi ve dışı etkinliklerle programa destek sağlayan yazılı olmayan kavrama denir (Aktepe & Tahiroğlu, 2016).

Değer Açıklama Yaklaşımı (Değer Belirginleştirme)

Bu yaklaşım diğer yöntemlerden farklı olarak bireylerin neyi yapacaklarını seçmelerine olanak verir. Burada bireyden her durumu düşünerek seçmesi, bu seçimden mutlu olması, seçimleri yönünde eyleme geçmesi beklenmektedir (Aktepe & Tahiroğlu, 2016).

Değer Analizi Yaklaşımı

Burada sosyal düzeydeki problemler doğrudan olaylarla veya hikayelerle aktarılır. Neden, niçin ve nasıl sorularına yanıt aranır. Durumların analizi yapılır. Sonuçlara uygun verilecek kararlardan değerlere ulaşılmaya çalışılır. Burada örnek olay ve öyküler kullanılabilir (Aktepe & Tahiroğlu, 2016).

Ahlaki Muhakeme Yaklaşımı (Ahlaki İkilem)

Gerçek yaşamdan problemlerle iki değer çatıştığı yöntemdir. Burada bireylerin kendilerine uygun değerleri neden seçtiklerini ayrıntılı açıklamaları beklenir. Bu

kısımda önemli olan durumun öğrencilerin düzeyine uygunluğudur (Aktepe & Tahiroğlu, 2016).

Değerlerin Doğrudan Öğretimi Yaklaşımı (Değer Aktarma-Telkin)

Öğretmen bu yöntemde değeri aktaran kişi rolündedir. Bu anlamda öğrenciler sorgulamadan aktarılan kadarını almaktadırlar. Bu yaklaşımda; örnek teşkil edecek hikayeler, anlatılan örnek olaylar gibi yöntemler kullanılabilir (Aktepe & Tahiroğlu, 2016).

Bütüncül Yaklaşım (Adil Topluluk Okulları)

Bu yaklaşımda, Kohlberg'in yöntemi demokratik ortamın oluşmasında öğretmenlerin bu anlayışta hareket etmesinden bahsetmektedir. Öğretmen tarafsız olmalı ve sınıfta demokrasiyi sağlamak adına uygulamalar yapmalıdır. Burada öğrencilerin tartışmak ve irdeleme becerileri gelişecek çeşitli değerleri kazanacaklardır (Aktepe & Tahiroğlu, 2016).

Eylem ve Gözlem Yoluyla Öğrenme Yaklaşımı

Öğrencilerin değerleri gerçek yaşamda görmesi, deneyimlemesi yoluyla elde edebileceğini anlatan yaklaşımdır. Öğrenciler çevresindeki öğretmen, aile, televizyon, internet gibi çeşitli kaynaklardan bu değerleri gözlemleyebilirler. Bu model alma sürecinin doğru yönetilmesinde fayda vardır. Burada yaparak-yaşayarak öğrenme sürecine katkı sağlayacak etkinlikler düzenlenebilir (Aktepe & Tahiroğlu, 2016).

Karakter eğitimi, ahlak eğitimi ve vatandaşlık eğitimi üzerine ülkemizde birçok uygulamaya yönelik çalışma yapılmıştır. Bu anlamdaki çalışmalar bireyin kendi değerlerinin farkında olması ve ahlaki gelişimlerinin desteklenmesi açısından ilköğretim programlarında yer almaya başlamıştır (Akbaş, 2004).

Değerlerin etkililik kazanmış olmasını aslında toplumda yer alan ayıplanma ve kabul görmeme davranışıyla bağdaştırmak mümkündür. Toplumun geneli tarafından kabul görmüş değerlerin öğrenciler tarafından kazanıldığı ve bu kazanımların değerlendirilebildiği alanların başında eğitim kurumları gelmektedir (Erden, 2005). Bu

bağlamda eğitim kurumlarında öğretilmek ve değerlendirilmek üzere öğretim programlarında değerleri görmek mümkündür.

Türk Milli Eğitim Sisteminin genel amaçları eğitim programlarında yer alır. Genel amaçlar, Türkiye’deki tüm okulların ve bu okullarda okutulan derslerin ulaşmak istedikleri amaçları ifade etmektedir. Kısacası değer öğretimi tüm derslerin ve okulların eğitim programlarında yer alan bir konudur. Değerlerimize sahip çıkmak, korumak ve gelecek nesillere aktarmak amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı öğretim programlarına değerler eğitimi ile ilgili konular eklemiştir. Eski ilköğretim programlarında genel hedefler içinde ifade edilmiş olan değerler, yeni ilköğretim programlarında değerler ayrı bir başlık altında ifade edilmiştir. Öğretim programları incelendiğinde başta Hayat Bilgisi dersi olmak üzere, Sosyal Bilgiler, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Düşünme Eğitimi dersleri ile değerler eğitiminin aktarıldığı görülmektedir (Aydın & Akyol Gürler, 2012).

Hayat Bilgisi Dersinin Değerler Eğitimindeki Yeri

İlköğretimde çocuklara toplum içinde bireylerle uyum içinde yaşamak için gerekli bilgi ve beceriler kazandırılır (Erden, 2005). Erken çocukluk yıllarından itibaren çocukların ilgi, yetenek, gelişim ve öğrenme özellikleri kazanmalarını sağlamak ve yaşama hazırlamak ilköğretimin temel amacı olmuştur. İlköğretimin; öğrencilere bilişsel becerileri öğretmek, çocuğun toplumda yaşayabilmesi için gerekli beceri ve tutumları geliştirmek ve çocuklara toplumun amaçlarını, değerlerini, sembollerini kazandırarak onların değerler sistemi oluşturmalarını sağlamak gibi amaçları bulunmaktadır (Fidan & Baykul, 1994). Ayrıca ilköğretimde yer alan dersler aracılığıyla çocuklar ileriki yaşamlarında kullanabilecek bilgi ve beceriler kazanarak yaşadığı topluma yararlı, iyi, sorumluluk sahibi ve etkin birer vatandaş olarak yetişir. İlkokulda öğrencilerin bu amaca ulaşmasına katkı sağlayan aynı zamanda ilköğretimin ilk basamağı olan derslerden biri de Hayat bilgisi dersi (Gültekin & Kılıç, 2014). Hayat Bilgisi dersi çocukların çevresine karşı uyumlu olmasına yardımcı olan bir derstir (Aykaç, 2011). Ayrıca Hayat Bilgisi dersi ikinci kademe dersler için de bir temel niteliği taşımaktadır (Baysal, Tezcan, & Demirbaş, 2017). Hayat Bilgisi aktarım için en geniş çerçeveye sahip olan ve okullarda okutulan mihver derstir.

Hayat Bilgisi dersi; öğrencilerin kendisini ve çevresini tanımasının sağladığı, çevresine uyum göstererek, çok yönlü ve yaratıcı düşünme, problem çözme gibi özelliklerinin temellerinin atıldığı bir derstir (Çilenti, 1987). Bu noktadan hareketle geleceğin mimarı çocukların belirli bir yaşam tarzı oluşturabilmek için kazanması beklenen özellikler vardır. Problem çözen, karşılaştırma yapabilen, yaratıcı düşünme becerisine sahip, özgün düşünceler üretebilen, yaşadıkları toplumun kültürünü tanıyan ve tarihini bilen bireyler yetiştirmek eğitim kurumlarının görevidir. Böyle yaşam tarzına sahip bireyler yetiştirebilmekte Hayat Bilgisi eğitimi belirleyici bir öneme sahiptir (MEB, 2009).

Hayat Bilgisi dersinin amacı, öğrencilere iyi birer vatandaş olmayı öğretirken gerekli sosyal becerileri kazandırarak bireylerin topluma uyumlu olmasını sağlamaktır (Koç, 2013). Bu amacı gerçekleştirmek için de çocukların daha etkin bir yaşam sürebilmeleri ve onlara günlük yaşamı daha somut etkinliklerle öğretmek yaşamı daha kolay hale getirmektedir (Öztürk & Kalafatçı, 2016). İlköğretim döneminde edinilen bu bilgiler ve beceriler bireyin yaşantısı içinde ona yarar sağlamakta ve toplum için üretken bireyler olarak yetişmelerini sağlamaktadır (Fidan & Erden, 1998).

Hayat Bilgisi dersi çocuğun okula başladığı yıldan itibaren bütün olarak gelişimine katkıda bulunmaktadır. Çocuğun okula başlamadan önce çevresi hakkında öğrendiği eksik ve yanlış bilgiler bu aşamada düzeltilir. Eğitimin aslında önemli bir kısmını oluşturan ahlaki nitelik taşıyan toplumsal değerler bu ders aracılığıyla kazandırılmaktadır. Eğitim programları incelendiğinde birçok değeri içerdiğini görebiliriz. Eğitim kurumlarının buradaki rolü ise değerlerin öğrencilerin hayatında ne kadar önemli olduğunu ve nasıl yaşanması gerektiğini kazandırmaktır (Akbaş, 2004). Bu süreçte eğitim kurumlarının bağımsız olduğu söylenemez. Yaşadığı ve onu çevreleyen toplumsal düzeni dikkate almalıdır ki bunlar; din, ekonomi, aile kurumlarının talep ettiği norm ve değerlerdir (Erden, 2005).

19.01.2018 tarih ve 13 sayılı TTKB kararı ile 2018 HBDÖP kabul edilmiş, 2018-2019 eğitim ve öğretim yılından itibaren tüm sınıf düzeylerinde uygulanmasına karar verilmiştir (Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2019).

Bilim ve teknolojide yaşanan hızlı değişim, bireyin ve toplumun değişen ihtiyaçları, öğrenme öğretim teoiri ve yaklaşımlarındaki yenilik ve gelişmeler bireylerden beklenen rolleri de etkilemiştir. Bu değişim bilgiyi üreten, hayatta işlevsel olarak kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünen, girişimci, kararlı, iletişim becerilerine sahip, empati yapabilen, topluma ve kültüre katkı sağlayan niteliklerdeki bir bireyi tanımlamaktadır. Bu niteliklere sahip bireylerin yetiştirilmesi için öğretim programları salt bilgidan ziyade bireysel farklılıkları da dikkate alan, değer ve beceri kazandırmayı hedeflemelidir (MEB, 2018).

Programa baktığımızda; bedensel, zihinsel ve duygusal alanlarda sağlıklı şekilde gelişimlerini desteklemek, kendi bireyselliğine uygun olarak ahlaki bütünlük ve öz farkındalık çerçevesinde, özgüven ve öz disipline sahip, gündelik hayatta ihtiyaç duyacağı temel düzeyde sözel, sayısal ve bilimsel akıl yürütme ile sosyal becerileri ve estetik duyarlılığı kazanmış, millî ve manevi değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmeyi amaçladığını görmekteyiz (MEB, 2018). Bu amaçlar içinde değer içeren kavramları görmekteyiz.

Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nın içeriği, genel amaçlar, temel yaşam becerileri, değerler ve kavramlar ile ünite ve kazanım bağlamında yapılandırılmıştır (MEB, 2018).

2018 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının yapısını incelediğimizde “değerler” başlığının ayrıca yer aldığını görüyoruz. 2015 programından farklı olarak buna yer verilmesi programın değerleri barındırması açısından büyük önem taşımaktadır (Yaşaroğlu C. , 2013).

“Değerlerimiz” öğretim Programlarında alt başlık olarak yer almaktadır. Burada değerlerden, geçmişten bugüne toplum tarafından aktarılan, geleceğe bırakılacak bir miras olarak bahsedilmektedir (Yaşaroğlu C. , 2018).

Değerlerimiz alt başlığı altında, değerlerin programın perspektifini oluşturduğundan bahsetmektedir. Ayrıca değerler günlük yaşamda karşılaştığımız sorunları çözmeye eyleme geçmemizi sağlayan güç olarak tanımlanmıştır. Programda, eğitim sisteminin amacının sadece akademik açıdan donanımlı bireyler değil aynı

zamanda temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek olduğu açıkça belirtilmiştir. Bu programda ilk defa kök değerler ifadesi kullanılmıştır (MEB, 2018).

“Hayat Bilgisi Dersi ğretim Programı’nın Uygulanmasında Dikkat Edilecek Hususlar” başlığı altında, program uygulanırken öğrencilerin değerleri kazanmasına zen gösterilmeli, tüm kazanımlar ilgili değerlerle eşleştirilmeli ve örtük program anlayışından hareketle derslerin işlenmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Öğretim programı ve kazanımların güncellenmesi durumu göz önüne alınarak 2018 Hayat Bilgisi Dersi ğretim Programı kazanımlarına Ek-2’de yer verilmiştir.

Uygulanmakta olan Hayat Bilgisi programının en önemli öğelerinden biri kazandırılması amaçlanan değerlerdir. 1- 3. Sınıflar Hayat Bilgisi Dersi Programında yer alan “kök değerler” şöyle sıralanmıştır:

“Adalet, dostluk, drştlk, özdenetim, sabır, sayęı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik” (MEB, 2018).

Amaç ve önem

Türk Milli Eğitim Bakanlığı ğretim programlarında öğrencilere kazandırmak istediği değerlere yer vermektedir. Bu programda geçen değerler yıllar içinde değişen programlarda farklılık göstermiş ve 2018 programında en son halini almıştır. Bu anlamda 2017 yılında kişisel nitelikler olarak programda yer alan değerler, kök değerler olarak güncellenmiştir. Programın desteklediği değerleri aktarmada kullanılan yöntemler araştırılmış, değer eğitimi yöntemlerinden “Değer Telkini Yaklaşımı” içerisinde de en çok kullanılanlardan birinin edebi eserler olduğu grlmştir. Bu anlamda en beğenilen edebi eserler en yaygın olanlardır.

Hayat Bilgisi dersi programına bakılınca 1, 2 ve 3. Sınıf düzeyinde değer öğretimine yönelik etkinlikler bulunmaktadır. Bu ve benzeri etkinliklerle çocukların değerleri anlamaları, kavramaları ve davranışa dönüştürmeleri sağlanmaktadır (Güzel Candan & Ergen, 2014). Bu nedenle Hayat Bilgisi dersi, değer eğitiminde bir köprü görevi görmektedir ve önemlidir. Değerler eğitimi yöntemlerinden herhangi birini kullanarak yapılacak olan çalışmalar için bu anlamda en uygun programın Hayat Bilgisi Dersi ğretim Programı olacağı düşünülmektedir. Hayat Bilgisi Dersi

Programı bu anlamda hem beceriler hem de kazanımlar itibarı ile bu tür etkinliklere daha açık bir program olabilmektedir. Toplumsal ve kişisel değerlerin aktarımını bu derste birçok yolla gerçekleştirmek mümkündür. Bu yollardan biri de hikaye kitaplarıdır. Hikaye kitaplarında temalarla uyumlu şekilde değerlerin nasıl işlendiğini görmemiz mümkündür. Bunun yanında öğretmenler derslerde yaptıkları etkinliklerin yanı sıra tavsiye ettikleri okuma kitaplarıyla da çocukları değerlerin aktarılmasına katkı sağlayabilirler. Ancak bunun yerine getirilmesinde eserlerin nitelikli olmasına özen gösterilmelidir. Bu anlamda değer aktarımı program içinde öykü kitaplarıyla da desteklenmiş olup benimsenmesi daha kolay hale gelmiştir. Çocuk edebiyatı ürünleri bir yandan çocukların dil gelişimine katkıda bulunurken aynı zamanda diğer dersler içinde bir araç olarak milli ve evrensel değerlerin aktarımında kullanılabilir (Özbay, 2002). Çocukluk döneminde öykülere ve öyküleyici eserlere olan ilgi daha fazla olduğundan aktarım daha kolay hale gelir. Bu bağlamda çocuk edebiyatının eğlenceli zaman yaratmasının yanı sıra eğitici yanı da görülmektedir.

Eğitimin sisteminin genel amaçları içinde yer alan değerleri, okullarda sadece eğitim programlarının içinde yerleştirilerek kazandırmaya çalışmayı beklemek eksik bir yaklaşımdır. Çünkü okullarda duyuşsal davranışların değerlendirilmesi yeterince yapılamamakta ve ölçülememektedir. Bu anlamda değer öğretimi için ayrı bir ders açılması da etkili olmayacaktır çünkü duyuşsal bir öğrenmedir. Bunun yerine her konuda değer kavramına yer verilmesi ilişkilendirilebilecek derslerde insanlığın, tarihinin, göz alıcı ve karanlık yanlarının anlatılması daha etkili bir yöntem olacaktır (Akbaş, 2004). Buradan hareketle değer eğitiminde, okulda veya okul dışında çeşitli metinlerin kullanılması önemlidir.

Edebiyat kişinin duyuşsal dünyasına hitap etmesi özelliği ile birçok duygu, düşünce ve değer öğretmesinde araç olabilmektedir. Bu anlamda aslında değer eğitiminde edebi eserler büyük önem taşır. Özellikle çocuklar arasında son yıllarda şiddet olayları ve madde bağımlılığı ve suç oranlarında artma değerlere olan ihtiyacı tekrar daha gündeme getirmektedir (Sönmez, 2011). Edebiyat ve eğitim insanı hayata hazırlayan iki kavramdır. Farklı olarak edebiyat okulun programlanmış olarak yaptığı kültürel değerleri öğrencilere kazandırıp onları hayat hazırlama işlemini kendi kurallarına göre estetik bir zevkle biçimlendirip telkin yoluyla yapar (Akın, 2009).

Edebiyat, değer aktarımında bu anlamda eğitimin en büyük yardımcılarındandır. Değer öğretiminin önemli iki yöntemi olan ahlaki muhakeme ve değer analizinde edebi metinler doğru bir seçim olarak görülmektedir. Çünkü çocukların hem duyuşsal hem de bilişsel gelişimlerine hitap eden kitaplar bireyin sahip olduğu değer yargılarını şekillendirmektedir (Sönmez, 2011). Bu anlamda özellikle çocuk kitaplarında kahramanların yaşadığı ikilemli durumlar değer eğitimi yaklaşımları için örnek durum oluşturur.

Çocuklukların en çok hoşlandıkları tür olan öyküleyici eserler değer eğitiminde başarılı bir şekilde kullanılabilir. “İyi ile kötünün, doğru ile yanlışın, güzel ile çirkinin, güçlü ile zayıfın bir arada bulunduğu ve bu zıtlıkların kıyasıya yarıştığı masallar, öyküler çocuğa gerçekçi bir dünya kurar” (Karatay, 2011). Çocuk zıtlıkları, ikilemleri bu tür edebî eserlerde tanır ve yaşar. Günlük hayatta çocuklar toplumsal kuralları öğrenmede veya onları uygulamada soyut genellemeleri algılamada zorluk çekerler. Sözlü olarak anlatıldığında pek kalıcılık ve pekiştirme sağlanmayabilir. Bu noktada sözlü olarak anlatmak yerine onlara öyküleyici bir eserde bunun yararlarını ve zararlarını öykü kahramanı aracılığı ile çocuğa yaşatmak ve farketmesini sağlamak daha anlamlıdır (Karatay, 2011).

Bohlin’e göre edebî eserler, olumlu karakter özelliklerini gözlemlemelerine katkı sağlar ve öğrencilerin kendi hayatlarında da böyle olaylarla karşılaşabilecekleri yönünde ahlaki hayal güçlerini harekete geçirir (Bohlin, 2005). Anlatılan hikâyelerdeki hayatlar, davranışların irdelenmesi ve yorumlanması çocuklara ahlaki düşünce alışkanlığı geliştirmede yardımcı olur. Edebi eserlerin okuyucuyu saran ve içine çeken yönü değer aktarımı açısından avantajlıdır. Bu noktada bireye verilmek istenen değer eserdeki olay kurgusu ve kahramanı yoluyla verilir. Okuyucu bu kurgunun içinde kendine bir yer edinir ve kendini olayın bir parçası olarak görür. Böylece kendini ait hissettiği bu olay içinde kahramanı model alır, kişinin davranışlarını benimser. Verilmek istenen değer böylece verilebilir (Akın, 2009). Edebiyatın, değer eğitiminde bu denli aktif kullanılmasının bir sebebi de her yaş düzeyine uygun olmasıdır. Diğer nedeni ise edebî eserlerin çocukların yaşadıkları olay ve durumlarla ilgili olması ve aktarılacak değerlerin birçoğunun edebî türlerde bulunmasıdır. Bu yönde kullanılacak edebi eserlerin bazı işlevleri barındırması

gerekir. O'Sullivan'a göre, çocukların değer eğitiminde kullanılacak kitapların şu niteliklere sahip olması gerekir (O'Sullivan, 2002) :

1. Bu yönü destekleyecek nitelikte yazılan kitaplar ahlaki sözcükler içerir.
2. Edebi kaygı gütmeyen, kolay anlaşılabilir kitaplar.
3. Öğrencilerin ilgisini çekecek, öğrencilerle yaşıt ve inandırıcı karakterleri barındıran kitaplar.
4. Çok farklı kültürlerden olabilen, kız ve erkek karakterleri olabilen kitaplar.

Bu özellikteki ya da benzeri özelliklere sahip kitapları öğretmenler çocuklara doğru kitap seçme konusunda göz önüne alabilirler. Okuma saatlerinde benzeri içeriktekileri, ikilemler açısından eleştirme ve tartışma ortamı sağlayarak değer aktarımına ve karakter gelişiminin pekişmesine olanak sağlamış olurlar (Karatay, 2011).

Özetle değer aktarım yöntemlerinin içinde bir araç olarak çokça edebi eserleri görmekteyiz. Milli Eğitim Programları içinde yer alan değerlerin kazanılması doğrultusunda edebi eserlerde bu değerlere ne kadar yer verildiği, aktarıma ne derece yer verdiği değerlidir. Özellikle çok satan yani büyük bir kitle tarafından okunuyor olan kitapların bu anlamda oynadığı rol önemlidir. Kitapların bu aktarıma ne kadar yer verdiği bu önemli rol içinde kitaplar ve bireyler açısından, anlamlıdır. Büyük bir kitle tarafından okunan kitaplarda yer alan değerlerin varlığı önemsenmeli, eğer yeterince barındırmıyorsa bu yönde nitelikli yayınlara özendirilmelidir. Değerlerin aktarılması amacıyla yayınlanan ama çok tercih edilmeyen kitaplar ise bu yönde nitelikli yayınlar haline getirilebilir.

Bu çalışma en çok beğenilen, satın alınan öykü kitaplarında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından aktarılmak istenen değerlere ne düzeyde yer verildiği problemini ele almıştır ve sonucunda elde edilen bulguların değerler eğitimine katkısı olacağı öngörülmektedir .

Problem Cümlesi

Öykü kitapları, değerler eğitiminde aktarım araçlarından bir tanesi olarak görülmektedir.

Bu çalışmada, Türkiye’de 6-10 yaş grubu için yazılmış, çok okunduğu bilinen öykü kitaplarının, Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında yer alan ve öğrencilere aktarılması amaçlanmış değerleri aktarma düzeyinin araştırılması hedeflenmiştir.

Alt Problemler

Aktarılması hedeflenmiş değerlerin çok satılan kitaplarda varlığının araştırılması kapsamında aşağıda sıralanan parametrelerin sorgulanması planlanmıştır;

Değerlerin her birinin öğrencilere, öyküler ile kolaylıkla aktarılabilecek özellikte olmayabileceği düşüncesinden yola çıkılarak,

1. Hangi değere kaç kitapta rastlanmıştır?
2. İncelenen her bir kitapta rastlanılan değer sayısı nedir?
3. Yerli ve yabancı yazarlar tarafından yazılmış öykülerin odaklandığı değerler arasında sıklık anlamında bir farklılık var mıdır?
4. Birden çok değer aynı anda bir kitapta bulunma durumu ve hangi değer ikililerinin daha sık bir arada bulunması söz konusudur?

Sayıtlar

1. Değerlerin incelenen eserler aracılığı ile hedef kitleye aktarılabileceği kabul edilmektedir.
2. Bu çalışmada çok satılan kitap listesi kullanılarak seçilmiş eserlerin aynı zamanda “çok okunan” kitaplar olduğu varsayılmıştır.
3. Değerlerin yeni nesillere aktarılması amacına hizmet edecek nitelikte kitaplar ele alınmıştır.

Sınırlılıklar

1. Bu araştırmada en çok satılan 1400 kitap arasından ilk 104 kitap incelemeye alınmıştır. Bu eserlerin 38'i yerli yazarların, 66'sı yabancı yazarların eserlerinden oluşmaktadır. Araştırma sadece Nisan 2017 çok satanlar listesini kapsamaktadır.
2. Araştırmada kullanılan "çıkarım merdiveni", kullanan kişinin değerlerini yansıtmaktadır. Herhangi bir araç kullanmadan yapılabilecek bir değerlendirmeye göre daha objektif olmakla birlikte, yöntem yine de bireysel görüşü yansıtmaktadır. Güncel çalışmada bu değerlendirme araştırmacının değerini yansıtmaktadır. Birden çok sayıda araştırmacının aynı değerlendirmeyi yapması ve sonuçların buna göre değerlendirilmesi doğruluğu artırabilir.
3. Araştırmanın örnekleminde yer alan bütün öyküler okunmuş, öykülerde ana olaya ya da karaktere yönelik çıkarım merdiveni yapılmış ancak tüm olay ya da karakterlere yönelik değerlendirme yapılmamıştır. Bu analizlerin çoğaltılması ek katkı sağlayabilir.
4. Araştırmada tespit edilecek değerler Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programındaki 10 değer ile sınırlıdır.
5. Sadece internet üzerinden alışveriş ile alınan kitaplara ait sıralamanın temel alınması, mağazalardan alınan kitapları da kapsayacak gerçek sıralamadan farklılıklar gösterebilir.
6. Toplumun internetten alışveriş yapan kesimi sosyokültürel olarak homojen bir dağılımı yansıtmayabilir.
7. Bu araştırmada 6-10 yaş aralığındaki çocuk öykü kitapları ele alınmıştır. Gerek kitaplar içerisinde gerekse listelerin alındığı internet siteleri üzerinde yaşlara göre (örneğin 6-7 yaş, 7-8 yaş, 8-10 yaş gibi) alt gruplamalara ulaşılamamıştır.

Tanımlar

Değer : Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet (TDK)

Sevgi : İnsanı bir şeye veya bir kimseye karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yönelten duygu (TDK, 2019).

Dostluk : Dost olma durumu (TDK, 2019).

Sorumluluk : Kişinin kendi davranışlarını veya kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesi, sorum, mesuliyet (TDK, 2019).

Dürüstlük : Doğruluk (TDK, 2019).

Saygı : Değeri, üstünlüğü, yaşlılığı, yararlılığı, kutsallığı dolayısıyla bir kimseye, bir şeye karşı dikkatli, özenli, ölçülü davranmaya sebep olan sevgi duygusu, hürmet, ihtiram (TDK, 2019).

Öz denetim : Daha önemli bir amaca ulaşabilmek için kişinin tepkilerini, davranışlarını veya başka amaca yönelme eğilimini denetleyip kısıtlaması, otokontrol (TDK, 2019).

Sabır : Acı, yoksulluk, haksızlık vb. üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi, dayanç (TDK, 2019).

Adalet : Yasalarla sahip olunan hakların herkes tarafından kullanılmasının sağlanması, türe (TDK, 2019).

Vatanseverlik : Yurtseverlik (TDK, 2019).

Kısaltmalar

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

HBDÖP : Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı

HBÖP : Hayat Bilgisi Öğretim Programı

BÖLÜM II

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde araştırma kapsamında incelenen konularla ilgili yurt içinde yapılmış olan araştırmalara yer verilmektedir.

Değerler ülkemizde felsefe, antropoloji, psikoloji, eğitim alanında üzerine çalışılan bir konudur. Yüksek Öğretim Kurumu tezleri içinde tez adında “değerler” geçen, tez türü “yüksek lisans / doktora”, tez konusu “eğitim - öğretim” olan 408 tez taranmıştır. Bunlardan 25 tanesi seçilerek incelenmiştir.

Tablo 1

Yapılan Bilimsel Çalışmaların İnceleme Konusu

İnceleme Alanı	İncelenen Çalışma Sayısı
Yazarın bir kitabı	8
MEB 100 Temel eser	5
Seçilen öyküler	3
Masallar	2
Ders kitapları	2
Dergi	2
Şiirler	2
Çizgi film	1
Toplam	25

İncelenen 25 adet tezin içinden; 8 tanesi bir yazarın kitabındaki değerleri, 5 tanesi Milli Eğitim Bakanlığı’nın önerdiği 100 Temel Eser içerisindeki değerleri, 3 tanesi rastgele seçilen öykülerdeki değerleri, 2 tanesi masallarda aktarılmak istenen değerleri incelemiş, 2 tanesi hazırlanan ders kitaplarındaki değerleri, 2 tanesi çocuk dergilerinde yer alan değerleri incelemiş, 2 tanesi şiirlerin içerdiği değerleri incelemiş, 1 tanesi de çizgi filmlerdeki değerleri incelemiştir.

Seçilen bir yazarın bir kitabını inceleyen alışmalar:

“Mevlana’nın Mesnevi Adlı Eserinin Sosyal Bilgilerde Değer Kazanımındaki Rolü” adlı çalışma incelenmiştir. Bu çalışmada incelenmek istenen 3 adet değer seçilmiştir. Her bir değer için 2 farklı hikaye seçilip incelenmiştir. Hoşgörü değeri için seçilen 2 hikaye sonucunda 18 öğrencinin tamamına yakını hoşgörü değerini öğrendiklerini söylemiştir. Yardımseverlik değeri için seçilen 2 hikaye sonucunda 18 öğrencinin tamamına yakını bu değeri öğrendiğini söylemiştir. Misafirperverlik değeri için 2 hikaye sonucunda 18 öğrencinin yarıdan fazlası bu değeri öğrendiğini belirtmiştir. Bu sonuç bize öğrencilerin hikayeler yoluyla değerleri anlayabildiklerine dair sonuçlar sunmaktadır (Sancak, 2011).

“Yalvaç Ural’ın ocuk Kitaplarında Değer Eğitimi ve Bu Eserlerin Türkçe Öğretimine Katkısı” adlı araştırmada; Yalvaç Ural’ın eserlerinin sevgi, sorumluluk, yardımseverlik, dürüstlük ve aile birliğine önem verme değerinin aktarımında ve Türkçe öğretimi sürecinde, yararlanılabilir nitelikte olduğu sonucuna varılmıştır (Oran, 2015).

Değerler eğitimi bağlamında Aytül Akal’ın ocuk romanlarının analizi konusu üzerine araştırma yapan Gümüş (2017), Aytül Akal’ın 8 romanında 44 değer incelenmiştir. Schwartz’ın değer sıralamasına göre romanlarda en çok iyilikseverlik ve geleneksellik değerlerine rastlanmıştır. Yazarın romanlarında, sahip olunması beklenen değerlere rastlanmıştır. Öğrencilere rnek teşkil edebilecek ve yol gösterecek nitelikte olduğu sonucuna varılmıştır (Gümüş, 2017).

Özbek (2007), Cahit Zarifoğlu’nun ocuk kitaplarında temel değerler adlı bir çalışma yapmıştır. Bu alışma sonucunda kitaplarda dini değerlerin yanı sıra sosyal değerler de tespit edilmiştir (Kaya V. , 2007).

Çelebi (2018), Aytül Akal’ın ocuk romanlarının değerler aktarımı açısından incelenmesi adlı çalışmayı yapmıştır. alışmasında Aytül Akal’ın 8 romanı ele alınmış, bunların içinde en çok “dostluk” değerine rastlanmıştır. “Eserlerde farklı değerlerin yer alması, edebi eserler aracılığı ile değerlerin aktarılmasını kolaylaştırır” sonucuna ulaşılmıştır (Çelebi, 2018).

Cengiz Aytmatov'un romanlarının değerler eğitime katkısı adlı çalışmada, Cengiz Aytmatov'un belirli eserleri ele alınmıştır. Bu eserler; adil olma, aile birliğine önem verme, bağımsızlık, barış, bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, duyarlılık, dürüstlük, estetik, hoşgörü, misafirperverlik, özgürlük, sağlıklı olmaya önem verme, saygı, sevgi, sorumluluk, temizlik, vatanseverlik ve yardımseverlik değerleri bakımından incelenmiştir. Bu inceleme sonunda toplam 810 adet veri saptanmıştır. Bu veriler Cengiz Aytmatov'un eserlerinin değerler bakımından zengin olduğunu ve değerler eğitimi sürecinde yararlanılabileceğini göstermektedir (Çırak, 2013).

A.Vahap Akbaş'ın çocuk eserleri eğitsel değerler bakımından inceleyen bir çalışmada, 218 örnek içersinden 55 tanesinde “sevgi” değerine rastlanmıştır. Sonuç olarak değerlerin topluma kazandırılması ve aktarılması noktasında kitapların öneminden bahsedilmiş, doğru kitapların seçiminde öğrencilere rehberlik edilmesi gerektiği vurgulanmıştır (Bastem, 2018).

Cengiz Aytmatov'un eserlerinin değerler eğitimi bağlamında incelendiği bir başka çalışmada, en çok “öz güven/ öz saygı” değerlerine rastlanmıştır. Bu değerleri “Merhamet”, “Sevgi”, “Sorumluluk”, “Dürüstlük”, “Adalet”, “Dostluk”, “Bağımsız olma” gibi değerler takip etmiştir (Şahin, 2017).

MEB 100 Temel Eser incelemesi yapan çalışmalar:

Şen, çalışmasında Milli Eğitim Bakanlığı'nın ilköğretim okulları için hazırladığı 100 temel eser içerisinde yer alan kitaplarda milli, ahlaki, manevi ve kültürel değerler tespit etmiştir. Türkçe eğitiminde değer aktarımının nasıl olması gerektiği ortaya konmuştur. Araştırmanın örneklemini “100 temel eser” arasından seçilen 58 eser oluşturmaktadır. Sonuçta, ilköğretim 100 temel eser serisindeki kitaplarda sevgi değerinin ilk sırada yer aldığı görülmüş, bu değerden sonra duyarlılık, yardımseverlik, saygı, sorumluluk değerleri sırasıyla gelmiştir. İncelenen kitaplarda bağımsızlık değeri tespit edilememiştir (Şen, 2007).

Sivrikaya (2010) “İlköğretimde Küresel Değerler 100 Temel Eser Üzerine Bir İnceleme”adlı çalışmasında, tarama modelini kullanarak rastgele seçilen 48 eseri, değerleri içermesi bakımında nitel olarak incelenmiştir. Bu araştırma sonucunda eserlerin içinde en çok demokrasi değerine rastlanmıştır. Eserlerde en az rastlanan

“çağdaşlaşma” değeridir. İncelenen eserlerin hiçbirinde “Avrupa Birliği” değerine rastlanmamıştır (Sivrikaya, 2010).

“İlköğretim 100 Temel Eserdeki Manzum Metinlerde Değerler” adlı çalışmada İlköğretim 100 temel eserdeki manzum metinler incelenmiş ve değerlerin eserlere dengeli bir şekilde dağılmadığı sonucuna varılmıştır. Eserlerde, adil olma, aile birliğine önem verme, bağımsızlık, bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, özgürlük, sağlıklı olmaya önem verme, saygı, sevgi, sorumluluk, temizlik, vatanseverlik, yardımseverlik değerlerine rastlanmıştır (Öztürk H. , 2013).

Farklı bir 100 temel eser yoluyla değer incelenmesinde ise seçilen 20 eser incelenmiş, bütün eserlerde en çok yardımseverlik değerine rastlanmıştır. En az yer alan değerler ise vatanseverlik, hoşgörü ve bağımsızlıktır. Sonuç olarak incelenen eserlerin hepsi olmasa da çoğu değerleri kazandırmak için kullanılabilir denmiştir (Kantar, 2014).

Milli Eğitim Bakanlığı’nın 2004 yılında tavsiye ettiği 100 temel eserdeki yerel romanlar aracılığıyla edebiyat öğretiminde değerler eğitimi üzerine yapılan bir araştırmada 22 adet değer incelenmiştir. En çok elde edilen 5 değer şöyledir; duyarlılık, estetik, sevgi, yardımseverlik ve sorumluluk. Çalışkanlık, temizlik, barış, aile birliğine önem verme ve bağımsızlık en az rastlanan 5 değer olarak saptanmıştır. Sonuç olarak değerlerin büyük bir kısmının 2005 yılında tavsiye edilen 100 temel eser aracılığıyla aktarılabileceği söylenmiştir (Çakıcı, 2010).

Masalları inceleyen çalışmalar:

“Türk Dünyası Masallarının Değerler Eğitiminde Kullanılabilirliği” adlı çalışmada, Türk masallarının değerleri örnekleyebileceği sonucuna varılmıştır (Özcan E. , 2017).

İlkokula uyarlanmış Dede Korkut Hikayelerinde değerler eğitimi adlı çalışma incelenmiştir. Karasu (2018) bu çalışmasında, en çoktan aza doğru dini değerler, sevgi, cesaret, aile değerlerine önem verme, merhamet, cömertlik, alçak gönüllülük, saygı, vefa, dürüstlük, vatan sevgisi ve dayanışma olarak 12 değer ortaya çıkarmıştır (Karasu, 2018).

Ders kitaplarını inceleyen çalışmalar:

Güzel (2013) çalışmasında; 3. Sınıf Hayat Bilgisi ders kitaplarını temel evrensel değerleri içermesi bakımından incelemiş, en çok ele alınan değerlerin sevgi ve sorumluluk, en az işlenen değerlerin ise misafirperverlik ve barış değerleri olduğu sonucuna ulaşmıştır (Güzel, 2013).

İlkokul (1-4) ve ortaokul (5-8) müzik ders kitaplarında yer alan şarkıları değerler bakımından inceleyen bir çalışmada en çok (144 defa) “sevgi” değerine rastlanmıştır. “Adil Olma” değerine ise hiç rastlanmamıştır. Bu çalışmada müzik öğretim programındaki değerlerin birçoğunun anlamlı düzeyde aktarılamadığı sonucuna ulaşılmıştır (Akarsu, 2015).

Dergileri inceleyen çalışmalar:

“Cumhuriyet Dönemi’nin İlk Yıllarında (1923-1928) Yayımlanan Çocuk Dergilerindeki Tahlikiyeli Metinlerin Çocuklara Değer Aktarımı Açısından Değerlendirilmesi” adıyla gerçekleştirilen çalışmada edebi çocuk dergisi “Kırmızı Fare” deki metinlerin değer aktarımına katkıları incelenmiştir. Bunun sonucunda en çok rastlanılan değerler şu şekildedir; “armağan verme”, “okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanma”, “yardımsever olma”, “çalışkan olma”, “hayvanları sevme ve koruma”, “doğayı sevme ve koruma”, “paylaşma” (Esmer, 2007).

Tulumcu (2015), güncel çocuk dergilerinde yer alan değerlerle ilgili çalışmasında, esas alınan değerler etrafında incelenen dergilerin birçok değere yer vermediği sonucuna ulaşmıştır. Dergilerin çoğu değeri barındırmaması sistematik bir değer aktarımının yayınlar aracılığıyla yapılamadığına işaret etmiştir (Tulumcu, 2015).

Şiirleri inceleyen çalışmalar:

Gökhan Akçiçek’in çocuk şiirlerini değer aktarımı açısından incelenen bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışmanın sonucunda Türk Milli Eğitim Bakanlığı Türkçe Öğretim Programında yer alan değerlerin şiirler vasıtasıyla aktarılabileceği ifade edilmiştir (Tökel, 2008).

“Çağdaş Çocuk Şiirinde Değerler Eğitimi (1980’den Günümüze)” adlı çalışma incelenmiş, şiirlerde en çok işlenen değer “sevgi” değeri olduğu görülmüştür. Bu çalışmada bir şiirde birden çok değer işlendiği görülmüş ve bu anlamda şiirlerle değer aktarım olanağı olduğu sonucuna varılmıştır (Demiryürek, 2015).

Çizgi filmleri inceleyen çalışmalar:

Çizgi filmlerde yer alan değerlerin İlkokul Hayat Bilgisi Öğretim Programında yer alan değerler çerçevesinde incelenmesi konusunu ele alan çalışmada; incelenen çizgi filmlerde Hayat Bilgisi Öğretim Programında yer alan öz saygı, öz güven, toplumsallık, sabır, hoşgörü, sevgi, saygı, barış, yardımseverlik, kültürel değerleri koruma ve geliştirme değerine ait örneklerle rastlanmıştır. Farklı çizgi filmlerde farklı değerlere rastlanmıştır. Buradan hareketle çizgi filmlerin öğrencilerin değer kazanmasında etkin bir şekilde kullanılabileceği sonucuna ulaşılmaktadır (Bölük, 2018).

Seçilen öyküleri inceleyen çalışmalar:

İlköğretim 4-5. Sınıf için hazırlanan öyküleyici çocuk kitaplarının değerler yönüyle incelendiği bir çalışmada, rastgele seçilen 50 çocuk kitabı incelenmiştir. Bunun sonucunda 30 tanesi değer kullanımı açısından %49’un altında kalmıştır (Koçağan, 2012).

“Çocuk Edebiyatı Ürünleriyle Çocuklar İçin Yazılmış Eserlerin Değerler Eğitimi Bağlamında Karşılaştırılması” adlı çalışmada, seçilen hikayeler okunup, tarama modeli ile değerler fişlenmiştir. Değerlerin hikayede nasıl yer aldığı, nasıl iletildiği tespit edilmiştir. Sonuç olarak aile ve öğretmenlerin seçilen kitapları kullanmalarının değerler eğitimi açısından faydalı olacağı söylenmiştir (Bağcı, 2013).

Özgün (2012), Türk romanlarında görülen değerler üzerine yaptığı çalışmasında, 1920-1930 yılları arasında yayınlanmış Türk romanlarında en çok “aile” nin üzerinde durulduğu bulgusuna ulaşmıştır. Bilimsellik değeri çok etkin değildir. O dönemin şartları ele alındığında “aile” değerinin işlenmesi ahlaki yozlaşmayı önlemek içindir. Bu çalışmada da ulaşıldığı üzere değerlerin romanlarda yer verilme, anlatılma yoğunluğu dönemin şartlarına göre değişebilmektedir (Özgün, 2012).

İncelenen 84 içinden seçilen 25 eserde değerlendirilen 43 değer tablolaştırılarak listelenmiştir. Araştırmalarda sırasıyla en çok yardımsever olma, sevgi, sorumluluk, aile birliğine önem verme, saygı, barış değerlerine rastlanmıştır. Dürüstlük, bilimsellik, bağımsızlık, çalışkanlık, dayanışma, temizlik, vatanseverlik, hoşgörü, misafirperverlik, adil olma, özgürlük, sağlıklı olmaya önem verme, duyarlılık, estetik, vefa, alçak gönüllülük, cömertlik, merhamet, cesaret, dostluk, kültürel değerleri koruma ve geliştirme, sabır, toplumsallık, özgüven, özsaygı, geleneksellik, iyilikseverlik, çağdaşlaşma, demokrasi, duyarlılık, paylaşma, doğayı sevmeye ve koruma, hayvanları sevmeye ve koruma, çalışkan olma, okuma alışkanlığı ve sevgisi kazanma, armağan verme değerlerine daha az rastlanmıştır.

Tablo 2
Yapılan Bilimsel Çalışmalarda Rastlanan Değerler

	Esmer (2007)	Şen (2007)	Svirikaya (2010)	Çakıcı (2010)	Sancak (2011)	Atmaca (2011)	Özgün (2012)	Koçağan	Güzel (2013)	Çırak (2013)	Bağcı (2013)	Sevim (2013)	Kırbyık (2013)	Kantar (2014)	Tulumcu (2015)	Otmaz (2017)	Gümüş (2017)	Özcan (2017)	Bölük (2018)	Çelebi (2018)	Karasu (2018)	Demiryürek (2015)	Akarsu (2015)	Bastem (2018)	Şahin (2017)	Toplam
yardımsever olma	X	X		X	X	X		X		X	X	X	X	X	X	X		X	X							15
sevgi		X		X					X	X	X	X	X	X		X			X	X		X	X	X	X	15
sorumluluk		X		X		X			X	X	X	X	X	X	X	X									X	12
aile birliğine önem verme				X			X	X		X		X	X	X	X			X			X					10
çalışkan olma	X			X		X		X		X	X	X	X	X				X								10
saygı		X						X		X	X	X	X	X					X		X					9
temizlik				X		X		X		X	X	X	X	X	X											9
dürüstlük						X		X		X	X	X		X		X					X				X	9
adil olma (adalet)								X		X	X	X	X	X				X				X			X	9
misafirperverlik (konukseverlik)					X			X	X	X	X			X	X											7
barış				X					X	X	X			X					X							6
dayanışma										X	X		X	X			X				X					6
hoşgörü					X					X		X		X	X				X							6
iyilikseverlik						X		X			X				X		X	X								6

vatanseverlik									X	X		X	X			X		X							6
bağımsızlık			X					X			X	X	X										X		6
cesaret						X		X					X			X		X							5
cömertlik				X		X		X							X		X								5
duyarlılık		X	X					X	X			X													5
estetik			X			X		X				X	X												5
merhamet (şefkat)						X		X				X			X		X						X		6
özgürlük								X			X	X	X		X										5
bilimsellik					X			X			X	X													4
dostluk				X		X		X								X							X		5
hayvanları sevme ve koruma	X					X		X					X												4
sağlıklı olmaya önem verme								X		X	X	X													4
vefa								X				X			X		X								4
alçak gönüllülük													X		X		X								3
doğayı sevme ve koruma	X							X				X													3
paylaşma	X							X	X																3
sabır								X							X	X									3
demokrasi			X										X												2
kültürel değerleri koruma ve geliştirme								X								X									2
öz güven													X			X							X		3
toplumsallık				X												X									2
armağan verme	X																								1
çağdaşlaşma			X																						1
dini değerler																	X								1
geleneksellik															X										1
okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanma	X																								1
öz saygı																X							X		2

Tablo 2’de gösterildiği şekilde, çalışmalarda en çok ve 15 kez yardımseverlik ve sevgi değerine rastlanmıştır. 12 çalışmada “sorumluluk”, 10 çalışmada “aile

birliğine önem verme” ve “çalışkan olma”, 9 çalışmada “saygı” ve “temizlik”, 9 çalışmada “dürüstlük”, 9 çalışmada “adil olma”, 7 çalışmada “misafirperverlik”, 6 çalışmada “barış”, “dayanışma”, “hoşgörü”, “iyilikseverlik” ve “vatanseverlik”, “bağımsızlık”, 5 çalışmada “cesaret”, “cömertlik”, “duyarlılık”, “estetik” ve “özgürlük”, 4 çalışmada “bilimsellik”, “dostluk”, “hayvanları sevme ve koruma”, “sağlıklı olmaya önem verme” ve “vefa”, 3 çalışmada “alçakgönüllülük”, “doğayı sevme ve koruma”, “paylaşma”, “sabır” ve “özgüven”, 2 çalışmada “demokrasi”, “kültürel değerleri koruma ve geliştirme”, ve “toplumsallık”, “özsaygı”, 1 çalışmada “armağan verme”, “çağdaşlaşma”, “dini değerler”, “geleneksellik” ve “okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanma” değerine rastlanmıştır.”

BÖLÜM III

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırma yapısı itibari ile nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma; olayların doğal ortamında, gerçekçi ve bütüncül bir şekilde incelenmesine yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanır. Bu araştırma; gözlem, görüşme, döküman analizi gibi yöntemleri içerir (Yıldırım, 1999). Nitel araştırma, insanların hikayelerini, davranışlarını, toplumsal yapı ve değişimi anlamaya yönelik bir süreçtir (Corbin & Strauss, 1990). İnsanların olaylara bakış açısını ve duruma yükledikleri anlamlar üzerine çalışır (Dey, 1993). Özetle nitel araştırmacı belirli kavram ve ilişkileri açıklamada gözlem, görüşme ve dökümanlardan yola çıkar (Creswell, 2013).

Bu kapsamda nitel araştırma türlerinden biri olan içerik analizi kullanılmıştır. Nitel veri analizi çeşitlerinden en çok karşılaşılan içerik analizi yöntemidir. İçerik analizi yazılı ve görsel verilerin analizinde kullanılır. Bu yöntemde araştırmacı konu ile ilgili kategoriler geliştirir, ardından incelediği verilerde bu kategoriye dahil olabilecek kelime, cümle ya da resimleri sayar (Silverman, 2001).

Buradan hareketle araştırmamızda Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programındaki “kök değerler” ele alınmıştır. Seçilen kitaplarda bu değerlerin ne kadar ele alındığı incelenmiştir.

Evren ve Örneklem

Bu çalışmada, çocukların çok sık okuduğu kitapların incelenmesi hedeflenmektedir. Bu amaçla Türkiye’de online kitap satışı yapan kuruluşlardan en büyük iki tanesine başvurulmuştur. Sitelerde yer alan “çocuk- gençlik” bölümünün, “okul çağı / 6-10 yaş” alt bölümünde yer alan öykü-hikaye türünde en çok satan kitaplar filtrelenerek 1400 kitap seçilmiştir. Bu kitaplardan 38 yerli, 66 yabancı yazara ait olmak üzere ilk 104 kitap değerlendirmeye alınmıştır (D&R , 2017) (İdefix, 2017).

Araştırmanın daha güvenilir olması açısından en büyük iki siteden iki liste alınmıştır. İki sitenin sonuçlarından sıralama ortalamaları alınmıştır. Örneğin Ay’ı

Kim Çaldı bir listede 1.sırada yer alırken diğer listede 7.sırada bulunmaktadır. Bu sıralamaların ortalaması alınarak, Ay'ı Kim Çaldı öyküsünün sıra numarası $“(1+7)/2=4”$ olarak belirlenmiştir. Bu yöntemle listeler birleştirilmiş ve aşağıdaki liste oluşturulmuştur.

Tablo 3
En Çok Okunan 6-10 Yaş Çocuk Öykü Kitap Listesi

SN	Kitap Adı	SN	Kitap Adı	SN	Kitap Adı
1	Üç Kedi Bir Dilek	36	Aritmetik İyi Kuşlar Pekiyi	71	Zogi
2	Ay'ı Kim Çaldı?	37	Pippi Uzunçorap Serisi Kutulu Özel Set	72	Anne Tavuk Anlatıyor - Ay'ı Söndürmek İsteyen İnek
3	Bu Beden Benim!	38	Banyo Yapmak İstemeyen Zürafa	73	Dünyayı Gezmek İsteyen Horoz
4	Hiç Hata Yapmayan Kız	39	Göl Çocukları	74	Veteriner Verda
5	Kitaplardan Korkan Çocuk	40	Çizgili Pijamalı Çocuk	75	Çok Hayal Kuran Çocuk
6	Düşünce Okuyan Kız Noona	41	Büyük Tutku	76	Saftirik Greg'in Günlüğü 3- Tüünün Son Örneği
7	İmzalı-Cingo	42	Mış gibi	77	Saftirik Greg'in Günlüğü 4- İşte Şimdi Yandık
8	Dedemin Bakkalı	43	Küçük Kara Balık	78	Sudan Korkan Timsah-Anne Tavuk Anlatıyor
9	Mutlu Su Aygırı	44	Büyük Atatürk'ten Küçük Öyküler 1	79	Bitlenen Panda-Anne Tavuk Anlatıyor
10	Yavru Ahtapot Olmak Çok Zor	45	Kötü Sözler Söyleyen Koala-Anne Tavuk Anlatıyor	80	Anne Tavuk Anlatıyor - Uykuya Dalamayan Koyun
11	Annemin Çantası	46	Arkadaşıma Veda	81	Elif Kurabiye Yapıyor-İlk Okuma Kitabım
12	Dedemin Bakkalı-Çıracak	47	Charlie'nin Büyük Cam Asansörü	82	Bir Şeftali Bin Şeftali
13	Yankılı Kayalar - 4.5.6. Sınıf Öğrencileri İçin	48	Saftirik Greg'in Günlüğü 12 -Tam Bir Felaket!	83	Köfte Koşucusu-Levent
14	Şekeri Çok Seven Kurt-Anne Tavuk Anlatıyor	49	Matilda	84	Saftirik Greg'in Günlüğü 2- Rodrick Kuralları
15	Farklı Ama Aynı	50	Değnek Adam	85	Annesini Arayan Bukalemun-Anne Tavuk Anlatıyor
16	Ayakları Üşüyen Penguen-Anne Tavuk Anlatıyor	51	Saftirik Greg'in Günlüğü 1	86	Öpücük Ne Renktir?
17	Çağlar Tanımadığı İnsanlarla Bir Yere Gitmez	52	Kumkurdu Serisi Seti - 3 Kitap Takım	87	Çocuk Kalbi
18	Haritada Kaybolmak	53	Uçurtmam Bulut Şimdi	88	Dev Şeftali
19	Bunun Adı Findel	54	Vanilya Kokulu Mektuplar	89	Köstebek Kuki
20	Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kız'dan?	55	Eyvah Kitap!	90	Değirmenler Vadisi
21	Güneşe Tırmanan Çocuk	56	Saftirik Greg'in Günlüğü 6 - Panik Yok!	91	Anne Tavuk Anlatıyor - Uyku Arkadaşımı Arayan Ayı
22	Anne Tavuk Anlatıyor - Her Şeye Hayır Diyen Aslan	57	Kral Şakir-Macera Devam Ediyor!, Clz	92	Çocuk Edebiyatı Seti - 12 Kitap Takım
23	Aç Tırtıl	58	Anne Tavuk Anlatıyor - Okula Gitmek İstemeyen Zebra	93	Küçük Vak Vak - Uyku Zamanı
24	Cin Ali Serisi (10 Kitap)	59	Efsane Dolu Anadolu	94	Galata'nın Tembel Martısı

25	Nokta	60	Sahtirik Greg'in Günlüğü 5- Ama Bu Haksızlık	95	Dünyanın En Yüksek Kitap Dağı
26	Uçan Sınıf	61	Sakız Kızın Günleri	96	Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga
27	Rüya Dalgıçları İçin Masallar 1	62	Hiçkırık Tutan Su Aygırı-Anne Tavuk Anlatıyor	97	Bugün Bir Kova Doldurdun mu?
28	Charlie'nin Çikolata Fabrikası	63	Dünyayı Öğreniyorum-Arkadaşım Astronot	98	Kraliçeyi Kurtarmak
29	Martıya Uçmayı Öğreten Kedi	64	Kırmızı Kanatlı Baykuş	99	Hediyesini İsteyen Fare-Anne Tavuk Anlatıyor
30	Kibirli Örtümcek 1. ve 2. Sınıflar Oxford Kitaplığı	65	Kumkurdu - 1	100	Hatalar Kitabı
31	Duygularıyla Arkadaş Olan Çocuk	66	Dünyanın En Küçük Hediyesi	101	Büyük Orman Avcıları
32	Kaplanı Sakın Gıdıklama	67	Annemle Uzayda	102	Sevdalı Bulut Masalı
33	Ben Kaybolmam ki!	68	Dönüşüm	103	Avucundaki Öpücük
34	Arda'nın Dünyası-10 Kitap Takım	69	Babam Uyumak Bilmiyor	104	Minik Tohum
35	Kır Çiçeği	70	Erken Kalkmayı Sevmeyen Kurbağa-Anne Tavuk Anlatıyor		

Nitel araştırmalarda her araştırma ile uyumlu olabilecek geçerlilikte örneklem belirleme yöntemi bulmak mümkün değildir. Nitel araştırmaların belirsizliklerle dolu olduğu kabul edildiği için bu araştırma türünde örneklem büyüklüğüne dair bir kural bulunmamaktadır. Bu nedenle seçilen örneklem grubunun evreni en iyi özdeyebilecek biçimde seçilmesi anlamlıdır (Yıldız, 2017).

Burada evreni en iyi özdeyebilecek örneklem seçilmesinde örneklem kuramı kılavuzluk etmektedir.

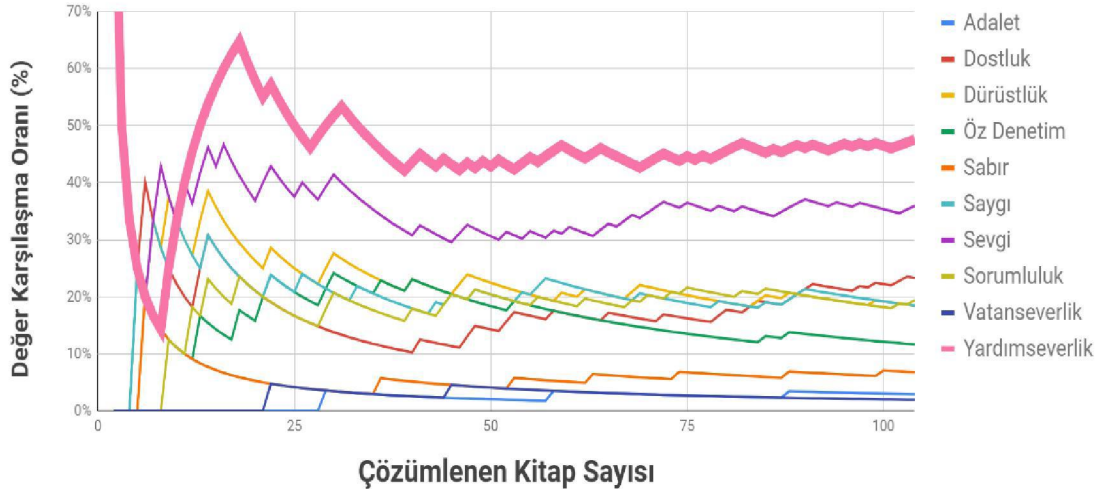
Bu çalışmanın örneklemine amaçlı örneklem yöntemi içerisinde ölçüt örnekleme modeli olarak adlandırmak mümkündür.

Diğer bir yandan amaçlı örnekleme, örneklem büyüklüğü amaçlı değerlendirmelerle belirlenebilmektedir. Örneklem birimlerinden yeni bir bilgi gelmediği noktada örnekleme genişletme durdurulabilir. Bilgilerin tekrarlama ölçütü olarak kabul edilebilir (Yıldız, 2017).

Bu çalışmanın örneklem büyüklüğünü belirlemede, yukarıda anılan yaklaşıma uygun olarak, yeni örneklem birimlerinin artık yeni bilgi vermediği noktaya, diğer bir deyişle araştırmanın doyum noktasına kadar örneklem alınmıştır. Okunan kitaplarındaki değer karşılaştıra oranlarındaki değişim araştırmanın yeni bilgi verip vermediği ölçütü olarak kullanılmıştır. Okunan kitaplardaki değer karşılaştıra oranı

yeni okunan kitaplar ile değişmez, diğer bir deyişle yeni okunan kitaplar artık değer karşılaşma oranı ile ilgili yeni bilgi vermez duruma geldiğinde örnekleme durdurulmuştur.

Şekil 5
Okunan Kitaplar Boyunca Değer Karşılaşma Oranı Grafiği

Şekil 5 okunan kitaplardaki değer karşılaşma oranlarının okunan kitaplar boyunca değişimini göstermektedir. Grafikteki her çizgi bir değer değişimini göstermektedir. Her kitabın okunması ve çözülmesi ile birlikte, o kitapta bulunan değerlere bağlı olarak, o kitaba kadar okunan kitaplardaki değer karşılaşma oranları değişmektedir.

Örnek olarak grafikte kalın çizgi ile gösterilmiş olan "Yardımseverlik" değeri incelenebilir. Okunan ilk kitapta bu değer geçmektedir. Bu nedenle grafikte "Yardımseverlik" değerinin ilk karşılaşma oranı %100'dür. Okunan tüm kitaplarda (bir kitap) karşılaşmış görünmektedir. Ancak kitap okumalar sürdürüldüğünde karşılaşma oranı önce %20'nin altına, daha sonra da %60'ın üzerine çıkmıştır. Bu durum, ilk kitaptan sonra okunan kitaplarda, başlangıçta "Yardımseverlik" değeri ile karşılaşılması, daha sonra da sıklıkla karşılaşılması sonucu oluşmuştur. Doksanıncı kitapla birlikte "Yardımseverlik" değeri %50'nin biraz altına düşerek %46 değerine ulaşmıştır. Diğer değerler için de benzer bir durum söz konusudur. Kitaplar okundukça değer karşılaşma oranı değişmemeye, diğer bir deyişle okunan kitaplar artık değer karşılaşma oranı ile ilgili yeni bilgi vermemeye başlamışlardır.

Değer karşılaşma oranları, $\pm 0,5$ puan aralığında değişmeye başladığında, oranın kararlı hale geldiği, bundan sonra daha fazla değişmeyeceği kabul edilmiştir. Kitaplar gruplar halinde alınıp okunduğu için değer karşılaşma oranları kararlı duruma geldikten sonra da araştırmaya yeni kitap eklenmiştir. Bu nedenle 90 kitap dolayında örnekleme bitirilebilecekken alınan diğer kitaplar da okunmuş ve 104 kitap çalışmaya alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Tezin kapsamını 6-10 yaş öykü/hikaye kategorisindeki 104 çocuk kitabı oluşturmaktadır. Tezin örnekleme kapsamında belirlenen listelerdeki kitapların bir kısmı satın alınarak veya ilgili kütüphanelerden ödünç alınarak temin edilmiştir.

Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programından hareketle belirlenen değerler, listede yer alan 38 yerli, 66 yabancı toplam 104 eserde taranmıştır.

Örneklem kapsamındaki tüm kitaplar detaylı incelenerek veriler toplanmış ve çözümlemeler yapılmıştır. Konuyla ilgili çok sayıda tez, makale, kitap incelenmiş ve çalışmanın temelini oluşturulması amaçlanmıştır.

İncelenen eserlerin içinde yer alan öyküler, kahramanların karar mekanizmaları ve öykülerin kırılma noktaları çıkarım merdivenleri ile incelenmiştir. Daha sonra çıkarım merdiveninin düşünme ve duygu basamakları değerlendirilerek bu karar ve kırılma noktalarında hangi değerlerin geçerli olduğu belirlenmiştir.

Kitaplarda işlenen değerleri tespit etmek amacıyla değer işleme sıklık tablosundan yararlanılmıştır. Bu tabloda 10 değer bulunmaktadır. Her bir kitap için tablo doldurulmuş ve veriler tek tek çözümlenmiştir.

Veri Çözümleme Teknikleri

Bu araştırmada içerik analizi için “Çıkarım Merdiveni” aracı kullanılmıştır.

Nitel araştırmalarda yorumlama ve derinlemesine betimleme yöntemi sıkça kullanılmaktadır. Bu yöntemde olay ve olgulara daha yakından bir bakış açısı ile yaklaşmakta, olgu ve olaylara karşı daha öznel bir bakış açısı geliştirilmektedir. Bu

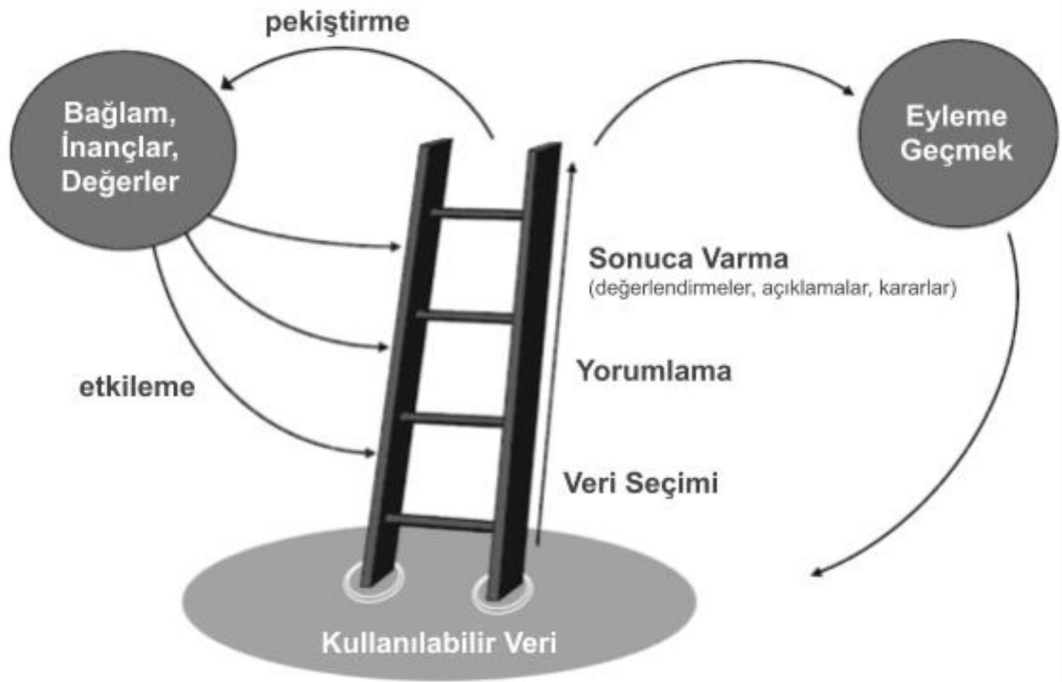
noktada betimleme ile yorumlama arasındaki ayrım zorlaşabilir. Betimleme ile yorumlama arasındaki ayrımın zorlaştığı durumlarda çıkarım merdiveninin kullanılması önerilmektedir (Somekh & Lewin, 2004).

Bir kitapta bir değerin araştırılması, inceleyen kişinin yorumuna bağlı olup, sübjektif bir değerlendirmedir. Herhangi bir araç kullanılmadan yapılmış bir değerlendirmede, ortaya çıkan yorumun hangi verilere, düşüncelere ve duygulara bağlı olarak geliştiğini hem yorumu yapan kişi hem de çalışmayı okuyan kişilerin bilmesi mümkün olmamaktadır. Çıkarım merdiveni bu anlamda önemli bir boşluğu doldurma yeteneğindedir. Merdiven, beş duyu ile algılabilecek veriyi, belli bir kısmını süzme, bu süzülen kısımdan sırası ile belli düşünce, duygu ve davranışlar geliştirme basamaklarını ortaya koymaktadır. Böylece yapılan yorumun temeli herkes tarafından görünebilir ve dolayısıyla da tartışılabilir hale gelmektedir.

Çıkarım Merdiveni çok güçlü bir ders aracıdır (Somekh & Lewin, 2004). Merdiven ilk başta soyut gelebilir fakat öğretmesi ve uygulaması oldukça kolay bir yöntemdir. Merdivende basamaklar soyut adımları göstermektedir. Bu adımlar düşüncelerin farklı seviyelerini göstermede işe yarar.

Çıkarım Merdiveni eylem biliminin anahtar aracıdır (Brydon-Miller & Coghlan, 2014). Merdiven, içinde bulunulan durumu gözden geçirirken ve bu duruma nasıl karşılık vereceğimize karar verirken kullanılan bir düşünme modelidir.

Şekil 6
Çıkarım Merdiveni Görseli

Merdivenin en altında kullanılabilir veri yer alır : bir hesap tablosundaki sayılar, alınan notların içerikleri, diğer insanların yorumları, insanların sözsüz davranışları gibi. İnsanlar genelde bütün detaylara dikkat edemezler. Bu nedenle farkında olmadan en belirginini seçerler ve diğerlerini görmezden gelirler. Merdivenin ikinci basamağında insanlar seçtikleri bu verileri yorumlarlar. Çıkarılan anlamlardan sonuç çıkarırlar.

Merdivenin üçüncü basamağında insanlar değerlendirir, izah eder, tahmin yürütür ve ne yapacaklarına karar verirler. Verdikleri kararlar doğrultusunda eylemlerini gerçekleştirirler. Bu eylemler bir sonraki düşünce çıkarımlarının da çekildiği bir veri havuzunun parçası olur. Bu insanlar arasındaki etkileşimde çok önemlidir. İnsanlar genellikle başka insanların davranışlarının etkisini kendi üzerinde hisseder. Fakat kendi davranışlarının diğer kişiler üzerindeki etkisini farkında değildirler. İnsanların yaptığı eylemler, diğerlerinin onlar hakkındaki ön görülerinde, nitelendirmelerinde ve değerlendirmelerinde bir veri olur. Bu veriler eylemi gerçekleştirenlerin umduğundan farklı olabilirler (Brydon-Miller & Coghlan, 2014).

Çıkarım merdiveni akıl yürütmede, bilgi almaktan sonuca varmaya kadar zihinsel basamaklarımızı görselleştirerek farkına varmamızı sağlar. Aynı zamanda

dünya hakkındaki belirli inançlarımızı nasıl edindiğimizi açıklar (Brydon-Miller & Coghlan, 2014).

İnançlarımız hatalı tercihler ve bilgi yorumlama üzerine kurulu olabilir. Örneğin; birkaç müşteri ya da satıcı ile olan hatırdan kalır etkileşimleriniz olduysa bu deneyimlere odaklanıp genellemeler yapabilirsiniz. Bu sizi tüm pazarla ilgili belirli sonuçlara varmaya itebilir. Bizler bilinçaltında sık sık bu zihinsel basamaklardan geçiyoruz ve her zaman varsayımlarımızın farkında değilizdir (Levene, 2016).

Chris Argyris çıkarım merdivenini çift döngülü öğrenme aracı olarak geliştirmiştir. Çift Döngülü Öğrenme sadece davranışlardaki değişimi değil aynı zamanda değerlerde ve varsayımlarda değişim üreten öğrenme olarak ele alınmıştır. Başlarda araştırma ve müdahale için geliştirilen bu araç etkili eyleme geçilmesi ve diyalogların kalitesinin artırılması için önemlidir. Literatürde çıkarım merdiveninin alternatifleri olsa da hepsinin ortak bir amacı vardır. Bu amaçlardan biri insanların nasıl çıkarım yaptığı, diğeri ise anlamlandırmadaki hataların keşfedilmesi ve düzeltilmesi için bu çıkarımları belirgin hale getirmenin gerekliliğidir (Brydon-Miller & Coghlan, 2014).

Eylem biliminin temel dayanaklarından biri planlanan sonuçları olan her eylem akıl yürütme (muhakeme) yoluyla sağlanır. Eylemin geçerliliği akıl yürütmenin (muhakeme) kalitesine bağlıdır. Akıl yürütmeyi geliştirmenin zorluğu çoğunlukla görünmez oluşudur. Bireyler “merdivenimizi o kadar hızla çıkarlar ki” - düşünce hızında- yorumlamalarının ve çıkarımlarının farkında değillerdir. Vardıkları sonuç çok belirgin gibi gelir bu yüzden bu sonuçların geçerliliğini kontrol etme gereği hissetmezler. Bireylerin çıkarım merdivenlerini nasıl çıktıkları bilgidan yorumlamaya, sonuca varmaya gelişigüzel veya rastlantısal değildir. Çıkarımları geçmiş deneyimlerinden, güncel durumlarından, duygusal durumlarından, değerlerinden ve varsayımlarından etkilenir. Örneğin bazı kültürlerde planlanmış başlangıç saatinden sonra bir buluşmaya gitmek geç kabul edilir ve kaba bulunur. Diğer kültürlerde farkedilmeyebilir. Başka bir örnekte, eğer bir çalışan Y ‘yi çözmek için X’i yapmamız gerekir derse bu bir kaynak talebidir. Eğer patron aynı söylerse bu emir vermektir.

Çoğu zaman insanların sınırlı bilgiyle daha geniş olan yapıyı görme yetileri onlara fayda sağlar. Bu durum hızlı ve etkili eyleme geçmelerine olanak sağlar. Sıradan durumlarda akıl yürütmenin basamakları ve altında yatan inançlar ile varsayımlar üzerine derinlemesine düşünmek gereksizdir. Bir kriz anında bu mantıksız ve tehlikeli olabilir. Fakat alışılmamış, karmaşık veya belirsiz durumlarda, sonuçlara varılan, varsayımlara inanılan ve yalnızca bilgi onaylayıcı inançların fark edildiği hız bir problem unsuru olabilir. Bilim adamları varsayımlarını test etme ve hipotezlerinin yanlış olduğunu ispatlamada eğitilmiştir. Fakat birçok insan için bu durum doğal değildir. Bunu yapmadaki bir başarısızlık istenmeyen sonuçlara sebep olabilir. Örneğin bir kültürler arası ticaret dersi profesörü, telefon kullanımını sınıfta yasaklar ve öğrenciler bunu sürekli görmezden gelir. Birgün sınıfın arkasında bir öğrenciyi telefon kullanırken görür. Sabrının sınırında bir şekilde, kuralı bozduğu için öğrenciyi sert bir şekilde azarlar. Öğrenci (ana dili İngilizce olmayan) telefonunu tutar ve; “özür dilerim, bu benim sözlüğüm” der (Brydon-Miller & Coghlan, 2014).

Çıkarım merdiveni değişik amaçlar için kullanılabilir :

1. Duygusal tepkiler üzerine derinlemesine düşünmek
2. Önemli konularda tartışmaya olanak sağlamak
3. İnsanlara geri dönüt vermek

Çıkarım merdiveni etkili savunma ve sorgulama için kılavuzluk eder. Verimli diyalogu ve etkili eylemi desteklemek için çıkarım merdivenini kullanmanın kilit noktaları vardır :

1. Akıl yürütme basamaklarının farkında olmak, çıkarımları açıkça kontrol etmek ve diğer insanları da bunu yapmaya teşvik etmek
2. Varsayımlara ve inançlara meydan okuyan bilgiler aramak
3. Eylemlerin, diğer insanların çıkarım yapmak için kullandıkları bilgiye nasıl dönüştüğünün farkında olmak

Herhangi bir aracın değeri onu kullanan insanların tutumu ve becerisine bağlıdır. Çıkarım merdiveninin en üstünde kalmak ve yalnızca sonuçları dile getirmek kendini savunmanın bir biçimidir. Çıkarım merdivenini etkili bir şekilde kullanmak için

araştırmacılar, öğrenmeye, samimi bir şekilde diğerlerinin bakış açılarıyla ilgili merak duymaya, akıl yürütmelerini incelemeye adamaya ve hatalarını keşfedip düzeltmeye açık olmalıdırlar.

Bireyler genellikle geçmiş deneyimlerinin yanı sıra, gözlemlediği olaylardan çıkardığı sonuçlara dayandıkları için inançları benimser.

Araştırmacının durum çözümlemesinde kullandığı zihinsel modeli görselleştirerek değerlendirmenin karşılaştırılabilirliğini, diğer bir deyişle güvenilirliğini artırır.

Davranış - duygu düşünce basamağı arasındaki ilişkiyi, inanç-değer basamağının bu aşamadaki rolünü daha iyi analiz etmeyi sağlar.

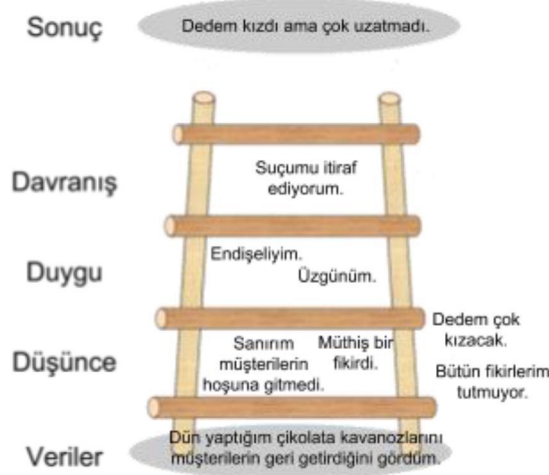
Her duygu-düşünce başka kişilerde aynı davranışı yaratmayabilir. Bu noktada duygu-düşünce basamağı ile davranış basamağı arasında kalan inançlar ve değerleri bu analiz sayesinde daha açık ve net görebiliriz.

Örneğin; olumsuz bir olaya verilecek tepkiyi ele alalım. Hoşgörü değerinin gelişmiş olduğu bir kişi ile gelişmemiş bir kişi arasında oluşacak davranış farkı bu analizle kolayca görülebilir.

Çıkarım merdiveni 7 basamaktan oluşuyor olsa dahi, yaş özelliklerine göre merdivenin basamaklarına azaltmak mümkündür. Somut işlemler döneminde olan çocukların kendi durumlarından ya da okuduğu öykülerden oluşturacakları çıkarım merdiveni yine bu yaş özelliğinin kullanabileceği seviyede olmalıdır. Duygu ve düşünce basamağını birleştirerek, daha anlaşılabilir hale getirilen bu versiyonda 3 basamak vardır. Bunlar; veri, duygu-düşünce, eylem basamaklarıdır. Bu üç basamakta yaşına uygun biçimde veriyi inceleyip, eyleme ulaşabilir.

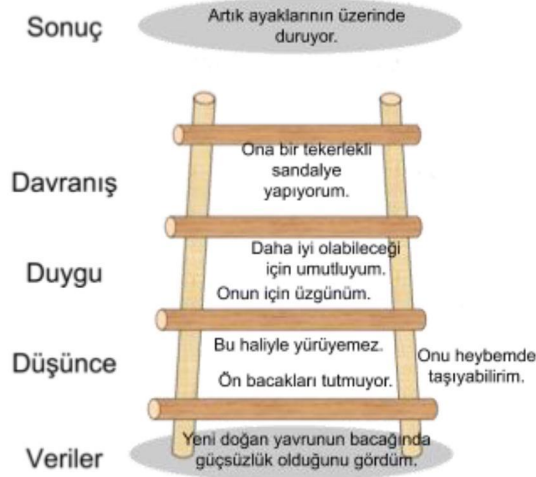
Yöntem olarak kullanılan “çıkarım merdiveni” bize değerlerle ilgili somut veriler sunmaktadır.

Şekil 7 Çıkarım Merdiveni Örneği 1

Örneğin “Dedemin Bakkalı” kitabında, kız dedesinin dükkanında ona yardım etmektedir. Çikolata kavanozlarını daha iyi olacağını düşündüğü için dedesine sormadan değiştirmiştir. Fakat istediği gibi sonuç elde edememiş, bütün müşterilerin kavanozları geri iade etmeye geldiğini görmüştür. Bununla ilgili bir çıkarım merdiveni oluşturduğumuzda; kız müşterilerin kavanozları geri getirdiğini görmüştür. Sanırım müşterilerin hoşuna gitmedi, halbuki çok iyi fikirdi, dedem çok kızacak, bana olan güveni kaybolacak diye düşünür. Endişeli ve üzgün hisseder. Sonunda dedesine bunu kendisinin yaptığını itiraf eder ve sonuçta dedesi anlayış gösterir. Burada yapmış olduğu hatayı kabullenip, söylemek bize “dürüstlük” değerini göstermiştir.

Şekil 8 Çıkarım Merdiveni Örneği 2

“Farklı Ama Aynı” adlı kitapta ise, çoban yeni doğan keçi yavrusunun bacaklarının çok güçsüz olduğunu görür. Ön bacaklarının tutmadığını, bu haliyle yürüyemeyeceğini, onu heybesinde taşıması gerektiğini düşünür. Onun bu durumuna çok üzülür. Ona bir tekerlekli sandalye yapmaya karar verir. Keçi yavrusu tekerlekli sandalye ile ayakları üzerinde durabilir. Burada çobanın yardımseverliğini ve iyiliğini görüyoruz. Burada “yardımseverlik”, “merhamet” ve “sevgi” değeri tespit edilmiştir.

BÖLÜM IV

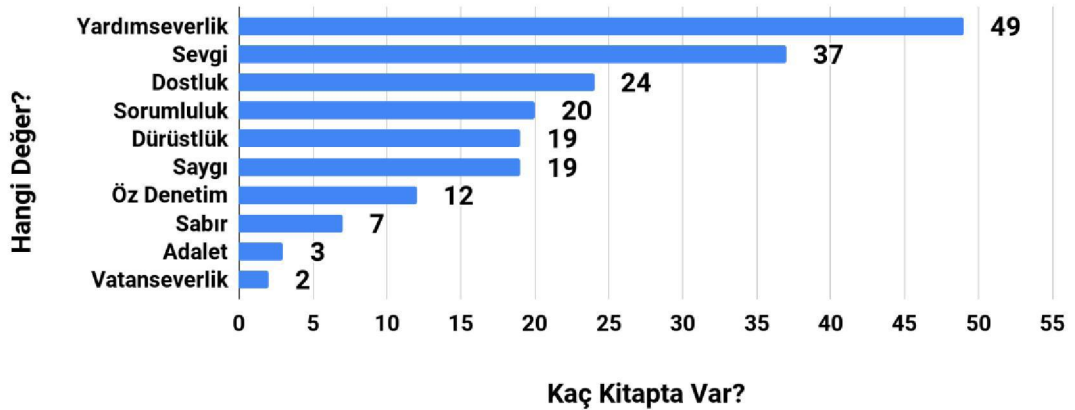
BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde yöntemde belirtilen veri toplama araçları ile toplanan verilerin, yöntem bölümünde belirtilen tekniklerle analizi sonucu elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Araştırma kapsamında 104 çocuk öykü kitabı incelenmiştir. İncelenen bu kitapların 38'i yerli yazarlara ait, 66 tanesi ise yabancı yazarlara ait kitaplardır. 66 tane yabancı kitabın 2 tanesi Dünya Çocuk Edebiyatı Klasığı, 38 yerli kitabın ise 5 tanesi Türk Edebiyatı Klasığı, geriye kalan 97 adet kitap ise Çağdaş Çocuk Edebiyatı eserlerinden oluşmaktadır. İncelenen eserlerin 69 tanesi az sayfalı ve daha çok resim içeren, 34 tanesi daha fazla sayfadan oluşan ve daha az resim içeren kitaplardır. Kitaplardan 1 tanesi ise sessiz (sözsüz) kitaptır.

Şekil 9

Kitaplarda Yer Alan Değer Sayısı ve Çeşitleri

İncelenen 104 kitap içerisinde MEB Hayat Bilgisi Öğretim Programında yer alan değerlerin hepsine rastlanmıştır. Kitaplarda en çok rastlanılan “yardımseverlik” değeridir. Daha sonra sırasıyla “sevgi”, “dostluk”, “sorumluluk”, “dürüstlük”, “saygı”, “öz denetim”, “sabır”, “adalet”, “vatanseverlik” değerleri tespit edilmiştir.

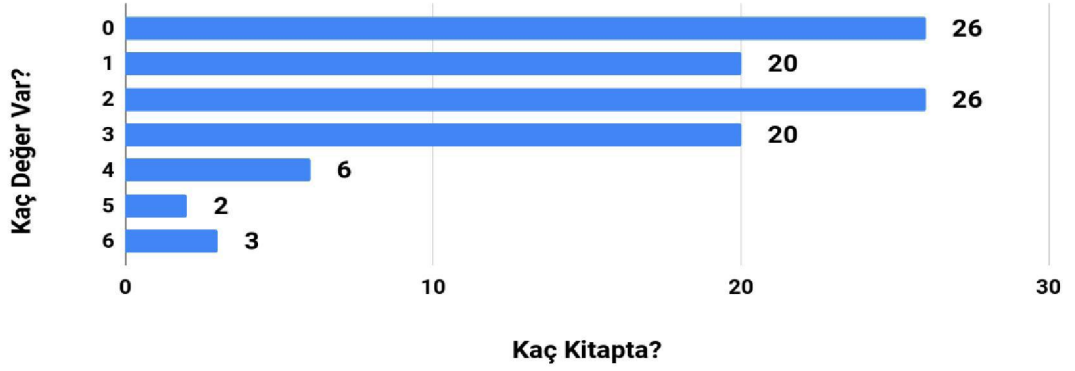
Listede yer alan 104 kitap içerisinde 49 kitapta “yardımseverlik”, 37 kitapta “sevgi”, 24 kitapta “dostluk”, 20 kitapta “sorumluluk”, 19 kitapta “dürüstlük”, 19

kitapta “saygı” değerine, 12 kitapta “öz denetim”, 7 kitapta “sabır”, 3 kitapta “adalet”, 2 kitapta ise “vatanseverlik” değerine rastlanmıştır. (Şekil 9)

En az rastlanan değerler “vatanseverlik” ve “adalet” dir.

Şekil 10

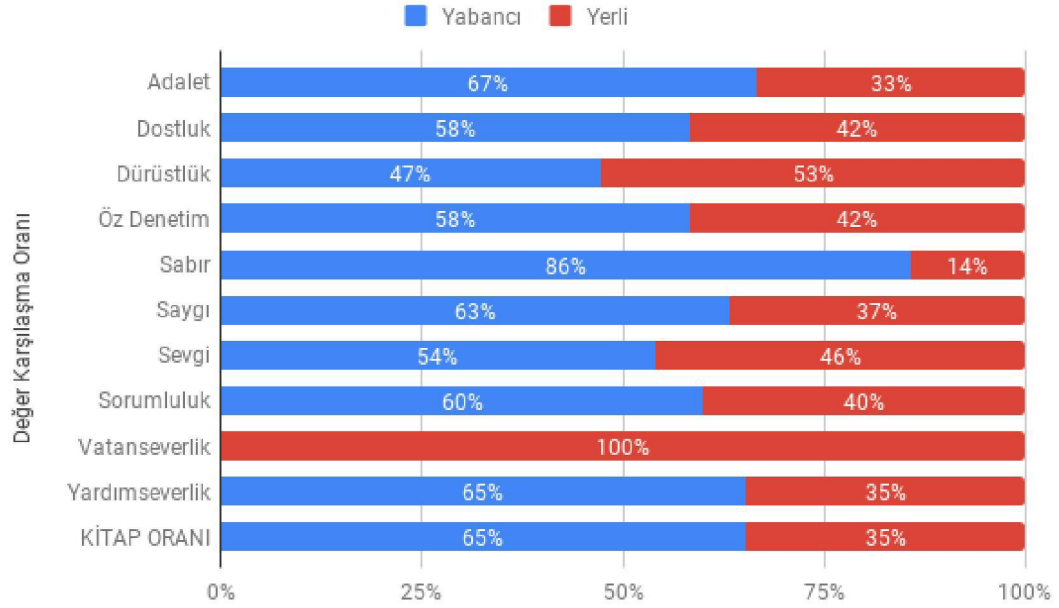
Kitap - Değer Sayısı Karşılaştırılması

İncelenen kitaplar içerisinde 26 kitapta hiçbir değere rastlanmamıştır. 20 kitapta yalnızca 1, 26 kitapta 2 değere birden, 20 kitapta 3 değere, 6 kitapta 4 değere, 2 kitapta 5 değere, 3 kitapta ise 6 değere birden aynı anda rastlanmıştır. (Şekil 10)

İncelenen kitapların dörtte birinde MEB HBÖP değerine rastlanmamıştır. Beşte birinde yalnızca bir değere rastlanmıştır. Her dört kitaptan birinde 2 değere rastlanmıştır. Her beş kitaptan birinde 3 değere rastlanmıştır. Yalnızca 8 kitapta (yaklaşık %8) 3’ten fazla değere aynı kitapta rastlanmıştır.

Şekil 11
Yabancı ve Yerli Yazarların Eserlerine Göre Değer Dağılımı

Örneklem kapsamındaki yabancı ve yerli yazarlı kitaplarda değerler tek tek incelenmiş ve bulgular tablo 6’da ayrıntılı olarak verilmiştir.

Şekil 11’in en alt satırında görülebileceği gibi incelenen kitapların %65’ini yabancı, %35’ini ise yerli yazarların kitapları oluşturmaktadır. Diğer satırlarda ise ele alınan her bir değer için yabancı ve yerli yazarlı kitaplarda bulunma oranları verilmektedir. Kıyaslamada, yabancı ve yerli kitaplar arasındaki sayı farklılığından kaynaklanabilecek yanılgıları engellemek için, değerlere rastlanma sayıları değil, rastlanma oranları verilmektedir. Yabancı / yerli kitap sayılarının %65’ e %35 oranında olmaları nedeniyle, bu oranın belirgin şekilde üzerinde ya da altında olan oranların rastlandığı değerlerde, yabancı ve yerli kitaplar arasında, ‘odaklanılan değer için’ bir farklılık olduğu söylenebilecektir. Bu duruma örnek olarak “sabır” değeri verilebilir. Yabancı ve yerli kitapta bulunma oranı bu değer için sırası ile %86 ve %14’dür. Bu oran kitap sayısı oranı olan %65 ve %35’den oldukça farklı olup, yabancı yayınlarda sabır değerine daha fazla yer verildiğini göstermektedir.

Genel olarak bakıldığında, yabancı yazarların kitaplarının en azından bir değer bulundurma oranı 66’da 52 (%79) iken, yerli yazarların kitaplarının değer bulundurma oranı 38’de 29 (%76)’dur.

Adalet değeri yabancı yazarların kitaplarında %67 oranında bulunurken, yerli yazarların eserlerinde %33 oranında bulunmaktadır. Dostluk değeri % 58 yabancı, %42 yerli yazarların kitaplarında yer almaktadır. Dürüstlük değeri ise % 53 oranla yerli, %47 oranla yabancı yazarlı kitaplarda bulunmaktadır. Özdenetim değeri %58 yabancı, %42 oranla yerli yazarların eserlerinde yer almaktadır. Sabır değeri %86 yabancı, %14 yerli yazarların eserlerinde bulunmaktadır. Saygı değeri, %63 yabancı, %37 yerli yazarların kitaplarında bulunmaktadır. Sevgi değeri, %54 yabancı, %46 oranla yerli yazarların eserlerinde bulunmaktadır. Sorumluluk değeri %60 yabancı, %40 yerli yazarların eserlerinde yer almaktadır. Vatanseverlik değeri %100 oranında yerli yazarların eserlerinde saptanmıştır. Yardımseverlik değeri, %65 yabancı, %35 yerli yazarların eserlerinde yer almaktadır.

İncelenen kitaplarda birden fazla değer barındırma sıklığına bakıldığında; yabancı yazarlı eserlerde 66 kitaptan 33 tanesi , yerli yazarlı eserlerin 38 kitaptan 24 tanesi birden fazla değer içermektedir.

Tablo 4
Değer İlişki Tablosu

	Adalet	Dostluk	Dürüstlük	Öz Denetim	Sabır	Saygı	Sevgi	Sorumluluk	Vatanseverlik
Dostluk	2								
Dürüstlük	2	7							
Öz Denetim	2	3	7						
Sabır	1	3	2	3					
Saygı	1	6	6	4	1				
Sevgi	3	15	10	6	1	8			
Sorumluluk	1	3	8	5		5	8		
Vatanseverlik			1	1		2	1	1	
Yardımseverlik	3	16	11	7	2	8	25	13	1

Bazı kitaplarda birden çok değer bulunmaktadır. Tablo 6’da birden çok değer barındıran kitaplarda karşılıklı iki değer bir arada bulunma sayısı verilmektedir.

Örneğin; sevgi ve yardımseverlik değerleri aynı anda 25 kitapta yer almıştır. Benzer şekilde yardımseverlik ve dostluğun, sevgi ve dostluğun yüksek oranlarda (sırasıyla 16 ve 15) birlikte yer aldığı dikkat çekmektedir. Öte yandan sorumluluk ve sabır, vatanseverlik ile adalet değerleri hiçbir kitapta bir araya gelmemiştir.

Bazı kök değerlerin birbirini pekiştirecek şekilde bir arada bulunuşu dikkat çekmektedir. Kitaplarda nadiren karşımıza çıkan bazı değerlerin ön plana çıkarılmasında bu pekiştirici etkiden faydalanılması değer aktarımı hedefinde daha başarılı sonuçları sağlayabilir.

İncelenen kitapların çıkarım merdivenleri, veri – düşünce – duygu – davranış – sonuç olarak tabloda gösterilmiştir. Kitapların 26 tanesinde Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında yer verilen “kök değerler”den herhangi birine rastlanmamıştır. Değerlere rastlanmayan kitaplar tablodan çıkarılmıştır.

Tablo 5
Çıkarım Merdivenleri

Kitap Adı	Ne görüyorum	Ne düşünüyorum	Hangi Değer Var?	Ne hissediyorum	Ne yapıyorum	Sonuç
Üç Kedi Bir Dilek	Piti'nin sürekli yıldızlara baktığını görüyoruz.	Beklemekten vazgeçmeli. Boynu tutuldu. Başına birşey gelecek. Çare bulmalıyız.	Dostluk, Sevgi, Yardımseverlik	Endişeliyiz.	Yıldız kaymış gibi görmesine yardım ediyoruz.	Huzurla uyuyor.
Hiç Hata Yapmayan Kız	İlk defa hata yaptım.	Şimdi ne yapacağım. Rezil mi oluyorum. Bana hata yapmayan kız diyorlar. Hatamı nasıl telafi edeceğim.	Öz Denetim, Saygı	Endişeliyim.	Hatama gülüyorum.	Şimdi daha huzurluyum.
Kitaplardan Korkan Çocuk	Doğum günü hediyesi olarak yine kitap aldıklarını görüyorum.	Bu kitaplardan hiçbirini istemiyorum. Kitaplarla ilgilenmiyorum. Ailem seviyor diye sevmek zorunda değilim.	Dostluk, Dürüstlük, Sabır	Mutsuzum. Kitaplardan nefret ediyorum. Korkuyorum.	Evden kaçıyorum.	Parkta bir amca ile karşılaşıyorum.

Kitap Adı	Ne görüyorum	Ne düşünüyorum	Hangi Değer Var?	Ne hissediyorum	Ne yapıyorum	Sonuç
Kitaplardan Korkan Çocuk 2	Adam bana hikaye anlatıyor.	Sanırım adam kör. Evden kaçmış olduğumu düşünüyor. Hikayesi çok güzel. Sanırım hikayesi bir kitap. Ona evden kaçtığımı söylemeliyim.	Dostluk, Dürüstlük, Sabır	Korkuyorum. Tedirginim. Amcaya güveniyorum.	Kitap okumaya karar veriyorum.	Okuyamıyorum.
Kitaplardan Korkan Çocuk 3	Kitabı okuyamıyorum.	Gözlerim bozukmuş. Sorun bende değilmiş.	Dostluk, Dürüstlük, Sabır	Artık kendime güveniyorum.	Daha çok kitap okuyacağım.	Kitaplar hakkında yorum yapabilecek kadar bilgi sahibi.
Düşünce Okuyan Kız Noona	Bir erkek bacaklarımla dalga geçtiğini duydum.	Benim bacaklarıma flamingo bacağı dedi. Flamingonun tam olarak ne olduğunu bilmiyorum.	Dürüstlük, Saygı, Sevgi	Kötü hissediyorum. Üzgünüm. Bacaklarımdan utanıyorum.	Sihirli değneği alıyorum.	Herkesin düşüncelerini okuyorum.
Düşünce Okuyan Kız Noona 2	Sihirli değnek ile herkesin düşüncelerini gördüm.	İnsanlar her zaman düşündüklerini söylemiyorlar. İyi sözcükler bazen kötülere dönüşebiliyor. Alınganlık etmemize gerek yok.	Dürüstlük, Saygı, Sevgi	Heyecanlıyım. Mutluyum.	Düşündüklerimi doğruca söylüyorum.	Yaşamdaki en önemli şeyi öğrendi.

Kitap Adı	Ne görüyorum	Ne düşünüyorum	Hangi Değer Var?	Ne hissediyorum	Ne yapıyorum	Sonuç
İmzalı-Cingo	Cingo'nun eğitimden çok iyi döndüğünü gördüm.	Artık eskisi gibi evi dağıtmıyor. Başlangıçta çok karşı çıkmama rağmen Cingo'yu artık seviyorum.	Sevgi	Mutluyum.	Ona köpek kurabiyesi pişiriyorum.	Aramızdaki bağı güçlendirdi.
Dedemin Bakkalı	Dün yaptığım çikolata kavanozlarını müşterilerin geri getirdiğini gördüm.	Müthiş bir fikirdi. Sanırım müşterilerin hoşuna gitmedi. Dedem çok kızacak. Bütün fikirlerim tutmuyor.	Dürüstlük, Sorumluluk, Yardımseverlik	Endişeliyim. Üzgünüm.	Suçumu itiraf ediyorum.	Dedem kızdı ama çok uzatmadı.
Dedemin Bakkalı 2	Çocukların bakkalın önünde topladığını gördüm.	Sanırsın hiç çikolata görmemişler. Satış yapmak için onlara Afrika'ya yardım etmeleri gerektiğini söyledim. Aç kurtlar gibi bekliyorlar.	Dürüstlük, Sorumluluk, Yardımseverlik	Heyecanlıyım.	Afrikalı çocuklar için yardım topluyorum.	Dedem öğreniyor ve kızıyor.
Mutlu Su Aygırı	Su aygırlarının tembel olduğunu gördüm.	Su aygırı olmak istemiyorum. Başka hayvanlardan olabilirim.	Saygı, Yardımseverlik	Mutsuzum.	Diğer hayvanları deniyorum.	Başaramıyorum.

Kitap Adı	Ne görüyorum	Ne düşünüyorum	Hangi Değer Var?	Ne hissediyorum	Ne yapıyorum	Sonuç
Mutlu Su Aygırı 2	Keçinin hayatını kurtardım.	Keçi benim büyük ve cesur bir su aygırı olduğumu düşünüyor. Benim gibi su aygırı olmak güzel bir şey. Şanslıyım.	Saygı, Yardımseverlik	Mutluyum.	Eve geri dönüyorum.	Mutlu bir su aygırı oluyorum.
Yavru Ahtapot Olmak Çok Zor	Trafiğin yoğun olduğunu gördüm.	Bu trafik boşuna değil. Yılanbalığının yuvası çökmek üzere. Kendini kurtarır ama yavrularını kurtaramayabilir. Ona birşey olur çok üzücü olur.	Sevgi, Yardımseverlik	Endişeliyim. Korkuyorum.	Tehlikeye atlıyorum. Kurtarmaya gidiyorum.	Anne ve yumurtalar kurtuluyor.
Annemin Çantası	Motorla denizde dolaşmaya çıkacağımızı duydum.	Balıkları ve martıları besleyebiliriz. Onlar da acıkmıştır. Çantamızda herşey var.	Sorumluluk, Yardımseverlik	Mutluyum.	Ufalayıp yem yapıyorum.	Çantamızla gurur duydum.
Annemin Çantası 2	Tekne motorunun bozulduğunu gördüm.	Yolcular heyecanlandı. Çocuklar heyecanlı. Kaptan sakın. Çanta işe yarar. Bir şeyler yapmalıyım.	Sorumluluk, Yardımseverlik	Çocuklar için endişeliyim.	Çantamı boşaltıp yelken yapıyorum.	İskelede varıyoruz.

Kitap Adı	Ne görüyorum	Ne düşünüyorum	Hangi Değer Var?	Ne hissediyorum	Ne yapıyorum	Sonuç
Dedemin Bakkalı-Çırak	Elif'in canının sıkkın olduğunu gördüm.	Annesi kardeşine çikolata almış ama Elif'e almamıştı. Surat asınca da iyi git kendin al demiş. Beterin beteri olduğunu anlatabilirim. Biraz abartıyor. Onun moralini düzeltmeliyim.	Dostluk, Dürüstlük, Öz Denetim, Sevgi, Yardımseverlik	Elif için üzgünüm. Böyle bir şeye üzüldüğü için şaşkınım.	Elif'i ikna edecek bir hikaye anlatıyorum.	Elif benim için üzölmeye başlıyor.
Dedemin Bakkalı-Çırak	Herkesin yaramaz olduğunu söylediğini duydum.	Çok konuştuğum ve yaramazlık yaptığım için şikayetçiler. Benim suçum yok. Beni eleştirmeleri ağırına gidiyor. Bir plan yapmalıyım, çok bunaldım.	Dostluk, Dürüstlük, Öz Denetim, Sevgi, Yardımseverlik	Üzgünüm.	Anneme yardım etmeye başlıyorum. Uslu gibi davranıyorum.	Eski halimi özlediler.
Yankılı Kayalar - 4.5.6. Sınıf Öğrencileri İçin	Kardeşimin annemi özlediğini duydum.	Annemi çok özölüyoruz. Canım kardeşim. Çok kötü durumda.	Dostluk, Dürüstlük, Saygı, Sevgi, Sorumluluk, Yardımseverlik	Üzgünüm.	Kardeşime masal anlatıyorum.	Uyuyor.
Yankılı Kayalar 2	Mehmet ve kardeşinin yalnız kaldığını görüyorum.	Tek başlarına ne yaparlar! Onlara bir yer lazım. Yalnız kalırlarsa daha çok düşünürler.	Dostluk, Dürüstlük, Saygı, Sevgi, Sorumluluk, Yardımseverlik	Üzölüyorum.	Bizim evde kalmalarını teklif ediyorum.	Arkadaşlarının gidip kalmasına karar veriyoruz.

Kitap Adı	Ne görüyorum	Ne düşünüyorum	Hangi Değer Var?	Ne hissediyorum	Ne yapıyorum	Sonuç
Yankılı Kayalar 3	Taksinin kızı çarpacağına gördüm.	Çarpmanı an meselesiydi.	Dostluk, Dürüstlük, Saygı, Sevgi, Sorumluluk, Yardımseverlik	Heyecanlıyım.	İleri fırladım ve çocuğu kucakladım.	Kurtuldu.
Yankılı Kayalar 4	Mehmet'in kızını kurtardığını gördüm.	Ne kadar iyi yürekli bir çocuk. Hayatını öğrenmeliyiz. Ona yardım etmek lazım.	Dostluk, Dürüstlük, Saygı, Sevgi, Sorumluluk, Yardımseverlik	Mutluyum.	Ona yardım teklif ediyoruz.	Kabul etmiyor.
Şekeri Çok Seven Kurt-Anne Tavuk Anlatıyor	Çürük dişli bir kurdun beni tehdit ettiğini duydum.	Igggh! Dişleri iğrenç! Çok komik gözüküyor.	Yardımseverlik	Çok eğleniyorum. Dişlerinden tiksiniyorum.	Kurda bir diş fırçası hediye ediyorum.	Birgün dişleri çıkarsa fırçalayacak.
Şekeri Çok Seven Kurt 2	Bembeyaz bir koyun sürüsü gördüm.	Tatlı mı tatlı minik kuzudan şeker istemeliyim. Çürük dişlerimi göstererek onu tehdit edeceğim. Ya şekeri ya canı!	Yardımseverlik	Sinirliyim. Sabırsızım.	Kuzunun postunu ısıtıyorum.	Dişlerim dökülüyor.
Farklı Ama Aynı (Çoban)	Yeni doğan yavrunun bacağında güçsüzlük olduğunu gördüm.	Bu haliyle yürüyemez. Ön bacakları tutmuyor. Onu heybemde taşıyabilirim.	Sevgi, Yardımseverlik	Onun için üzgünüm. Daha iyi olabileceği için umutluyum.	Ona bir tekerlekli sandalye yapıyorum.	Artık ayaklarının üzerinde duruyor.

Kitap Adı	Ne görüyorum	Ne düşünüyorum	Hangi Değer Var?	Ne hissediyorum	Ne yapıyorum	Sonuç
Ayakları Üşüyen Penguen-Anne Tavuk Anlatıyor	Tir tir titreyen bir penguen gördüm.	Çok üşümüş olmalı. Üstelik daha küçük. Ona yardım edebilirim.	Yardımseverlik	Üzülüyorum. Ona acıyorum.	Onu ısıtmak için üzerine oturuyorum.	Ayakları acıyor ve gidiyor.
Çağlar Tanımadığı İnsanlarla Bir Yere Gitmez	Beni yağmurdan korumak isteyen biri var.	İslanacacağımı söylüyor. Beni eve bırakabilirmiş. Ona güvenebilir miyim? Ya cadıysa? Ya çocuk hırsızıysa? Annem yabancılarla görüşmememi söyledi. Bu bir yabancı!	Öz Denetim, Sorumluluk, Yardımseverlik	Korkuyorum. Endişeliyim.	Annemi bekliyorum.	Annem en doğrusunu yaptığımı söyledi.
Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kız'dan?	Yavru Kurt'un ormana gideceğini duydum.	Tek başına ormana gitmeye hazır mı? Kırmızı başlıklı kız çıkarsa ne yapacak? üşüyüp, acıkırsa ne olacak?	Öz Denetim, Sevgi	Endişeliyim. Güveniyorum. Gururluyum.	Gitmesine izin veriyorum.	Tek başına gidebiliyor.

Kitap Adı	Ne görüyorum	Ne düşünüyorum	Hangi Değer Var?	Ne hissediyorum	Ne yapıyorum	Sonuç
Güneşe Tırmanan Çocuk	Deniz kaplumbağasının denize gitmeye çalıştığını gördüm.	Ona yardım etmek istiyorum. Bir dergide okumuştum eğer ona gidersem kumdaki diğer yumurtaları ezebilirim. Güvenle denize girmelerini istiyorum. İçimden bir ses “koş yavruyu denize at” diyor.	Dürüstlük, Öz Denetim, Saygı, Sevgi, Vatanseverlik, Yardımseverlik	Endişeliyim. Korkuyorum.	Denize kendilerinin gitmesini bekliyorum.	Yumurtalar çatlıyor ve denize gidiyorlar.
Güneşe Tırmanan Çocuk 2	Tarihi (antik) kent olan yerde para gördüm.	Annem almamın doğru olmadığını söylüyor. Bu tip buluntuları müzeye bildirmeliymişiz. Bende kalmasını istiyorum.	Dürüstlük, Öz Denetim, Saygı, Sevgi, Vatanseverlik, Yardımseverlik	Para bulduğum için heyecanlıyım. Vermem gerektiği için mutsuzum.	Geri vermeyi kabul ediyorum.	1 gün daha bende kalıyor.
Güneşe Tırmanan Çocuk 3	Fidanımın dalları kurumuş, boynu bükülmüş.	Annem onu büyütürsem çocuklarıma armağan edebileceğimi söylüyor. Ona iyi bakmalıyım. Çaba göstermeliyim.	Dürüstlük, Öz Denetim, Saygı, Sevgi, Vatanseverlik, Yardımseverlik	Umutluyum. Heyecanlıyım.	Sulayıp, toprağını havalandırıyorum.	Fidanım tutuyor ve yükseliyor.

Kitap Adı	Ne görüyorum	Ne düşünüyorum	Hangi Değer Var?	Ne hissediyorum	Ne yapıyorum	Sonuç
Güneşe Tırmanan Çocuk	Deniz kaplumbağasının denize gitmeye çalıştığını gördüm.	Ona yardım etmek istiyorum. Bir dergide okumuştum eğer ona gidersem kumdaki diğer yumurtaları ezebilirim. Güvenle denize girmelerini istiyorum. İçimden bir ses “Koş yavruyu denize at” diyor.	Dürüstlük, Öz Denetim, Saygı, Sevgi, Vatanseverlik, Yardımseverlik	Endişeliyim. Korkuyorum.	Denize kendilerinin gitmesini bekliyorum.	Yumurtalar çatlıyor, denize gidiyorlar.
Güneşe Tırmanan Çocuk	Tarihi (antik) kent olan yerde altın para gördüm.	Annem almamın doğru olmadığını düşünüyor. Bu tip buluntuları müzeye bildirmeliyiz. Bende kalmasını istiyorum.	Dürüstlük, Öz Denetim, Saygı, Sevgi, Vatanseverlik, Yardımseverlik	Para bulduğum için heyecanlıyım. Geri vermem gerektiği için mutsuzum.	Geri vermeyi kabul ediyorum.	1 gün daha bende kalıyor.
Güneşe Tırmanan Çocuk	Fidanımın dalları kurumuş, boynu bükülmüş.	Annem onu büyütürsem çocuklarıma armağan edebileceğimi söylüyor. Ona iyi bakmalıyım. Çaba göstermeliyim.	Dürüstlük, Öz Denetim, Saygı, Sevgi, Vatanseverlik, Yardımseverlik	Umutluyum. Heyecanlıyım.	Sulayıp, toprağı havalandırıyorum.	Fidanım tutuyor, yükseliyor.

Kitap Adı	Ne görüyorum	Ne düşünüyorum	Hangi Değer Var?	Ne hissediyorum	Ne yapıyorum	Sonuç
Nokta	Vashti'nin kağıdını bomboş gördüm.	Resim yapamadığımı düşünüyorum. Kağıdında sadece bir nokta var. Desteğe ihtiyacı var.	Saygı, Sevgi	Endişeliyim.	Boş kağıdını çerçeveleyip asıyorum.	Vashti daha çok nokta ile resim yapmaya başlıyor.
Rüya Dalgıçları İçin Masallar 1	Bir kardan adamın bizden yardım istediğini duyduk.	Gerçekten yardıma ihtiyacı var. Çok kar kaybetmiş. Sağ kolu yok. Burnundaki havuç yamulmuş. Annemden saklamalıyım.	Yardımseverlik	Şaşkınlığım.	Onu buzdolabına koyup, yardım ediyorum.	Annem öğrendi ama kızmadı.
Rüya Dalgıçları İçin Masallar 2	Elektrikler kesildiği için kardan adamın eridiğini gördük.	Soğutucu çalışmadığı için kardan adam yok olacak. Erimemesi lazım. Birşeyler yapmalıyız.	Yardımseverlik	Korkuyorum. Endişeliyim.	Kar üretmek için deney yapıyoruz.	Kar tarlası kuruyoruz.
Charlie'nin Çikolata Fabrikası	Charlie'nin çikolatayı çok istediğini gördüm.	Ona istediği kadar çikolata alacak param yok. Mutsuz olmasını istiyorum. Altın bileti bulmayı çok istiyor.	Adalet, Dürüstlük, Öz Denetim, Sevgi, Sorumluluk, Yardımseverlik	Heyecanlıyım. Charlie için üzgünüm.	Gizli kesemden ona çikolata parası veriyorum.	Altın bileti çıkmıyor.

Kitap Adı	Ne görüyorum	Ne düşünüyorum	Hangi Değer Var?	Ne hissediyorum	Ne yapıyorum	Sonuç
Charlie'nin Çikolata Fabrikası 2	Charlie'nin aç olduğunu gördüm.	Bu çocuğun daha çok yemesi gerekir. O büyüme çağında. Yakında iskeleti çıkacak.	Adalet, Dürüstlük, Öz Denetim, Sevgi, Sorumluluk, Yardımseverlik	Üzgünüm.	Kendi payımı ona veriyorum.	Elini sürmüyor.
Charlie'nin Çikolata Fabrikası 3	Annemin kendi ekmeğini bana verdiğini gördüm.	Çok yoksuluz. Benim beslenemediğimi düşünüyorlar. Herkes kendi payını yemeli. Herkes aç.	Adalet, Dürüstlük, Öz Denetim, Sevgi, Sorumluluk, Yardımseverlik	Üzgünüm.	Annemin payına dokunmuyorum.	Ekmeği annem yiyor.
Martıya Uçmayı Öğreten Kedi	Çok pis bir kuşun düştüğünü gördüm.	Ne tuhaf bir durumda! Çok pis kokuyor! Öleceğini düşünüyor. Yardım etmeliyim. Hasta bir martıya nasıl bakılır?	Dürüstlük, Öz Denetim, Sevgi, Sorumluluk, Yardımseverlik	Üzgünüm. Endişeliyim.	Hasta bir martıya nasıl yardım edileceğini öğrenmeye gidiyorum.	Martı yumurtladı ve öldü.
Martıya Uçmayı Öğreten Kedi 2	Martının yavruladığını gördüm.	Yumurtayı yemeyeceğime söz verdim. Ona göz kulak olacağım, uçmayı öğreteceğim.	Dürüstlük, Öz Denetim, Sevgi, Sorumluluk, Yardımseverlik	Üzgünüm ama umutlu hissediyorum.	Martıya uçmayı öğretiyorum.	Uçuyor.

Kitap Adı	Ne görüyorum	Ne düşünüyorum	Hangi Değer Var?	Ne hissediyorum	Ne yapıyorum	Sonuç
Martıya Uçmayı Öğreten Kedi 3	Şanslının uçmaktan korktuğunu duydum.	Annesine söz verdim, onun yanında olacağım. Uçmayı öğrenmesi için ona yardım edeceğim. Ansiklopediden öğrendiklerimizi anlatacağız.	Dürüstlük, Öz Denetim, Sevgi, Sorumluluk, Yardımseverlik	Endişeliyim ama umutluyum.	Ona uçmayı öğretiyorum.	Uçamıyor.
Martıya Uçmayı Öğreten Kedi 4	Şanslı uçamıyor.	Annesine söz verdim ona uçmayı Öğretmeliyim. Bu sözü tutmak hepimizin görevi. Bir insandan yardım isteyerek yasağı deleceğiz.	Dürüstlük, Öz Denetim, Sevgi, Sorumluluk, Yardımseverlik	Umutluyum. Endişeliyim. Seviyorum.	Saint - Michel kulesine çıkıyoruz.	Şanslı uçabilir.
Kibirli Örümcek 1. ve 2. Sınıflar Oxford Kitaplığı	Canavarları korkutabildiğimi gördüm.	Büyük canavarlar benden korkuyor. Kardeşim bana inanmıyor. Ben cesur biriyim. Babamın dediği gibi korkutucu değilmiş. Kibirli olduğumu düşünüyorlar.	Yardımseverlik	Heyecanlıyım. Meraklıyım.	Tekrar eve giriyorum.	Herkesi korkuttum.

Kitap Adı	Ne görüyorum	Ne düşünüyorum	Hangi Değer Var?	Ne hissediyorum	Ne yapıyorum	Sonuç
Kibirli Örümcek 1. ve 2. Sınıflar Oxford Kitaplığı	Kız kardeşimi böceğin takip ettiğini gördüm.	Kız kardeşim de cesur olmak istiyor. Onu böcekten kurtarmalıyım. Benim kibirli olduğumu düşünüyorlar.	Yardımseverlik	Endişeliyim. heyecanlıyım.	Kız kardeşimi kurtarıyorum.	Cesur olduğuma inandı.
Kaplanı Sakın Gıdıklama	Çiçek Öğretmen'nin ; "yılanları okşama!", "Maymunlarla uğraşma!" "Kaplanı sakın gıdıklama!" dediğini duydum.	Neden benim hiçbir şey yapmaya iznim yok! Yerimde durmak istemiyorum.	Saygı	Heyecanlıyım.	Kaplanı gıdıkliyorum.	Olanlardan sonra öğretmenime hak veriyorum.
Kır Çiçeği	Küçük bir fidanken birileri üzerime bastı.	Duyarsızlar. Düşüncesizler. Acımasızlar. Onlar gibi bir canlı olduğumu düşünmüyorlar. Yeniden canlanmam gerek.	Öz Denetim, Sabır	Yıkıldım. Yaşama küstüm. Çok mutsuzum.	Direndim. Yılmazdım.	Yeniden sürgün verdim.

Kitap Adı	Ne görüyorum	Ne düşünüyorum	Hangi Değer Var?	Ne hissediyorum	Ne yapıyorum	Sonuç
Kır Çiçeği 2	Adamın birinin kır çiçeğinin olduğu yere dondurma attığını gördüm.	Onu oradan kurtarmalıyız! Ne yapabiliriz! Kuşlar ve karıncalar yardım edebilir. Bizim gücümüz yetmez.	Öz Denetim, Sabır	Şaşkınım. Sinirliyim.	Hep birlikte çalışıyoruz.	Kır çiçeği kurtuldu.
Göl Çocukları	Köpek yarışını kazandığımızı duydum.	Ödül olarak para verilecek. Bu parayı yararlı birşeye vermeliyim.	Dürüstlük, Öz Denetim, Sorumluluk, Yardımseverlik	Mutluyum.	Parayı ortaokul yaptırma derneğine bağışlıyorum.	Herkes gurur duyuyor.
Çizgili Pijamalı Çocuk	Samuel'in bizim eve çalışmaya geldiğini gördüm.	Onun burada olması çok ilginç. Yardımına ihtiyacı var. Teğmen Kotler onu getirmiş.	Dostluk, Sevgi, Yardımseverlik	Tedirginim.	Ona peynir veriyorum.	Teğmen Kotler yakaladı.
Çizgili Pijamalı Çocuk 2	Arkadaşımın babasının kaybolduğunu duydum.	Ne üzücü! Acaba geri döner mi? Babası hakkında babamdan bilgi alabilirim.	Dostluk, Sevgi, Yardımseverlik	Üzgünüm. Endişeliyim.	Kampa, ona yardım etmek için gizlice giriyorum.	Mahkum sanıp yakıyorlar.

Kitap Adı	Ne görüyorum	Ne düşünüyorum	Hangi Değer Var?	Ne hissediyorum	Ne yapıyorum	Sonuç
Mış gibi	Ağabeyim resimlerime gülüyor. Resimlerim onun beğeneceği gibi değil.	Resim çizmeyi beceremiyorum. Başkalarının görüşleri önemlidir. Yeteneksizim.	Saygı	Öfke Üzüntü Çaresizlik	Resim çizmeyi bırakıyorum.	Kız kardeşim buruşturup attığım resimlerimi toplamış.
Mış gibi 2	Resimlerim ağabeyimin beğeneceği gibi olmuyor. Ağabeyim resimlerime gülüyor. Kız kardeşim resimlerimi duvarına asıyor.	Farklı görüşler, beğeniler olabilir. Resimlerimi beğenenler var. Başkalarının görüşleri önemlidir. Yetenekliyim.	Saygı	Huzur Mutluluk Güven Çoşku	Mış gibi resim çiziyorum Mış gibi şiir yazıyorum	Ramon mış gibi yaşamaya devam etti.
Küçük Kara Balık	Büyüklerin açıklamaları, uyarıları, tehditlerini görüyorum. Yaşlı balıkların ömürlerini boşa geçirdiklerini söyleyip yakınmalarını duyuyorum.	Büyüklerin açıklamaları ile yakınmaları çelişkili. Büyüklerle inanmıyorum.	Sorumluluk, Yardımseverlik	Büyüklerin tehditlerinden korkuyorum.	Derenin sonunu bulmaya gidiyorum.	Derenin sonunu buluyorum.

Kitap Adı	Ne görüyorum	Ne düşünüyorum	Hangi Değer Var?	Ne hissediyorum	Ne yapıyorum	Sonuç
Küçük Kara Balık 2 (anne)	Çocuğum gitmek istediğini söylüyor.	Salyangoz çocuğumu kandırdı. Ben de gençken öyle düşünüyordum ama geçti. Geçici bir istek olduğunu düşünüyorum.	Sorumluluk, Yardımseverlik	Çocuğum için endişeleniyorum.	Çocuğumu engellemeye çalışıyorum.	Kara balık kimseyi dinlemiyor.
Küçük Kara balık 3	Balıkçıl kuşuna yakalandım.	Uzun süre suyun dışında canlı kalamam. Balıkçıl beni yutmalı. Onu kandırmalıyım.	Sorumluluk, Yardımseverlik	Ölmek istemiyorum. Korkuyorum.	Balıkçıl'ı bıçaklıyorum.	Minik Balık kurtuluyor.
Büyük Atatürk'ten Küçük Öyküler 1	Sabiha'nın gülü koparmak istediğini gördüm.	Beni sevindirmek istiyor. Bu şekilde çiçekleri koparmamalı. Bunu öğrenmeli.	Saygı, Sorumluluk, Vatanseverlik	Umutluyum.	Ona çiçeği koparmamasını nedenleri ile anlatıyorum.	Öğreniyor.
Büyük Atatürk'ten Küçük Öyküler 1	Kulübenin yapılması için 25-30 kadar söğüt kesilmesi gerektiğini duydum.	Sadece kulübe için o kadar ağaç kestiremem.	Saygı, Sorumluluk, Vatanseverlik	Üzgünüm.	Ağaçların yerini değiştiriyorum.	Doğayı koruduk.
Büyük Atatürk'ten Küçük Öyküler 1	Pazar yerinde çocukları askerde olan ve çocukları şehit olmuş kadınlar gördüm.	Onlar bu vatan için çalışıyorlar. Evlatlarını feda edecek kadar temizler.	Saygı, Sorumluluk, Vatanseverlik	Gururluyum. Kayıpları için üzgünüm.	Kuyumcudan aldığım yüzükleri kadınlara armağan ediyorum.	Satıcı kadınlar mutlu oldu.

Kitap Adı	Ne görüyorum	Ne düşünüyorum	Hangi Değer Var?	Ne hissediyorum	Ne yapıyorum	Sonuç
Kötü Sözler Söyleyen Koala-Anne Tavuk Anlatıyor	Çikolata renkli bir dişi koalanın kafama düşüğünü gördüm.	Söylediklerimden utandım. Sanırım aşık oldum. Ona güzel şeyler söylemek istiyorum ama aklıma gelmiyor.	Dürüstlük, Sevgi	Heyecanlıyım. Kendime kızgıyım.	Ona bir demet yaprak veriyorum.	Bir daha kötü söz söylemiyorum.
Arkadaşıma Veda	Hoca rahlesinin devrildiğini görünce çok sinirlendi.	Kimin yaptığını soruyor. Salih devirdiğini söylemeli. Bakıyorum ama anlamıyor.	Dostluk, Dürüstlük, Sevgi, Yardımseverlik	Korkuyorum. Endişeliyim. Tedirginim.	Benim devirdiğimi söylüyorum.	Hoca beni falakaya yatırıyor.
Arkadaşıma Veda	Mustafa'nın benim yüzümden falaka cezası aldığını gördüm.	Mustafa beni korumak için ceza aldı. Ayakları yara içinde, acı çekiyor. Kendimi affettirmek istiyorum.	Dostluk, Dürüstlük, Sevgi, Yardımseverlik	Üzgünüm. Utaniyorum.	Bahçeden alıç toplayıp evlerine gidiyorum.	Mustafa beni affediyor.
Charlie'nin Büyük Cam Asansörü (charlie)	Bay Wonka'nın büyük cam asansörünü gördüm.	Bay Wonka harika bir adam. Büyükanнем herşeyi berbat edebilir. Wonka'ya güveniyorum.	Dostluk, Saygı, Sorumluluk	Şaşkıyım. Heyecanlıyım.	Cam asansöre biniyorum.	Uzaya uçuyoruz.

Kitap Adı	Ne görüyorum	Ne düşünüyorum	Hangi Değer Var?	Ne hissediyorum	Ne yapıyorum	Sonuç
Charlie'nin Büyük Cam Asansörü 2 (Wonka)	Knidlerin çoğaldığını gördüm.	Onlardan kurtulmalıyız. Planlarımı uygulamak için diğerlerine ihtiyacım var. İş bölümü yaparak kurtulabiliriz. Kendime güveniyorum.	Dostluk, Saygı, Sorumluluk	Endişeliyim. Heyecanlıyım.	Gemiyi ulaşım kapsüllerinin üzerine sürüyorum.	Kurtuluyoruz.
Saftirik Greg'in Günlüğü 12 -Tam Bir Felaket!	Manny'nin yavru kaplumbağalardan birini, cebine attığını gördüm.	Kendi yaşam alanlarına dönmeli yoksa hayatta kalamaz. Gidip onu bırakmalıyım	Yardımseverlik	Stresliyim.	Plaja gidip bırakıyorum.	Yaşam alanında serbest kalıyor.
Değnek Adam	Bacada sıkışmış bir adam gördüm.	"Korkma" şimdi seni kurtaracağım. Adam nasıl sıkışmış acaba? Camı yanıyor olmalı.	Yardımseverlik	Endişeliyim.	Adamı ayağından çekip kurtarıyorum.	Noel baba indi.

Kitap Adı	Ne görüyorum	Ne düşünüyorum	Hangi Değer Var?	Ne hissediyorum	Ne yapıyorum	Sonuç
Saftirik Greg'in Günlüğü 1	Rowley'in maceramız yüzünden cezalandırıldığımı duydum.	Ama bu haksızlık! Bir hafta boyunca tv izleyemeyeceğim. Beni de cezalandırmış oluyorlar. Şimdi bilgisayar oyunlarımı nerede oynayacağım.	Dostluk, Sevgi	Üzgünüm. Sinirliyim.	TV'de en sevdiği programı açıp ona konferans ile izlettim.	En azından dinledi.
Saftirik Greg'in Günlüğü 1 2	Rodrick' elinde bir video olduğunu gördüm.	O şarkıyı söylersem ve Rodrick bunu kaydederse kaseti dalga geçer. Ne yapacağımı bilmiyorum.	Dostluk, Sevgi	Korkuyorum. Utanıyorum.	Şarkıyı söylemiyorum.	Benim yüzümden oyun aksıyor.
Saftirik Greg'in Günlüğü 1 3	Kilisedeki Noel ağacına hediye bırakıldığını duydum.	İhtiyacı olan yoksul kişiler bu hediyeleri paylaşıyorlar. Annemle güzel bir hediye alabiliriz. Bu çok güzel bir şey.	Dostluk, Sevgi	Mutluyum. huzurluyum.	Hediye alıp, koyuyoruz.	Birini sevindirdik.
Kumkurdu Serisi Seti - 3 Kitap Takım Daha Fazla Kumkurdu	Sisten evin yolunu bulamadım.	Kumkurdu beklememizi söylüyor. Sabredip bekleyince biri bizi bulur.	Dostluk, Öz Denetim, Sabır	Endişeliyim.	Kumkurdu'nu dinleyip, bekliyorum.	Babam bizi buldu.

Kitap Adı	Ne görüyorum	Ne düşünüyorum	Hangi Değer Var?	Ne hissediyorum	Ne yapıyorum	Sonuç
Uçurtmam Bulut Şimdi	Elinde alışveriş torbaları olan yaşlı bir kadın gördüm.	Fileleri dolup taşmış. Koltuklarının altında da paketler var. Bu hafta yaşlılar haftası. Yorulmuş olmalı. Yardım etmeliyim.	Saygı, Yardımseverlik	Onun için üzülüyorum.	Fileleri taşımasına yardım ediyorum.	Bana karşılığında harçlık verdi.
Vanilya Kokulu Mektuplar	Kıymık'ın anneannesinin mutsuz olduğunu gördüm. Bay Fırfır'ın üzgün olduğunu gördüm.	Hep aynı yaşamaları onları mutsuz ediyor. Hayatlarını değiştirebilirler. Yardım edebilirim.	Sevgi, Yardımseverlik	Onlar için üzülüyorum.	Onlara “öğretici masallar” mektubu gönderiyorum.	Öğretici masallar hayatlarını değiştiriyor.
Eyvah Kitap!	Öğretmenimiz tatil için üç kitap verdi. Üçünü de okumak zorunda olduğumuzu duydum.	Bu kitapları asla okuyamam. Annemle babam benden farklı düşünüyor. Çok acımasızlar! Ciddi olmadığımı düşünüyorlar.	Saygı, Sorumluluk	Mutsuzum. Öfkeliyim. Kendime güvenmiyorum.	Okumaya karar veriyorum.	Ön yargılı olmamayı öğrendim.
Eyvah Kitap! 2	Annem kitap oku diye tutturdu.	Kendi yapamadıkları şeyleri benden bekliyorlar. Oku demekle olmaz! Beni anlamıyorlar!	Saygı, Sorumluluk	Öfkeliyim. İsteksizim. Annem için üzülüyorum.	Anneme “Çok istiyorsan sen oku” diyorum.	Kavga ediyoruz.

Kitap Adı	Ne görüyorum	Ne düşünüyorum	Hangi Değer Var?	Ne hissediyorum	Ne yapıyorum	Sonuç
Saftirik Greg'in Günlüğü 6 - Panik Yok!	Emekliler sitesinde kaybolmuş gibi yürüyen bir kadın gördüm.	Kaybolmuş olmalı. Yardıma ihtiyacı olabilir.	Saygı, Yardımseverlik	Meraklıyım.	Kadını istediği yere bırakıyorum.	Ters yöne bırakmışım.
Kral Şakir-Macera Devam Ediyor!, Clz	Caner'in dışlandığını, kendini kötü hissettiğini gördüm.	Kendine güvenmeye ihtiyacı var. Aslında iyi biri. Kimsenin onu sevmediğini düşündüğünü için öfkeli. Ona yardım etmeliyim.	Adalet, Dostluk, Sevgi, Yardımseverlik	Caner için üzülüyorum.	İkili bir grup çalışması teklif ediyorum.	Mutlu oldu.
Kral Şakir-Macera Devam Ediyor!, Clz	Kedi Suphi'nin ağaçta kaldığını duydum.	Elli yaşına gelmiş hala ağaç görünce dayanamıyor. Çıkıyorsun madem inmeyi niye beceremiyorsun.	Adalet, Dostluk, Sevgi, Yardımseverlik	Endişeliyim. Kızgıyım.	Onu ağaçtan indiriyorum.	Herkes alkışlıyor.
Anne Tavuk Anlatıyor - Okula Gitmek İstemeyen Zebra	Bir zebra gördüm.	Onu yemeliyim. Zebraya bayılıyorum. Ona sorular sorayım, bilemezse yerim!	Dürüstlük, Yardımseverlik	Sabırsızlanıyorum.	Zebrayı okula götürüyorum.	Zebra hayatta kalıyor.

Kitap Adı	Ne görüyorum	Ne düşünüyorum	Hangi Değer Var?	Ne hissediyorum	Ne yapıyorum	Sonuç
Efsane Dolu Anadolu	Sevdiğim adamın benim için ejderha ile dövüleceğini duydum.	Gitmesini istemiyorum. Dağa ejderhaya giden geri dönmez. Onu ikna etmeliyim. Bu işin sonunda hayır yok.	Sevgi	Endişeliyim. Korkuyorum.	Ben de onunla gidiyorum.	Savaşırken öldüler.
Sakız Kızın Günleri	Annemi zürafaya çevirdim.	Babamın onu görmemesi lazım. Annem bu haldeyken ben aç kalacağım.	Dürüstlük, Sorumluluk	Endişeliyim.	Annemi geri döndürecek formülü buluyorum.	Eski haline dönüyor.
Sakız Kızın Günleri 2	Öykü yarışması olduğunu duydum.	En ilginç anımı bulmalıyım. Ufak tefek yalanların kimseye zararı olmaz. Üfürükten bir öykü yazabilirim.	Dürüstlük, Sorumluluk	Huzursuzum. Heyecanlıyım.	Yalanlarla bir öykü yazıyorum.	Söylediğim yalanlar başıma dert oluyor.
Hıçkırık Tutan Su Aygırı-Anne Tavuk Anlatıyor	Su aygırının paketimi yuttuğunu gördüm.	Sürekli hıçkırığı için ona sinir oluyorum. Balıkçı tavşan oltasıyla yardım edebilir. Hemen çıkarmazsa annesini arayacağım.	Sabır, Yardımseverlik	Sinirliyim. Sabırsızım.	Balıkçı tavşanı çağırıyorum.	Çıkartıyor.

Kitap Adı	Ne görüyorum	Ne düşünüyorum	Hangi Değer Var?	Ne hissediyorum	Ne yapıyorum	Sonuç
Dünyayı Öğreniyorum- Arkadaşım Astronot	Astronot Cüneyt'in bize çalıştığı yeri göstermek istediğini duydum.	Bu harika! Uzayla ilgili merak ettiklerimizi öğreneceğiz. Cüneyt kibar birisi. Bize bilgi aktarıyor.	Sevgi, Yardımseverlik	Heyecanlıyım. Çok mutluyum. Meraklıyım.	Cüneyt'i arıyorum .	Bi sürü yeni bilgi ediniyoruz.
Kırmızı Kanatlı Baykuş	Üzgün bir baykuş gördüm.	Acaba neden üzgün? Çok yalnız görünüyor.	Dostluk, Sevgi	Meraklıyım.	Baykuşa arkadaşlık teklif ediyorum.	Arkadaş olduk.
Kırmızı Kanatlı Baykuş	Baykuşun uçamadığını gördüm.	Kanatları kırmızı olmadığı için uçamıyor. Kanatlara kırmızı birşeyler bulmalıyız. Yardıma ihtiyacı var. Uçamadığı için üzgün.	Dostluk, Sevgi	Üzgünüm. Onun için umutluyum.	Baykuşa uçması için yardım ediyorum.	Baykuş uçuyor.
Dünyanın En Küçük Hediyesi	Gözlerimi açınca karşımda minicik bir paket gördüm.	Bütün yıl bu minicik paket için mi bekledim? Ben daha büyük paket istiyorum.	Sevgi	Mutsuzum.	Kocaman hediye bulmak için uzaya çıkıyorum.	Hiçbir şey yok.
Dünyanın En Küçük Hediyesi 2	Uzayda yıldızlardan başka birşey görmedim.	Minicik bir nokta yani evim, dünya gittikçe küçülüyor. O minik şeye sahip olmak istiyorum.	Sevgi	Üzülüyorum. Pişmanım Ailemi özledim	Minik bir hediyeye sahip olmayı diliyorum.	Yeryüzüne indim.

Kitap Adı	Ne görüyorum	Ne düşünüyorum	Hangi Değer Var?	Ne hissediyorum	Ne yapıyorum	Sonuç
Annemle Uzayda	Eşimin uzaya yanında biriyle gidebileceğini duydum.	Kızım varken benim gitmem olmaz. Onun bir şansı olmalı. İşe gideceğimi söyleyebilirim. Eşim harika bir hediye kazanmış.	Dürüstlük, Sevgi, Sorumluluk	Heyecanlıyım. Gururluyum.	Kızıma işe gideceğimi söylüyorum.	Uzaya o gidiyor.
Dönüşüm	“R” leri söyleyemediğimi duydum. Böceğe dönüştüğümü gördüm.	Arkadaşlarımla dalga geçtiğim bütün özellikler bende oluştu. Keşke yapmasaydım. Herkes benden korkmaya başladı. Ailem bana uzak!	Dürüstlük, Saygı	Pişmanım Üzgünüm.	Bir daha kimseyle dalga geçmemeye karar veriyorum .	Durumum değişmiyor.
Babam Uyumak Bilmiyor	Babamın uyumak istemediğini duydum.	Ona nazikçe anlatmalıyım. Yarın sizde olması için uyuması gerek. Yatağıma gitmek için can atıyorum. Onu yatağa götürmek zor olacak.	Sevgi, Sorumluluk, Yardımseverlik	Şaşkınlım. Yorgunum.	Onu yatırmak için elimden geleni yapıyorum.	Sonunda uyuyor.

Kitap Adı	Ne görüyorum	Ne düşünüyorum	Hangi Değer Var?	Ne hissediyorum	Ne yapıyorum	Sonuç
Erken Kalkmayı Sevmeyen Kurbağa- Anne Tavuk Anlatıyor	Kurbağa'nın uyanmadığını gördüm.	Kurbağa'nın kalkması gerekiyor. Kalkması için birinin onu öpmesi gerekiyor. Öğretmenim onu kaldırmamı istiyor.	Sevgi, Yardımseverlik	Korkmuyorum.	Öpüyorum.	Uyanmıyorum.
Erken Kalkmayı Sevmeyen Kurbağa	Kurbağanın uyanmadığını gördüm.	Onu uyandırmalıyız. Arkadaşlarının ona öpücük vermesi gerekiyor. Onu sevmediğimizi düşünüyor.	Sevgi, Yardımseverlik	Endişeliyim. Kurbağa için üzgünüm. Onu seviyorum.	Ona gerçek sevgi ve öpücük veriyorum.	Uyandı.
Zogi	Minik ejderin ağladığını duydum.	Camı yanıyor olmalı. Ona yardım etmeliyiz. Başına güzel bir bant yapıştırınca geçer.	Dostluk, Sevgi, Yardımseverlik	Sevgi doluyum. Huzurluyum.	Bant yapıştırıyorum.	İyileşiyor.
Zogi 2	Zogi'nin yapamıyorum diye ağladığını duydum.	Bir prenses kaçırması gerekiyormuş. Çok üzgün. Yıldız kazanamayacağını düşünüyor.	Dostluk, Sevgi, Yardımseverlik	Düşünceliyim.	Beni kaçırmasına izin veriyorum.	Zogi altın yıldız kazanıyor.

Kitap Adı	Ne görüyorum	Ne düşünüyorum	Hangi Değer Var?	Ne hissediyorum	Ne yapıyorum	Sonuç
Anne Tavuk Anlatıyor - Ay'ı Söndürmek İsteyen İnek	Ay'ın ışığının çok parlak olduğunu gördüm. Bütün hayvanların gözünü aldığını gördüm.	Herkes birbirine çarpıyor. Bütün hayvanlar çok sinirli. Böyle giderse uyuyamayacağız. Ay'ı söndürmem gerek.	Sorumluluk	Sinirliyim.	Ay'a ulaşmaya çalışıyorum.	Bütün hayvanlar birbirinin üzerine çıkıyor.
Ay'ı Söndürmek İsteyen İnek 2	Ay'ın alev alev yandığını gördüm.	İşığın sebebi ateşmiş. Onu söndürmek gerek. Balina en tepeye çıkabilir.	Sorumluluk	Heyecanlıyım. umutluyum.	Ay'ın üzerine çişimi yapıyorum.	Ay söndü. Hayvanlar kayıp yere düştü.
Dünyayı Gezmek İsteyen Horoz	Dünyayı gezmek için gelenlerin geri döndüğünü gördüm.	Sanırım herkesin bir sorunu oldu. Bir dahakine ne yapmam gerektiğini biliyorum. Yola çıkmadan önce iyice düşüneceğim.	Sabır	Düşünceliyim.	Eve geri dönüyorum.	Uykuya dalıyorum.
Veteriner Verda	Evcil hayvanların sahipleriyle birlikte kliniğe geldiğini gördüm.	Yaralı ve hastalar. Yardıma ihtiyaçları var. Umarım onları iyileştirebilirim. Bu benim işim.	Sevgi, Sorumluluk, Yardımseverlik	Umutluyum. Hayvanları seviyorum. İşimi seviyorum.	Hayvanları tedavi ediyorum.	Bir sürü hayvana yardım ettim.

Kitap Adı	Ne görüyorum	Ne düşünüyorum	Hangi Değer Var?	Ne hissediyorum	Ne yapıyorum	Sonuç
Saftirik Greg'in Günlüğü 3- Türünün Son Örneği	Herkesin yeni yılın başında daha iyi bir insan olmak için plan yaptığını gördüm.	Kendimi geliştirecek yollar bulmam hiç kolay değil. Ben zaten tanıdığım en iyi insanım.	Yardımseverlik	Gururluyum.	Gelişmesi gereken başka insanlara yardımcı olmayı planlıyorum.	Bazı insanlar bunun değerini bilmiyor.
Sudan Korkan Timsah-Anne Tavuk Anlatıyor	Timsahın sudan korktuğunu duydum.	Sudan korktuğu için pırtlatıyor. Onun korkusunun geçmesine yardımcı olmalıyız. Bir planım var.	Dostluk, Saygı, Sevgi, Yardımseverlik	Onun için endişeleniyorum.	Saklanıyorum ve suya düşmesini sağlıyorum.	Popomu ısıtıyor.
Sudan Korkan Timsah 2	Flamingo'nun bana yardım ederken ipek maymununu suya düşürdüğünü gördüm.	Bana yardım etmeye çalışıyorlardı. Benim yüzümden düştü. Onu kurtarmalıyım. Sudan korkmamalıyım. Arkadaşımın yardıma ihtiyacı var.	Dostluk, Saygı, Sevgi, Yardımseverlik	Korkuyorum. Endişeliyim. Mutsuzum.	İpek Maymun'u kurtarmak için yüzüyorum.	Can kurtaran oluyorum.
Bitlenen Panda-Anne Tavuk Anlatıyor	Bitlendiğimi gördüm.	Bitlendiğimi öğretmenime söyleyemem.	Dostluk, Yardımseverlik	Utaniyorum.	Bitlerimi sayayabileceğimizi söylüyorum.	Pandalar üzerimdeki bitleri sayıyorlar.

Kitap Adı	Ne görüyorum	Ne düşünüyorum	Hangi Değer Var?	Ne hissediyorum	Ne yapıyorum	Sonuç
Bitlenen Panda 2	Bitlerin “zıp zıp” zıpladığını gördüm.	Bitleri saymak çok zormuş. Sürekli zıplıyorlar. Bitler herkese sıçradı. Ben kimin bitlerini sayacağım?	Dostluk, Yardımseverlik	Endişeliyim. Bitleri sayacağım için heyecanlıyım.	Su aygırının bitlerini sayıyorum.	Herkes birbirinin bitlerini sayıyor.
Anne Tavuk Anlatıyor - Uykuya Dalamayan Koyun	Küçük filin atlayamadığını gördüm.	Desteğe ihtiyacı var. Korkuyor gibi.	Yardımseverlik	Endişeliyim.	Fil'in arkasından destek oluyorum ve kulağına birşey fısıldıyorum.	Sonunda atlıyor.
Elif Kurabiye Yapıyor-İlk Okuma Kitabım	Annemin kurabiye yapabiliriz dediğini duydum.	Günlerdir kurabiye yapmak istiyordum. Annem sonunda uygun oldu. Babam için sürpriz kocaman bir kurabiye yapacağım.	Sevgi, Sorumluluk, Yardımseverlik	Mutluyum. Heyecanlıyım.	Anneme yardım ediyorum.	Babası kurabielere bayıldı.
Bir Şeftali Bin Şeftali	Tarlanın içinde yere düşmüş. Kocaman bir şeftali gördük.	Hayatımda gördüğüm en büyük şeftali. Çok güzel görünüyor. Ali ile bölüp yemeliyim.	Dostluk	Mutluyum. Heyecanlıyım. Sabırsızım.	Ali ile bölüşüyoruz.	Şeftaliyi yiyemedik.

Kitap Adı	Ne görüyorum	Ne düşünüyorum	Hangi Değer Var?	Ne hissediyorum	Ne yapıyorum	Sonuç
Bir Şeftali Bin Şeftali 2	Şeftali çekirdeğinin kocaman olduğunu gördük.	Bir şeftali ağacım olsun çok isterim. Gömmeliyiz. Suyu ihtiyacı olacak. Ona çok iyi bakmalıyız.	Dostluk	Heyecanlıyım. Mutluyum.	Çekirdeği gömüyoruz.	Kocaman bir ağaç oluyor.
Köfte Koşucusu-Levent	Annemin “kıyma alın” dediğini duydum.	Kamil sırf köfte için kalıyor. Köfte için benimle kıyma almaya geliyor. Kasap Zeki Usta’ya gideceğiz.	Dostluk, Dürüstlük	Köfte yiyeceğim için heyecanlıyım. Kamil ile olduğum için mutluyum.	Kasaba gidiyoruz.	Köpekler kovalıyor, kıyma düşüyor.
Köfte Koşucusu Levent 2	Öğretmenimin beni flama için seçtiğini duydum.	Bütün sınıf beni alkışladı. Taşımak çok zor. Çok çalışmalıyım. Herkes bana bakacak.	Dostluk, Dürüstlük	Mutluyum.	En öne geçip, yürüyorum.	Herkes çok beğeniyor.
Köfte Koşucusu Levent 3	Hayri’ye su olduğunu gördüm.	Hayri su karşılığı flamayı istiyor. Gerçek arkadaşlar karşılıksız iş yapar. Çok susadım. Hayri’ye hiç yakışmadı.	Dostluk, Dürüstlük	Mutsuzum. Kızgınım. Hayal kırıklığı yaşadım	Su karşılığında flamayı veriyorum.	Müdür yakalıyor ve kızıyor.

Kitap Adı	Ne görüyorum	Ne düşünüyorum	Hangi Değer Var?	Ne hissediyorum	Ne yapıyorum	Sonuç
Saftirik Greg'in Günlüğü 2- Rodrick Kuralları	Müdür Roy'un beni aradığını duydum.	Chirag öğretmenlerden birine şakamı anlatmış olmalı. Şimdi "saygı ve terbiye" konulu nutuk dinleyeceğim.	Dürüstlük, Öz Denetim, Saygı, Sorumluluk	Endişeliyim. Sıkılıyorum.	Özür diliyorum.	Bay Roy özüründen tatmin oldu.
Saftirik Greg'in Günlüğü 2- Rodrick Kuralları	Annemin zencefilli ekmeğe dokunmamızı yasakladığını duydum.	Anneme verdiğim sözü tutmalıyım. Dürüst olmalıyım.	Dürüstlük, Öz Denetim, Saygı, Sorumluluk	Kararlıyım.	Ekmeklere dokunmuyorum.	Dürüstlüğümler kanıtlandı.
Saftirik Greg'in Günlüğü 2- Rodrick Kuralları	Rodrick ihtiyacım olan ödevi 5 papele satabileceğini söyledi.	Teklif çok cazip. Daha önce kopya çektim fakat satın almak çok daha başka birşey.	Dürüstlük, Öz Denetim, Saygı, Sorumluluk	Kötü hissediyorum. yetiştiremeyeceğim için endişeliyim.	Ödevimi kendim yapıyorum.	Elektrikler kesildi ve satın aldım.
Annesini Arayan Bukalemun-Anne Tavuk Anlatıyor	Yavru bukalemunun annesini aradığını gördüm.	Korkmuş olmalı. Ona yardım edebilirim. Anne kucağından daha güzel bir yer yok.	Yardımseverlik	Heyecanlıyım.	Annesine teslim ediyorum.	Yavru kurtuluyor.

Kitap Adı	Ne görüyorum	Ne düşünüyorum	Hangi Değer Var?	Ne hissediyorum	Ne yapıyorum	Sonuç
Öpücük Ne Renktir?	Hiç öpücük resmi yapılmadığını görüyorum.	Öpücük ne renk olabilir? Kırmızı mı? Sarı mı? Öpücük bal kadar tatlı olsa... Yeşil mi ? Hayır o sebze rengi...	Sevgi	Kafam karışık. Kararsızım.	Anneme soruyorum.	Beni öptüyor ve anlıyorum!
Çocuk Kalbi	Krossi'nin Franti'nin kafasına kalem kutusu fırlattığını gördüm.	Krossi'yi çok kızdırdılar. Onunla alay ediyorlar. Fronti sinir bozucu. Haksız yere suçlanacak. Annesi sebze satıyor diye acıyorlar.	Adalet, Dostluk, Dürüstlük, Öz Denetim, Sabır, Saygı, Sevgi, Yardımseverlik	Sinirleniyorum. Krossi için üzülüyorum.	Öğretmen'e benim yaptığımı söylüyorum.	Öğretmen gerçekleri öğreniyor.
Çocuk Kalbi 2	Oğlumun okulda sorun çıkardığını duydum.	İşçi arkadaşın oğluna küçük düşürücü şeyler söylemiş. Kimseyi böyle yargılamamayı öğrenmeli. Arkadaşlarıyla iyi geçinmeli.	Adalet, Dostluk, Dürüstlük, Öz Denetim, Sabır, Saygı, Sevgi, Yardımseverlik	Sinirliyim. Böyle davrandığı için üzgünüm. Diğer adama karşı mahcubum. Utaniyorum.	Oğluma özür diletiyorum.	Olay çözülüyor.

Kitap Adı	Ne görüyorum	Ne düşünüyorum	Hangi Değer Var?	Ne hissediyorum	Ne yapıyorum	Sonuç
Çocuk Kalbi 3	Hastanede yatanın babam olmadığını gördüm.	5 gündür başka birinin başında bekliyormuşum. Yaşlı adam bana alıştı. Durumu kötü. Babam gidelim diyor. Onu bu halde bırakamam. Destek olmalıyım. Kimsesi yok!	Adalet, Dostluk, Dürüstlük, Öz Denetim, Sabır, Saygı, Sevgi, Yardımseverlik	Kimsesi olmadığı için üzülüyorum. Ölmesinden korkmuyorum.	Onun yanında kalmaya devam ediyorum.	Huzurla öldü.
Çocuk Kalbi 4	Babamın parasız olduğunu duydum.	Ona yardım etmeliyiz. Aile olarak destek vermeliyiz. Yapabileceğimiz her şeyi yapacağız. Artık hiç birşey istemiyoruz. Fedakarlık yapmalıyız.	Adalet, Dostluk, Dürüstlük, Öz Denetim, Sabır, Saygı, Sevgi, Yardımseverlik	Üzülüyorum.	Kardeşimle isteklerimizi azaltıyoruz. Yelpazeden vazgeçiyorum.	Annem duygulandı.
Dev Şeftali	Yaşlı bir adamın tohum verdiğini gördüm.	Adam bunları nasıl yapacağını tarif etti. Sonsuza kadar bunlarla mutlu olabilirim. Teyzelerimden kurtulabilirim.	Dostluk, Saygı, Sevgi, Yardımseverlik	Umutluyum. Mutluyum. Teyzemlerin görmesinden korkuyorum.	Tohumları alıp, saklıyorum.	Tohumlar toprağa düşüyor.

Kitap Adı	Ne görüyorum	Ne düşünüyorum	Hangi Değer Var?	Ne hissediyorum	Ne yapıyorum	Sonuç
Dev Şeftali 2	Dev bir şeftali görüyorum.	Bu kadar büyük bir şeftali ilk defa görüyorum. Git gide büyüyor. Teyzemler bu şeftaliden para kazanmayı düşünüyor. O benim şeftalim.	Dostluk, Saygı, Sevgi, Yardımseverlik	Meraklıyım. Teyzemler bu işe dahil olduğu için sinirliyim. Beni dışladıkları için üzgünüm.	Şeftaliyi keşfetmeye gidiyorum.	Şeftalinin içine düşünüyorum. İçindeki hayvanlarla tanışıyorum.
Dev Şeftali 3	Suyun üzerinde şeftaliyi yemek isteyen köpek balıkları gördüm.	Birşeyler yapmam gerekiyor. Herkes benden fikir bekliyor. Birbirimize yardım edebiliriz. Bana güveniyorlar. İşbirliği yapmalıyız.	Dostluk, Saygı, Sevgi, Yardımseverlik	Beni seven insanlarla bir arada olduğum için çok mutluyum. Bana güvendikleri için mutluyum.	Örümceğe ağ ördürüyorum. Martıları yakalıyorum.	Martılar şeftaliyi kurtarıyorlar.
Köstebek Kuki	Kurbiş'in süslendiğini gördüm. Yaş günü olduğu için güzel görünmek istediğini duydum.	Giysilerin onun için değerli olduğunu düşünüyorum. Ama çamurlu bir giysinin çok da önemli olmadığını düşünüyorum.	Dostluk, Saygı, Sevgi	Başkasını rahatsız etmekten çekinmiyorum. Canım sıkılıyor. Hemen eğlenmek istiyorum.	Kurbiş'e çamur sıçratıyorum.	Kurbiş ağlayarak evine gidiyor.

Kitap Adı	Ne görüyorum	Ne düşünüyorum	Hangi Değer Var?	Ne hissediyorum	Ne yapıyorum	Sonuç
Köstebek Kuki (Tarla Faresi) 2	Kuki'nin Kurbiş'e, zıp zıp'a yaptıklarını görüyorum.	Kuki'nin artık iyi bir arkadaş olmadığını düşünüyorum. Diğer arkadaşlarıma bu biçimde davranmaması gerektiğini düşünüyorum.	Dostluk, Saygı, Sevgi	Öfkeliyim. Arkadaşlarım için üzgünüm.	Kuki'ye küsüyorum.	Kuki yalnız kalıyor.
Köstebek Kuki 3 (kuki 2)	Yalnız kaldığımı görüyorum.	Kendi yaptıklarımın bu sonuca neden olduğunu görüyorum.	Dostluk, Saygı, Sevgi	Canım sıkılıyor. Pişman oldum. Utanıyorum. Üzülüyorum.	Arkadaşlarımdan özür diliyorum. Kendimi affettirecek şeyler yapıyorum.	Kuki arkadaşlarını yeniden kazanıyor.
Değirmenler Vadisi	Bay - kuş' u gördüm.	Hala hayallerimi saklıyorum. Belki uçması için ona kıyafet dikebilirim. Bay kuş kanat yapmaya çalışıyor.	Dostluk, Yardımseverlik	Umutluyum. Yardım edeceğim için heyecanlıyım.	Püf bahçesine gidiyorum ve kıyafeti dikiyorum.	Rüzgar geri geliyor.
Küçük Vak Vak - Uyku Zamanı	Küçük Vak Vak 'ın uyumadığını gördüm.	Karanlıktan korkuyor.	Sevgi, Yardımseverlik	Endişeliyim.	Uykuya dalması için onu rahatlatıyorum.	Güvende hissedip uyuyor.
Galata'nın Tembel Martısı	Galata Kulesi'nin restore edileceğini duydum.	Kuş yavruları için çok kötü olduğunu söylüyorlar. Yavrular birer birer aşağıya düşecekler! Hepsini açlıktan ve susuzluktan ölecek.	Yardımseverlik	Çok üzgünüm. Endişeliyim.	Durumu inşaatın mimarına anlatıyorum.	İnternet üzerinden kampanya başlatıldı.

Kitap Adı	Ne görüyorum	Ne düşünüyorum	Hangi Değer Var?	Ne hissediyorum	Ne yapıyorum	Sonuç
Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga	Kendim gibi yaşlı bir ağaç gördüm. Kuşun ağacın dallarına yuva yaptığını duydum.	Dallara yuva yapan kuşa bahara kadar bakabilirim. Ağaç ona yuva yaptığı için çok yardımsever ve iyi kalpli. Hayvanları koruyor.	Dostluk, Sevgi, Yardımseverlik	Heyecanlıyım. Ağacı seviyorum.	Tırmanıyorum.	Kuşu buluyorum.
Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga 2	Siyah tüylü, sarı gagalı çok güzel bir kuş gördüm.	Onu beslemek istiyorum. Bahara kadar benimle kalabilir hem de kanatları güçlenir.	Dostluk, Sevgi, Yardımseverlik	Sevinçli, mutluyum. Heyecanlıyım.	Kuşu yanıma alıp, eve götürüyorum.	Kuş uçuyor ve yaşlı ağacı görmeye gidiyoruz.
Kraliçeyi Kurtarmak	Arkadaşlarımın kalem kaybolduğu için üzüldüğünü gördüm.	Onlara yalan söylediğime inanamıyorum. Çok üzgünler. Düzeltmeliyim.	Dostluk, Dürüstlük, Yardımseverlik	Pişmanım. Üzgünüm.	Doğruyu söyleyip, özür dilemeye karar veriyorum.	Kalem gerçekten kayboluyor.
Kraliçeyi Kurtarmak 2	Kitabın sayfasını çeviremiyorum.	Kraliçeye yardım için sayfalarda ilerlemem gerekli. Ne bu kötü bir şaka mı? Çok kararsızım. Kraliçe gerçek mi ?	Dostluk, Dürüstlük, Yardımseverlik	Kararsızım. Şüpheliyim.	Kraliçeye yardım ediyorum.	Problemler devam ediyor.

Kitap Adı	Ne görüyorum	Ne düşünüyorum	Hangi Değer Var?	Ne hissediyorum	Ne yapıyorum	Sonuç
Hediyelerini İsteyen Fare-Anne Tavuk Anlatıyor	Noel babanın gelmediğini gördüm.	Ortalarda değil gidip onu bulmalıyım. Hediyemi istiyorum. Bir ren geyiği olmalı. Acaba neye benziyor.	Sabır	Heyecanlıyım. Sabırlıyım.	Her yerde arıyorum.	Bulamıyorum ama yeni arkadaş ediniyorum.
Büyük Orman Avcıları	Korkunç bir böceğin grubuma doğru uçtuğunu gördüm.	Arkadaşlarımı korumam lazım, tehlikedeler.	Dostluk, Sorumluluk, Yardımseverlik	Korkuyorum. Endişeliyim.	Böcekle savaşmaya karar verdim.	Onları kurtarıyorum.
Büyük Orman Avcıları	Kocaman bir kurbağa görüyoruz. Kurbağa bizi farketmedi.	Kurbağa şimdi ne yapacak? Acaba bu arada ne işi var? Sürekli bir şeyle karşılaşıyoruz. Acaba bizi gördü mü?	Dostluk, Sorumluluk, Yardımseverlik	Endişeliyiz. Korkuyoruz. Şaşkınsınız.	Birbirimize yardım ederek kaçıyoruz.	Kaçmayı başarıyoruz.
Sevda Bulut Masalı	Seyfi'nin çiçekleri kestiğini gördüm.	Çiçeklerimi kesiyor. Vay alçak! Kötü kalpli.	Dostluk, Sevgi, Yardımseverlik	Sinirliyim.	Seyfi'yi kaçırıyorum.	Kara Seyfi korkup kaçıyor.
Sevda Bulut Masalı	Seyfi'nin Ayşe'yi korkutmaya çalıştığını gördüm.	Ayşe'yi kızdırıyor. Ona kötü davranıyor. Ayşe'yi seviyorum, ona kötü davranmasını istemiyorum.	Dostluk, Sevgi, Yardımseverlik	Sinirliyim.	Hayalet şeklini alıyorum ve onu korkutuyorum.	Kara Seyfi kaçtı. Ayşe sevindi.

Kitap Adı	Ne görüyorum	Ne düşünüyorum	Hangi Değer Var?	Ne hissediyorum	Ne yapıyorum	Sonuç
Avucundaki Öpücük	Minik Rakun'un ağladığını gördüm.	Benimle evde kalmak istiyor. Birkez başladıktan sonra okulu sevebilir. Kendini yalnız hissetmemesi için ona destek olmalıyım.	Sevgi, Sorumluluk, Yardımseverlik	Sevgi doluyum. Yavrum için endişeliyim. Meraklıyım. Umutluyum.	Avucunun içine bir öpücük konduruyorum.	Kendini iyi hissediyor.

Kitap adı	Toplam	Adalet	Dostluk	Dürüstlük	Öz Denetim	Sabır	Saygı	Sevgi	Sorumluluk	Vataneşverlik	Yardımeşverlik
Hiç Hata Yapmayan Kız	2				x		x				
Kitaplardan Korkan Çocuk	3		x	x		x					
Düşünce Okuyan Kız Noona	3			x			x	x			
İmzalı-Cingo	1							x			
Dedemin Bakkalı	3			x					x		x
Mutlu Su Aygırı	2						x				x
Yavru Ahtapot Olmak Çok Zor	2							x			x
Annemin Çantası	2								x		x
Dedemin Bakkalı-Çırak	5		x	x	x			x			x
Yankılı Kayalar - 4.5.6. Sınıf Öğrencileri İçin	6		x	x			x	x	x		x
Şekeri Çok Seven Kurt-Anne Tavuk Anlatıyor	1										x
Farklı Ama Aynı	2							x			x
Ayakları Üşüyen Penguen-Anne Tavuk Anlatıyor	1										x
Çağlar Tanımadığı İnsanlarla Bir Yere Gitmez	3				x				x		x
Haritada Kaybolmak	0										
Bunun Adı Findel	0										
Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kız'dan?	2				x			x			
Güneşe Tırmanan Çocuk	6			x	x		x	x		x	x
Anne Tavuk Anlatıyor - Her Şeye Hayır Diyen Aslan	0										
Aç Tırtıl	0										
Cin Ali Serisi (10 Kitap)	0										
Nokta	2						x	x			

Kitap adı	Toplam	Adalet	Dostluk	Dürüstlük	Öz Denetim	Sabır	Saygı	Sevgi	Sorumluluk	Vataneşverlik	Yardımeşverlik
Matilda	0										
Değnek Adam	1										x
Saftirik Greg'in Günlüğü 1	2		x					x			
Kumkurdu Serisi Seti - 3 Kitap Takım	3		x		x	x					
Uçurtmam Bulut Şimdi	2						x				x
Vanilya Kokulu Mektuplar	2							x			x
Eyyah Kitap!	2						x		x		
Saftirik Greg'in Günlüğü 6 - Panik Yok!	2						x				x
Kral Şakir-Macera Devam Ediyor!, Clz	4	x	x					x			x
Anne Tavuk Anlatıyor - Okula Gitmek İstemeyen Zebra	2			x							x
Efsane Dolu Anadolu	1							x			
Saftirik Greg'in Günlüğü 5- Ama Bu Haksızlık	0										
Sakız Kızın Günleri	2			x					x		
Hıçkırık Tutan Su Aygırı-Anne Tavuk Anlatıyor	2					x					x
Dünyayı Öğreniyorum-Arkadaşım Astronot	2							x			x
Kırmızı Kanatlı Baykuş	2		x					x			
Kumkurdu - 1	0										
Dünyanın En Küçük Hediyesi	1							x			
Annemle Uzayda	3			x				x	x		
Dönüşüm	2			x			x				
Babam Uyumak Bilmiyor	3							x	x		x
Erken Kalkmayı Sevmeyen Kurbağa-Anne Tavuk Anlatıyor	2							x			x

Kitap adı	Toplam	Adalet	Dostluk	Dürüstlük	Öz Denetim	Sabır	Saygı	Sevgi	Sorumluluk	Vataneşverlik	Yardımeşverlik
Zogi	3		x					x			x
Anne Tavuk Anlatıyor - Ay'ı Söndürmek İsteyen İnek	1								x		
Dünyayı Gezmek İsteyen Horoz	1					x					
Veteriner Verda	3							x	x		x
Çok Hayal Kuran Çocuk	0										
Saftirik Greg'in Günlüğü 3- Türünün Son Örneği	1										x
Saftirik Greg'in Günlüğü 4- İşte Şimdi Yandık	0										
Sudan Korkan Timsah-Anne Tavuk Anlatıyor	4		x				x	x			x
Bitlenen Panda-Anne Tavuk Anlatıyor	2		x								x
Anne Tavuk Anlatıyor - Uykuya Dalamayan Koyun	1										x
Elif Kurabiye Yapıyor-İlk Okuma Kitabım	3							x	x		x
Bir Şeftali Bin Şeftali	1		x								
Köfte Koşucusu-Levent	2		x	x							
Saftirik Greg'in Günlüğü 2- Rodrick Kuralları	4			x	x		x		x		
Annesini Arayan Bukalemun-Anne Tavuk Anlatıyor	1										x
Öpücük Ne Renktir?	1							x			
Çocuk Kalbi	8	x	x	x	x	x	x	x			x
Dev Şeftali	4		x				x	x			x
Köştebek Kuki	3		x				x	x			
Değirmenler Vadisi	2		x								x

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmada elde edilen bulgulardan yola çıkarak ulaşılan sonuçlar ve bunlara yönelik öneriler dile getirilmiştir.

“6-10 Yaş Çocuk Öykü Kitaplarının Meb 2018 Hayat Bilgisi Öğretim Programında Bulunan Değerler Yönünden İncelenmesi” isimli araştırmada 6-10 yaş çocuk kitaplarında MEB Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programındaki değerlerin ne kadarının karşılandığı araştırılmıştır. Araştırma sonucunda satışta olan 1400 kitabın en çok satan 104 tanesinde ayrı ayrı değerler saptanmış, toplamda bütün MEB değerlerine rastlanmıştır.

İncelemenin sonucunda; en çok tercih edilen çocuk kitaplarında adalet, dostluk, dürüstlük, özdenetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik değerleri tespit edilmiştir.

Kitaplarda değerlerin oranı şu şekildedir; 49 (%47) kitapta yardımseverlik, 37 kitapta (%36) sevgi, 24 kitapta (%23) dostluk, 20 kitapta (%19) sorumluluk, 9 kitapta (%9) dürüstlük, 19 kitapta (%18) saygı, 12 kitapta (%12) öz denetim, 7 kitapta (%7) sabır, 3 kitapta (%3) adalet, 2 kitapta (%2) vatanseverlik.

Kitaplarda en çok rastlanan yardımseverlik (%47) değeri iken en az rastlanan değer ise vatanseverliktir (%2).

Çalışmamızda en sık karşılaşılmaması ile öne çıkan yardımseverlik değerinin daha eski yıllarda yapılmış araştırmalardaki yeri incelendiğinde benzer bulguların varlığı dikkat çekmektedir. 2014 yılında yayınlanmış 100 temel eserde değer incelenmesi yapılan bir araştırmada da, çalışmamız ile benzer şekilde incelenen kitaplarda en çok yardımseverlik değerine rastlanmıştır (Kantar, 2014).

Yapılan bir başka araştırmada incelenen kitaplarda yüksek oranda yardımseverlik değerine rastlanmış ve paylaşma değeri içeren kitapların okunmasının bu değeri pekiştirdiğinden bahsetmiştir (Dirican & Dağlıoğlu, 2014).

“Çeviri Çocuk Kitaplarının Kültür Aktarımı Açısından İncelenmesi” adlı çalışmada da yardımseverlik değerine çokca rastlanmıştır (Mert, Albayrak, & Serin, 2013). Öykü kitapları dışında ders kitaplarında da yardımseverlik değerinin sık olarak işlendiğini görmekteyiz. Bir başka çalışmada, ders kitaplarında ağırlıklı olarak yardımseverlik değerine rastladığı bildirilmektedir (Uçar, 2009). Öykü kitaplarında yardımseverlik değerine çokca rastlanıyor olmasının nedenlerinden birincisi, yardımseverlik değerinin hikayedeki karakterlerin yaşadıkları aracılığıyla somut şekilde gösterilebilmesi olarak düşünülmüştür. Ayrıca, çalışmadaki hedef yaş grubunun sosyal ilişkilerini düzenlemesi için temel sayılan değerlerden birinin olması da öykü kitaplarında sıkça karşılaşılmamasının bir diğer nedeni olabilir.

Araştırmamız dahilindeki öykü kitaplarında en az karşılaşılan değer olan vatanseverlik için de literatür ile karşılaştırma benzer sonuçlar vermektedir. Kantar (2004), çalışmasında vatanseverlik değerini en az yer alan değerler arasında saymaktadır. Kantar’ın bu çalışması hem en sık ve hem de en az karşılaşılan iki değer açısından araştırmamız ile uyum göstermiştir. Kumbasar araştırmasında incelediği okuma kitaplarını vatanseverlik değeri açısından yetersiz bulmuştur (Kumbasar, 2011). Öykü kitabı dışında değer aktarımı için kullanılacak bir diğer araç olan ders kitaplarında ise durumun daha farklı olduğunu gösteren çalışmalar vardır. “Sosyal Bilgiler Öğretim Programındaki Değerleri 100 Temel Eserde Bulunan Değerlerin Destekleme Durumu” adlı çalışma incelendiğinde vatanseverlik değerine sık rastlanmıştır (Aktan & Kılıç, 2015). Çalışmamız ile oluşan farklılık, kitapların Sosyal Bilgiler programı kazanımlarına yönelik olarak hazırlanması ile ilişkili olarak değerlendirilmektedir.

Vatanseverlik değerine az rastlanmasının olası nedenleri; hedeflenen yaş grubunda soyut olarak değerlendirilebilecek bu değer aktarımının zorluk arz etmesi, mevcut öğretim programında yer alan kazanımlar içerisinde bu değer zaten bulunduğu düşüncesinin yeni kitap üretimini engellemesi, bu temada yazılabilecek kitapların ilgi çekmeme kaygısı olarak düşünülebilir. Öte yandan bu değer kitaplarda nadir olarak işlendiğinin fark edilmesi bu konuda kitap yazılmasını teşvik edecek bir bulgu olarak değerlendirilebilir.

Araştırmamız sonucunda en az rastlanan değer vatanseverlik iken yapılan bir başka çalışmada toplum tarafından en çok önem verilen değerlerden birinin vatanseverlik olduğu saptanmıştır (Acun, Yücel, Önder, & Tarman, 2013). Bu da aslında önemsenen değerlerin literatürde yeterince yer almadığını, bu konudaki önerilere önem verilmesi gerektiğini göstermektedir.

Araştırmamızda yardımseverlik değerinden sonra en çok görülen iki değer sevgi (%36) ve dostluktur (%23). Farklı iki değer bir arada aynı kitapta bulunma durumları incelendiğinde de yardımseverlik ile sevgi ve yardımseverlik ile dostluk değerlerinin en çok birlikte bulunan değer ikilileri olarak öne çıktığı görülmektedir. Okuma kitapları yanı sıra, ortaokul türkçe ders kitaplarında da sevgi ve dostluk değerinin sıkça işlendiğini gösteren çalışmalar vardır (Deniz & Karagöl, 2018).

Hem araştırmalar hem de sınıf içi gözlemler günümüz çocuklarında sabır değerinin yeterince gelişmediğini göstermektedir. Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında bulunan temalar içerisinde de bu değer yeterince aktarılmadığını gösteren çalışmalar mevcuttur (Şimşek, 2013, s. 1338). Çalışmamızın sonuçları incelendiğinde, sabır değerine yönelik yeterince kitap olmadığı ve incelenen 104 kitaptan sadece 7 tanesinde sabır değerinin konu alındığı görülmektedir. Bu da bu alanın geliştirilmesi gerektiğine dikkat çekmektedir.

Her yaş grubu için edinilmesi çok önemli olan ve diğer değerlerin de varlığını destekleyecek adalet değerinin, incelenen 104 kitaptan sadece 3 tanesinde bulunması çalışmamızın dikkat çekici bulgularından bir tanesidir. Daha küçük yaş grubunu (3-6 yaş) hedeflemiş, resimli hikaye kitaplarında değerleri inceleyen araştırmada da en az rastlanan değerlerden birisi adalet olarak saptanmıştır (Dirican & Dağlıoğlu, 2014).

İncelenen 104 kitap içerisinde 26 tanesinde MEB Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programındaki değerlere rastlanmamıştır. Burada varlığı araştırılan değerler MEB Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programındaki değerler olup, araştırmada hedeflenen değerler listesinde olmayan bazı evrensel değerlerin bu kitaplarda yer alabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Benzer nitelikteki çalışmalar ile bu bulgu kıyaslandığında rastgele seçilmiş 50 kitabı inceleyen Koçağan, çalışmasında herhangi bir değere rastlanmama oranı %49 olarak bulmuştur (Koçağan, 2012).

İncelenen kitaplar içerisinde 8 adet kitapta 3'ten fazla değere aynı anda rastlanmıştır. Bir arada bulunan değerlerin çoğunlukla birbirini pekiştiren değerler olduğu görülmüştür. Örneğin, sevgi ve yardımseverlik değeri aynı anda 25 kitapta yer almıştır. Birden çok değer aynı kitap içerisinde aktarılmasının değer aktarımının etkililiğini artıracakı düşünülmektedir. Bu anlamda bir kitap içerisinde birden çok değere rastlanması kolaylık sağlayabilmektedir.

İncelenen 104 kitabı Türk ve yabancı yazarlı kitaplar olarak iki alt grupta incelediğimizde, 66 kitabın yabancı, 38 kitabın ise Türk yazarlar tarafından yazıldığı görülmektedir. Değer barındırma oranları bu iki alt grup içinde belirgin bir farklılık göstermemektedir. Yabancı yazarlı kitaplarda bu oran 52/66 iken (%.79), Türk yazarlı kitaplarda 29/38 (%76)'dır. Belli bir değere özgül değerlendirmeler yapacak olursak, öne çıkan bazı maddeleri şöyle özetleyebiliriz; Eksikliğini vurguladığımız sabır değerini içeren az sayıda (7) kitabın 6 tanesinin yabancı (%86) ve 1 tanesinin yerli (%14) yazarlarca yazıldığı görülmektedir. Vatanseverlik değeri doğası gereği yabancı yazarlı kitaplarda karşımıza çıkmamaktadır. Çok satılan eserler içinde yabancı yazarlı eserlerin daha sık olduğu göz önüne alındığında bu değer kitaplar ile aktarımı için bir yetersizlik oluşabileceği ön görülebilir. Liste içinde en çok satılan kitapların yabancı yazarlı olması ve daha çok değer barındırması, yurtdışında yazılan çocuk edebiyatı eserlerinin değer aktarımı anlamında daha nitelikli olduğunu ve okuyucular tarafından da daha çok ilgi gördüğünü göstermektedir. Bu anlamda Türkiye'de yapılan çalışmalar artırılmalı, nitelikli çocuk yazımı konusuna daha çok önem verilmelidir.

İncelenen 66 adet yabancı yazarlı kitaplardan 1 tanesi "Dünya Edebiyatı Çocuk Klasığı", 38 yerli yazarlı kitabın ise 5 tanesi "Klasik Türk Edebiyatı" eseridir. Dünya Çocuk Edebiyatından olan 1 adet eserde 8 adet değere rastlanmıştır. Bu kitapta değer oranının listedeki diğer kitaplara oranla daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

HBDÖP kapsamındaki değerleri inceleyen araştırmamız, incelenen kitaplarda var olabilecek, program dışında kalan evrensel değerlerin varlığını sorgulamamıştır. Bu anlamda, özellikle yabancı eserler, ait oldukları kültürün değerlerini ya da evrensel değerleri içeriyor olabilir. Araştırmamızın sonuçları değerlendirilirken bu sınırlılık göz önünde bulundurulmalıdır.

Çok okunan kitapların %65 gibi bir oranla yabancı yazarlara ait oluşu, yerel değerlerin aktarımında yetersizlik ihtimalini akla getirmektedir. Bununla birlikte, çalışmamızda, vatanseverlik değeri dışında kalan tüm değerlere rastlama oranının yabancı yazarlı kitaplarda belirgin eksiklik göstermediği hatta birçok değerde de yabancı yazarlı kitapların değer barındırma oranının daha fazla olduğu dikkat çekmektedir. Öte yandan vatanseverlik Türk yazarların kitaplarında da en az karşılaşılan değer olarak karşımıza çıkmakta ve bu durum daha önce de tartışıldığı gibi soyut olarak değerlendirilebilecek bu değerın aktarımının zor oluşu, ders kitaplarında zaten var olması, bu temada yazılabilecek kitapların ilgi çekmeme kaygısı gibi nedenlerle ilişkilendirilmektedir. Bu bulgu ışığında, 6-10 yaş grubu için yazılmış kitaplarda, yabancı yazarlara ait kitapların okunmasının HBÖP’da yer alan değerleri aktarma konusunda bir dezavantaj yaratmadığı görülmektedir.

Programda yer alan değerlere 26 kitapta hiç rastlanmamış olması, çocuk edebiyatı kitaplarında, azımsanmayacak oranda kitabın doğruca değer aktarımı amacına yönelmediğini göstermiştir. Bu anlamda öykü kitaplarının değer aktarımı için araç olarak kullanılması hedeflendiğinde kitap seçiminin önemi ortaya çıkmaktadır.

Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında yer alan değer eğitiminde kullanılmak üzere tavsiye edilebilecek kitapları ve bu kitapların hangi değerleri içerdiğini öğretmenlere, ailelere aktarabilecek herhangi bir rehber doküman bulunmamaktadır.

Çalışmamız bu anlamda bu anlamda bir örnek teşkil edebilir. Daha kapsamlı ve çok sayıda araştırma ile desteklenmiş rehberlerin yayınlanması değer aktarımında kitapların gücünü artırabilecektir.

Yazarlar kitaplarında değerleri öğüt (nasihat) olarak doğrudan değil, olaylar ve karakterler yoluyla anlamlandırarak anlatmışlardır. Bu yöntemle soyut değerleri anlatmanın zor olduğu görüşüne varılmıştır. Bu noktada anlaşılması güç olabilecek bazı soyut değerlerin bu yaş grubunda (6-10) daha az tercih edildiğini göstermektedir.

Değerleri konu edinmiş pek çok çalışma literatürde karşımıza çıkmaktadır. Bu araştırmalarda elde edilmiş sonuçlarının ne ölçüde objektif bir değerlendirmeye dayandığı ve tekrar edilebilir olduğu tartışmaya açıktır. Değerlerin soyut ve kişilere göre yoruma açık özelliği de göz önüne alındığında değerleri inceleyen araştırmalarda

sonuçların araştırmacının bakış açısına göre değişebileceği düşünülebilir (Baltaş, 2015). Bu anlamda, değerler konusundaki araştırmalar belirli bir sınırlılık içerisinde yürütülmektedir. Çalışmamızda, bahsedilen çekinceyi minimize etmek, daha objektif, daha somut veri elde edilebilmek amacıyla, içerik analizinde “çıkarım merdiveni” kullanılmıştır. Yapılan literatür taramasında ‘çıkarım merdiveni’ nin içerik analizi kullanımına rastlanmamıştır. Bu anlamda da araştırmamız içerik analizi için yeni bir yöntem önermektedir. Bu yöntem sayesinde merdivenlerde somut olarak gözlemlenen olay ve sonuçlara dayalı olarak değer incelemesinin daha objektif olduğu düşünülmüştür.

Araştırmada kullanılan “çıkarım merdiveni”, kullanan kişinin değerlerini yansıtmaktadır. Çıkarım merdiveni hikaye içindeki kırılma noktalarına göre yapılırsa da her araştırmacının farklı yönden bakması, çıkarım merdivenlerine de farklılık getirecektir. Bu anlamda çıkarılan değerlerin anlamlı olması açısından çıkarım merdiveni yapılacak durumlar, net olarak seçilmelidir.

Araştırmanın evreni sadece internet üzerinden alışveriş ile alınan kitaplarla sınırlıdır. Bu sıralamanın temel alınması, mağazalardan alınan kitapları da kapsayacak gerçek sıralamadan farklılıklar gösterebilir. Bu listeyi genişletmek mümkün olduğu kadar zordur. Okulların tema bazlı seçtiği güdümlü kitapları listeye alırsak çok satan listesi değişecektir fakat burada öğretmen tarafından belirlenen kitaplar olacağı için öğrencinin tercihi yansımayacaktır. Bu noktada değer aktarımı olumsuz etkilenmese de değer kazanımı amaçlı alınan kitaplarda bireysel istek daha anlamlıdır.

Bu araştırmada değer aktarımı için oluşturulan listenin öğretmenler ve ebeveynler için bir rehber görevi görmesi amaçlanmıştır.

En çok satılan kitap listesi, en büyük iki internet sitesinin verileri göz önüne alınarak birleştirilmiş ve hazırlanmıştır. Burada toplumun internetten alışveriş yapan kesimi sosyokültürel olarak homojen bir dağılımı yansıtmayabilir.

Araştırma sonucu verilebilecek öneriler aşağıdaki gibidir;

1. Çocuklar için hazırlanacak hikaye kitaplarında değer aktarma amacı güdülüyorsa bu anlamda nitelikli olmasına özen gösterilmelidir.
2. Eğitimcilerin veya ebeveynlerin çocuklar için seçecekleri kitaplarda değer aktarımı amaçlanıyorsa, seçilecek kitapların içeriği iyi değerlendirilmelidir.
3. Çocukların değer eğitimi açısından faydalı eserlerle karşılaşması için kitapların uzman kişiler tarafından incelenmesi gerekmektedir.
4. Bir eserin bütün değerleri içinde barındıramayacağı göz önüne alınıp, seçilen kitapların değer eğitiminde birbirinin eksikliğini tamamlayacak nitelikte olmasına dikkat edilmelidir.
5. Değerler öğretimi için uygun bulunan kitaplar yayınevleri tarafından belirlenip katalog halinde sergilenmelidir.
6. Çocuk edebiyatı kitaplarının değer eğitimindeki önemi öğretmenler tarafından kavranmalı, bu kitapların nitelikli kullanımına özen gösterilmelidir.
7. İlköğretim öğretmen adaylarına, lisans eğitiminde hikaye kitaplarından değer aktarımı konusunda nasıl yararlanacaklarına dair uygulamalı, işlevsel eğitimler verilmelidir.
8. Çocuk edebiyatı yazarları, ülkesinde aktarılmaya çalışılan ve program içinde bulunan değerler hakkında bilgi sahibi olmalıdır.

KAYNAKÇA

- Acun, İ., Yücel, C., Önder, A., & Tarman, B. (2013). Değerler: Kim Ne Kadar Değer Veriyor? *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 191-206.
- Ak, B. (2011). *Galata'nın Tembel Martısı*. İstanbul: Günışığı Kitaplığı.
- Ak, S. (2003). *Uçurtmam Bulut Şimdi*. İstanbul: Can Çocuk Yayınları.
- Ak, S. (2008). *Sakız Kızın Günleri*. İstanbul: Can Çocuk Yayınları.
- Ak, S. (2009). *Vanilya Kokulu Mektuplar*. İstanbul: Can Çocuk Yayınları.
- Akarsu, S. (2015). İlkokul (1-4) ve Ortaokul (5-8) Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Şarkıların Değerler Bakımından İncelenmesi ve Değerler Eğitimine İlişkin Öğrenci Algıları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi*.
- Akbaş, O. (2004). Türk Milli Eğitim Sisteminin Dyuşsal Amaçlarının İlköğretim II. Kademedeki Gerçekleşme Derecesinin Değerlendirilmesi. *Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, 63.
- Akın, K. (2009). Sevinç Çokum'un Romanlarında Eğitim Değerleri ve Türkçe. *İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, 184-199.
- Aktan, O., & Kılıç, A. (2015). Sosyal Bilgiler Öğretim Programındaki Değerleri 100 Temel Eserde Bulunan Değerlerin Destekleme Durumu. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 12, 7-68.
- Aktepe, V., & Tahiroğlu, M. (2016). Değerler Eğitimi Yaklaşımları ve Etkinlik Örnekleri. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 42, 361-384.
- Aktürk, F. G. (2012). Çocukta Değerler Eğitimi Açısından Üzeyir Gündüz'ün Eserleri. 1-16.
- Altan, M. Z. (2011). Çoklu Zekâ Kuramı ve Değerler Eğitimi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 53-57.
- Altay, E. (1971). *Yeni Sosyoloji*. Ankara: Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu Yayınları.

- Anıl, M. (2018). *Dönüşüm*. İstanbul: Karakarga.
- Ay, T., & Deveci, H. (2009). İlköğretim Öğrencilerinin Günlüklerine Göre Günlük Yaşamda Değerler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 167-181.
- Aydın, M. Z., & Akyol Gürler, Ş. (2012). *Okulda Değerler Eğitimi Yöntemler - Etkinlikler - Kaynaklar*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Aykaç, N. (2011). Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında Kullanılan Yöntem ve Tekniklerin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Sinop ili Örneği). *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19, 113-126.
- Bacanlı, H. (2015). Değer Eğitiminde Bir Çözüm Olarak Bilinçlendirme. *Eğitimde Gelecek Arayışları Düünden Bugüne Türkiye'de Beceri, Ahlak ve Değerler Eğitimi Uluslararası Sempozyumu. 1*, s. 24. Bartın: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları.
- Bağcı, E. (2013). Çocuk Edebiyatı Ürünleriyle Çocuklar İçin Yazılmış Eserlerin Değerler Eğitimi Bağlamında Karşılaştırılması. *Yüksek Lisans Tezi Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Baltaş, A. (2015). Değerlerin Değeri. *acarbaltaş.com*.
- Bastem, N. (2018). A.Vahap Akbaş'ın Çocuk Eserlerinin Eğitsel Değerler Bakımından İncelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi*.
- Baysal, Z. N., Tezcan, Ö., & Demirbaş, B. N. (2017). Hayat Bilgisi Ders Bütünlüğünün ve Gerekliliğinin Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 476-492.
- Behrengi, S. (1999). *Küçük Kara Balık*. İstanbul: Can Çocuk Yayınları.
- Behrengi, S. (2009). *Küçük Kara Balık*. İstanbul: Can Çocuk Yayınevi.
- Behrengi, S. (2010). *Bir Şeftali Bin Şeftali*. İstanbul: Can Çocuk Yayınları.
- Beigel, C. (2016). *Anne Tavuk Anlatıyor - Ay'ı Söndürmek İsteyen İnek*. Ankara: 1001 Çiçek.
- Beigel, C. (2016). *Anne Tavuk Anlatıyor - Her Şeye Hayır Diyen Aslan*. Ankara: 1001 Çiçek.

- Beigel, C. (2016). *Anne Tavuk Anlatıyor - Okula Gitmek İstemeyen Zebra*. Ankara: 1001 Çiçek.
- Beigel, C. (2016). *Anne Tavuk Anlatıyor - Uyku Arkadaşını Arayan Ayı*. Ankara: 1001 Çiçek.
- Beigel, C. (2016). *Anne Tavuk Anlatıyor - Uykuya Dalamayan Koyun*. Ankara: 1001 Çiçek.
- Beigel, C. (2017). *Annesini Arayan Bukalemun-Anne Tavuk Anlatıyor*. Ankara: 1001 Çiçek.
- Beigel, C. (2017). *Ayakları Üşüyen Penguen-Anne Tavuk Anlatıyor*. Ankara: 1001 Çiçek.
- Beigel, C. (2017). *Banyo Yapmak İstemeyen Zürafa*. Ankara: 1001 Çiçek.
- Beigel, C. (2017). *Bitlenen Panda-Anne Tavuk Anlatıyor*. Ankara: 1001 Çiçek.
- Beigel, C. (2017). *Erken Kalkmayı Sevmeyen Kurbağa-Anne Tavuk Anlatıyor*. Ankara: 1001 Çiçek.
- Beigel, C. (2017). *Hediyesini İsteyen Fare-Anne Tavuk Anlatıyor*. Ankara: 1001 Çiçek.
- Beigel, C. (2017). *Hıçkırık Tutan Su Aygırı-Anne Tavuk Anlatıyor*. Ankara: 1001 Çiçek.
- Beigel, C. (2017). *Kötü Sözler Söyleyen Koala-Anne Tavuk Anlatıyor*. Ankara: 1001 Çiçek.
- Beigel, C. (2017). *Şekeri Çok Seven Kurt-Anne Tavuk Anlatıyor*. Ankara: 1001 Çiçek.
- Beigel, C. (2017). *Sudan Korkan Timsah-Anne Tavuk Anlatıyor*. Ankara: 1001 Çiçek.
- Bilgin, N. (1995). *Sosyal Psikolojide Yöntem Ve Pratik Çalışmalar*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Bilgin, N. (2003). *Sosyal Psikoloji Sözlüğü : Kavramlar, Yaklaşımlar,*. Ankara: Bağlam Yayıncılık.

- Blanco, N. (2014). *Değirmenler Vadisi*. İstanbul: Abm Yayınevi.
- Bohlin, K. E. (2005). *Teaching Character Education Through Literature*. Routledge; 1 edition.
- Bölük, E. (2018). Çizgi Filmlerde Yer Alan Değerlerin İlkokul Hayat Bilgisi Öğretim Programında Yer Alan Değerler Çerçevesinde İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Bonilla, R. (2016). *Öpücük Ne Renktir?* İstanbul: Güneş Kitaplığı.
- Bonilla, R. (2018). *Dünyanın En Yüksek Kitap Dağı*. İstanbul: Güneş Kitaplığı.
- Boyne, J. (2007). *Çizgili Pijamalı Çocuk*. İzmir: Tudem Yayınları.
- Bradshaw, Y. W., Healey, J. F., & Smith, R. (2001). *Sociology for a New Century*. Boston: Pine Forge Press.
- Brooks, F. (2014). *Veteriner Verda*. İstanbul: Mikado Yayınları.
- Brydon-Miller, M., & Coghlan, D. (2014). *The SAGE encyclopedia of action research (Vols. 1-2)*. Thousand Oaks: SAGE Publications Ltd.
- Büke, A. (2017). *Annemle Uzakda*. İstanbul: Güneş Kitaplığı.
- Bulut, S. (2009). *Büyük Atatürk'ten Küçük Öyküler 1*. İstanbul: Can Çocuk Yayınları.
- Butchart, P. (2016). *Kaplanı Sakın Gıdıklama*. İstanbul: Marsık Kitap.
- Butschkow, R. (2014). *Dünyayı Öğreniyorum-Arkadaşım Astronot*. İstanbul: İş Bankası...
- Çakıcı, E. (2010). Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2004 Yılında Tavsiye Ettiği Yüz Temel Eserdeki Yerel Romanlar Aracılığıyla Edebiyat Öğretiminde Değerler Öğretimi Üzerine Bir Araştırma. *Yüksek Lisans Tezi Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Canatan, A. (2008). Toplumsal Değerler ve Yaşlılar. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 65.
- Carle, E. (2010). *Aç Tırtıl*. İstanbul: Mavi Bulut...
- Carle, E. (2014). *Minik Tohum*. İstanbul: Kuraldışı Yayınları.

- Carle, E. (2018). *Dünyayı Gezmek İsteyen Horoz*. İstanbul: Mavi Bulut...
- Çelebi, V. (2018). Aytül Akal'ın Çocuk Romanlarının Değerler Aktarımı Açısından İncelenmesi . *Yüksek Lisans Tezi Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi*.
- Ceylan, S. (2014). *Rüya Dalgıçları İçin Masallar 1*. İstanbul: Can Çocuk Yayınları.
- Çilenti, K. (1987). *Özel öğretim yöntemleri: Fen Bilgisi Öğretimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi .
- Çırak, E. (2013). Cengiz Aytmatov Romanlarının Değerler Eğitimine Katkısı . *Yüksek Lisans Tezi Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Clements, A. (2007). *Bunun Adı Findel*. İstanbul: Günışığı Kitaplığı.
- Corbin, J., & Strauss, A. (1990). Grounded Theory Research: Procedures, Canons, and Evaluative Criteria. *Qualitative Sociology*, 13, 3-22.
- Creswell, J. W. (2013). *Qualitative Inquiry Research Design Choosing Among Five Approaches*. United States of America: SAGE.
- Cüceloğlu, D. (1999). *Anlamlı ve Coşkulu Bir Yaşam İçin Savaşçı*. İstanbul: Paradigma Yayınları.
- D&R . (2017, Nisan). D&R: <https://www.dr.com.tr/kategori/Kitap/Cocuk-ve-Genclik/Okul-Cagi-6-10-Yas/Cocuk-Oyku-Hikaye/grupno=01350> adresinden alındı
- Dahl, R. (1997). *Dev Şeftali*. İstanbul: Can Çocuk Yayınları.
- Dahl, R. (2005). *Charlie'nin Çikolata Fabrikası*. İstanbul: Can Çocuk Yayınları.
- Dahl, R. (2011). *Charlie'nin Büyük Cam Asansörü*. İstanbul: Can Çocuk Yayınları.
- Dahl, R. (2016). *Matilda*. İstanbul: Can Çocuk Yayınları.
- De Amicis, E. (2016). *Çocuk Kalbi*. İstanbul: Yakamoz Yayınları.
- Deakin Crick, D. (2008). Values and Learning: Different Currencies or Twin Sides of the Same Coin? *JRC Scientific and Technical Reports*, 12.
- Demiryürek, G. (2015). Çağdaş Çocuk Şiirinde Değerler Eğitimi (1980'den Günümüze). *Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi*.

- Deniz, K., & Karagöl, E. (2018). Değerler Eğitimi Açısından Ortaokul Türkçe Ders Kitapları. *Karaelmas Journal of Educational Sciences*, 1, 244-255.
- Dey, I. (1993). *Qualitative Data Analysis: A User Friendly Guide for Social Scientists*. London: Routledge Publications.
- Dirican, R., & Dağlıoğlu, H. E. (2014). 3-6 Yaş Grubu Çocuklarına Yönelik Yayımlanan Resimli Hikaye Kitaplarının Bazı Temel Değerler Açısında İncelenmesi. *Cumhuriyet International Journal of Education-CIJE*, 3(2), 44-69.
- Donaldson, J. (2015). *Değnek Adam*. İstanbul: İş Bankası...
- Edwards, R. (2010). *Mutlu Su Aygırı*. İstanbul: İş Bankası...
- Erden, M. (2005). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Esmer, S. K. (2007). Cumhuriyet Dönemi'nin İlk Yıllarında (1923-1928) Yayımlanan Çocuk Dergilerindeki Tahkiyeli Metinlerin Çocuklara Değer Aktarımı Açısından Değerlendirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi Gazi Üniversite Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Fidan, N., & Baykul, Y. (1994). İlköğretimde Temel Öğrenme İhtiyacının Karşlanması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 7-20.
- Fidan, N., & Erden, M. (1998). *Eğitime Giriş*. İstanbul: Alkım Yayınevi.
- Geisler, D. (2017). *Ben Kaybolmam ki!* İstanbul: Gergedan.
- Gidali, O. (2016). *Düşünce Okuyan Kız Noona*. Ankara: 1001 Çiçek.
- Güler, M. (2017). *Efsane Dolu Anadolu*. İstanbul: Doğan ve Egmont...
- Gültekin, M., & Kılıç, Z. (2014). Hayat Bilgisi Dersinin Sosyal Bilgiler ve Fen Bilimleri Dersleri Bakımından İşlevselliği İncelenmesi. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 86-98.
- Gümüş, S. (2017). Değerler Eğitimi Bağlamında Aytül Akal'ın Çocuk Romanlarının Analizi . *Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.

- Güzel , D. (2013). 3. Sınıf Hayat Bilgisi Ders Kitaplarının Temel Evrensel Değerleri İçermesi Bakımından İncelenmesi . *Yüksek Lisans Tezi Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Güzel Candan, D., & Ergen, G. (2014). 3. Sınıf Hayat Bilgisi Ders Kitaplarının Temel Evrensel Değerleri İçermesi Bakımından İncelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17, 134-161.
- H. Reynolds, P. (2014). *Mış gibi*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- H. Reynolds, P. (2014). *Nokta*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- H. Reynolds, P. (2017). *Dünyanın En Küçük Hediyesi*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- Hikmet, N. (2014). *Sevdalı Bulut Masalı*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Hökelekli, H. (2010). Modern Eğitimde Yeni Bir Paradigma : Değerler Eğitimi. *Eğitime Bakış Dergisi*, 5.
- İçözü, N. (2002). *Güneşe Tırmanan Çocuk*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- İdefix. (2017, Nisan). İdefix:
<https://www.idefix.com/CokSatanlar/Kitap#/page=1/sort=groups.group.displayorder,asc/categoryid=0,11693,12032,12043/clog=3569/parentId=12043/price=-1,-1> adresinden alındı
- Kantar, Ş. (2014). İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde 100 Temel Eser Yoluyla Değerler Eğitimi. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi*, 137-151.
- Karasu, H. (2018). İlkokula Uyarlanmış Dede Korkut Hikayelerinde Değerler Eğitimi. *Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Karatay, H. (2011). Karakter Eğitimde Edebi Eserlerin Kullanımı. *Turkish Studies*, 6/1, 471-472, 1398-1412.
- Kastner, E. (1997). *Uçan Sınıf*. İstanbul: Can Çocuk Yayınları.
- Kaya, V. (2007). Cahit Zarifoğlu'nun Çocuk Kitaplarında Temel Değerler. *Yüksek Lisans Tezi Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Kaya, Z. (2010). *Kır Çiçeği*. Ankara: Phoenix.

- Kaygusuz, R. (2013). *Cin Ali Serisi (10 Kitap)*. Ankara: Cin Ali Yayınları.
- Kinney, J. (2008). *Saftirik Greg'in Günlüğü 1*. İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- Kinney, J. (2009). *Saftirik Greg'in Günlüğü 2- Rodrick Kuralları*. İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- Kinney, J. (2010). *Saftirik Greg'in Günlüğü 3- Türünün Son Örneği*. İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- Kinney, J. (2010). *Saftirik Greg'in Günlüğü 4- İşte Şimdi Yandık*. İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- Kinney, J. (2011). *Saftirik Greg'in Günlüğü 5- Ama Bu Haksızlık*. İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- Kinney, J. (2011). *Saftirik Greg'in Günlüğü 6 - Panik Yok!* İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- Kinney, J. (2017). *Saftirik Greg'in Günlüğü 12 -Tam Bir Felaket!* İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- Kirman, M. A. (2004). *Din Sosyolojisi Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Rağbet Yayınları.
- Koç, İ. (2013). Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Dersinde Drama Yöntemini Uygulama ve Drama Tekniklerine İlişkin Yeterliliklerinin Belirlenmesi. *Yüksek Lisans Tezi Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Koçağan, F. Ö. (2012). İlköğretim "4-5". Sınıf İçin Hazırlanan Öyküleyici Çocuk Kitaplarının Okunabilirlik ve Değerler Yönünden İncelenmesi . *Yüksek Lisans Tezi Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Kumbasar, E. (2011). Muzaffer İzgü'nün Romanlarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Levene, J. (2016, October 11). *Solving the Problem with Problem-Solving Meetings* | *Harvard Professional Development*. Harvard Extension School : <https://www.extension.harvard.edu/professional-development/blog/solving-problem-problem-solving-meetings> adresinden alındı
- Lind, A. (2015). *Kumkurdu - 1*. İstanbul: Pegasus.

- Lind, A. (2016). *Kumkurdu Serisi Seti - 3 Kitap Takım*. İstanbul: Pegasus.
- Lindgren, A. (2017). *Pippi Uzunçorap Serisi Kutulu Özel Set*. İstanbul: Pegasus.
- Livaneli, Z. (2016). *Arkadaşıma Veda*. İstanbul: Doğan ve Egmont...
- Luyken, C. (2017). *Hatalar Kitabı*. İstanbul: Abm Yayınevi.
- McAllister, A. (2014). *Kibirli Örümcek 1. ve 2. Sınıflar Oxford Kitaplığı*. İstanbul: Martı Yayınları.
- McCloud, C. (2012). *Bugün Bir Kova Doldurdun mu?* İstanbul: Butik.
- MEB. (2009). *İlköğretim 1,2 ve 3. Sınıflar Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB. (2018). *Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı*. Ankara: Meb.
- Mert, O., Albayrak, F., & Serin, N. (2013). Çeviri Çocuk Kitaplarının Kültür Aktarımı Açısından İncelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(3), 57-73.
- Nolan, D. (2015). *Büyük Orman Avcıları*. İstanbul: Abm Yayınevi.
- Orakçı, M. (2017). *Köfte Koşucusu-Levent*. İstanbul: Timaş Çocuk.
- Oral, F. (2012). *Kırmızı Kanatlı Baykuş*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Oral, F. (2015). *Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Oral, F. (2015). *Farklı Ama Aynı*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Oran, G. (2015). Yalvaç Ural'ın Çocuk Kitaplarında Değer Eğitimi ve Bu Eserlerin Türkçe Öğretimine Katkısı. *Yüksek Lisans Tezi Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Örs, İ. (2011). *Büyük Tutku*. İstanbul: Şimşek Yayınları.
- Örs, İ. (2017). *Göl Çocukları*. İstanbul: Nemesis Kitap.
- O'Sullivan, S. (2002). *Character Education Through Children's Literature*. Phi Delta Kappa Educational Foundation.
- Oy, A. (2015). *Bu Beden Benim!* İstanbul: Mandolin.

- Özbay, M. (2002). Kültür Aktarımı Açısından Türkçe Öğretimi. *Türk Dili*, 150, 114-118.
- Özcan, E. (2017). Türk Dünyası Masallarının Değerler Eğitiminde Kullanılabilirliği. *Yüksek Lisans Tezi Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Özcan, P. (2003). *Gücünü Yitiren Kral*. İstanbul: Güneşli Kitaplığı.
- Özensel, E. (2003). Sosyolojik Bir Olgu Olarak Değer. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 219.
- Özgün, S. (2012). 1920-1930 Yılları Arasında Yayımlanmış Türk Romanlarında Görülen Değerler Üzerine Bir Araştırma. *Yüksek Lisans Tezi Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Özgüven, İ. E. (2012). *Psikolojik Testler*. Nobel Akademi Yayıncılık.
- Öztürk, H. (2013). İlköğretim 100 Temel Eserdeki Manzum Metinlerde Değerler. *Yüksek Lisans Tezi Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Öztürk, T., & Kalafatçı, Ö. (2016). İlkokul Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının Uygulanabilirliğinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *İhlara Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 58-74.
- Parsons, T. (1964). *The Social System*. London: The Free Press/Macmillan.
- Penn, A. (2011). *Avucundaki Öpücük*. İstanbul: Butik.
- Pett, M. (2012). *Hiç Hata Yapmayan Kız*. Ankara: 1001 Çiçek.
- Rubenstein, L. (2016). *Duygularıyla Arkadaş Olan Çocuk*. İstanbul: Okuyan Us Yayınları.
- Şahin, N. (2017). Cengiz Aytmatov'un Eserlerinin Değerler Eğitimi Bağlamında İncelenmesi ve Ortaokul Ders Kitapları İçin Metin Önerileri. *Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi*.
- Şahinkanat, S. (2008). *Yavru Ahtapot Olmak Çok Zor*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Şahinkanat, S. (2012). *Üç Kedi Bir Dilek*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

- Şahinkanat, S. (2013). *Annemin Çantası*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Şahinkanat, S. (2014). *Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kız'dan?* İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Sancak, Y. (2011). Mevlana'nın Mesnevi Adlı Eserinin Sosyal Bilgilerde Değer Kazanımındaki Rolü. *Yüksek Lisans Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Saudo, C. (2017). *Babam Uyumak Bilmiyor*. İzmir: Uçanbalık Yayıncılık.
- Sayın, B. (2007). *Köstebek Kuki*. İstanbul: Günışığı Kitaplığı.
- Schneider, L. (2018). *Elif Kurabiye Yapıyor-İlk Okuma Kitabım*. İstanbul: İş Bankası...
- Şen, Ü. (2007). Milli Eğitim Bakanlığının 2005 Yılında Tavsiye Ettiği 100 Temel Eser Yoluyla Türkçe Eğitiminde Değerler Öğretimi Üzerine Bir Araştırma. *Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, 15.
- Şentürk, L., & Aktaş, E. (2015). Türkiye'de ve Romanya'da Okutulan Ana Dili Türkçe Ders Kitaplarının Değer İletimi Açısından Karşılaştırılması. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13, 217.
- Sepulveda, L. (2011). *Martıya Uçmayı Öğreten Kedi*. İstanbul: Can Çocuk Yayınları.
- Silverman, D. (2001). *Interpreting Qualitative Data: Methods for Analysing Talk, Text and Interaction*. London: SAGE Publication.
- Şimşek, N. (2013). Hayat Bilgisinde Kişisel Nitelik(Değer) Öğretimi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6, 1325-1346.
- Sivrikaya, Ü. (2010). İlköğretimde Küresel Değerler 100 Temel Eser Üzerine Bir İnceleme. *Yüksek Lisans Tezi Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Somekh, B., & Lewin, C. (2004). *Research Methods in the Social Sciences*. SAGE.
- Sönmez, H. (2011). Reşat Ekrem Koçu'nun Çocuklar İçin Yazdığı Eserlerde Değer Eğitimi ve Türkçe. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, 52-53.
- Soysal, M. (2015). *Eyvah Kitap!* İstanbul: Günışığı Kitaplığı.

- Stratton, H. (2012). *Ay'ı Kim Çaldı?* İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Süreya, C. (2007). *Aritmetik İyi Kuşlar Pekiyi*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. (2019, Mayıs Perşembe). T.C Milli Eğitim Bakanlığı: <https://ttkb.meb.gov.tr/www/gecmisten-gunumuze-kurul-kararlari/icerik/152> adresinden alındı
- Tamaro, S. (2013). *Kitaplardan Korkan Çocuk*. İstanbul: Can Çocuk Yayınları.
- TDK. (2019, Mayıs 13). TDK. TDK: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5cd96e8853e0a8.58681109 adresinden alındı
- TEDED. (2019, May Tuesday). *Rethinking thinking - Trevor Mabey*. TEDed: <https://ed.ted.com/lessons/rethinking-thinking-trevor-mabey#watch> adresinden alındı
- Thompson, L. (2015). *Küçük Vak Vak - Uyku Zamanı*. İstanbul: Pearson Longman.
- Tielmann, C. (2011). *Çağlar Tanımadığı İnsanlarla Bir Yere Gitmez*. İstanbul: İş Bankası...
- Tökel, İ. (2008). Gökhan Akçiçek'in Çocuk Şiirlerinin Değer Aktarımı Açısından İncelenmesi . *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi*.
- Tolan, B. (1996). *Toplum Bilimlerine Giriş*. Ankara: Murat & Adım Yayıncılık.
- Tulumcu, F. İ. (2015). Güncel Çocuk Dergilerinde Yer Alan Değerler. *Yüksek Lisans Tezi Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Tumanov, V. (2005). *Kraliçeyi Kurtarmak*. İstanbul: Günışığı Kitaplığı.
- Tumanov, V. (2011). *Haritada Kaybolmak*. İstanbul: Günışığı Kitaplığı.
- Türk Dil Kurumu. (2018). Türk Dil Kurumu : <http://www.tdk.gov.tr/> adresinden alındı
- Uçar, S. (2009). Sosyal Bilgiler Programındaki Değerlerle İlgili Kazanımlara Yönelik Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Ulusoy, K., & Dilmaç, B. (2012). *Değerler Eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.

- Yaman, E. (2012). *Değerler Eğitimi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yanık, Ş. (2017). *Arda'nın Dünyası-10 Kitap Takım*. İstanbul: Kaliteli Eğitim...
- Yaşar, Ş. (2015). *Çok Hayal Kuran Çocuk*. Ankara: Elma Yayınevi.
- Yaşar, Ş. (2016). *Dedemin Bakkalı*. İstanbul: Taze Kitap.
- Yaşar, Ş. (2017). *Dedemin Bakkalı-Çırac*. İstanbul: Taze Kitap.
- Yaşar, Ş. (2018). *İmzalı-Cingo*. İstanbul: Doğan ve Egmont...
- Yaşaroğlu, C. (2013). Türkiye'deki "Hayat Bilgisi" ile Singapur'daki "Vatandaşlık ve Ahlak Eğitimi" Derslerinin Değerler Eğitimi Bağlamında Karşılaştırılması. *Turkish Studies*, 7/8, 1455.
- Yaşaroğlu, C. (2018). Öğretim Programlarında Değerler: Hayat Bilgisi Dersi Örneği. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 725-733.
- Yaşaroğlu, V. (2017). *Kral Şakir-Macera Devam Ediyor!, C1z*. İstanbul: Eksik Parça.
- Yetişen, Ö. (2017). *Çocuk Edebiyatı Seti - 12 Kitap Takım*. İstanbul: Tefrika Yayınları.
- Yıldırım, A. (1999). Nitel Araştırma Yöntemlerinin Temel Özellikleri ve Eğitim Araştırmalarındaki Yeri ve Önemi. *Orta Doğu Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü*, 7-17.
- Yıldız, S. (2017). Sosyal Bilimlerde Örnekleme Sorunu: Nicel ve Nitel Paradigmalarından Örnekleme Kuramına Bütüncül Bir Bakış. *Kesit Akademi Dergisi*, 11, 421-442.
- Yılmaz..., A. (2005). *Yankılı Kayalar - 4.5.6. Sınıf Öğrencileri İçin*. İstanbul: Genç Timaş.
- Yörükoğlu, A. (1998). *Çocuk Ruh Sağlığı*. İstanbul : Özgür Yayınları.

EKLER

Ek 1. Araştırmada kullanılan kitapların ayrıntılı listesi

Sıra No	Kitap Adı	Yazar	Yayıncı	Yıl	Yerli / Yabancı
1	Üç Kedi Bir Dilek	Sara Şahinkanat	Yapı Kredi Yayınları	2012	Yerli
2	Ay'ı Kim Çaldı?	Helen Stratton	Yapı Kredi Yayınları	2012	Yabancı
3	Bu Beden Benim!	Ayşen Oy	Mandolin	2015	Yerli
4	Hiç Hata Yapmayan Kız	Mark Pett	1001 Çiçek	2012	Yabancı
5	Kitaplardan Korkan Çocuk	Susanna Tamaro	Can Çocuk Yayınları	2013	Yabancı
6	Düşünce Okuyan Kız Noona	Orit Gidali	1001 Çiçek	2016	Yabancı
7	İmzalı-Cingo	Şermin Yaşar	Doğan ve Egmont...	2018	Yerli
8	Dedemin Bakkalı	Şermin Yaşar	Taze Kitap	2016	Yerli
9	Mutlu Su Aygırı	Richard Edwards	İş Bankası...	2010	Yabancı
10	Yavru Ahtapot Olmak Çok Zor	Sara Şahinkanat	Yapı Kredi Yayınları	2008	Yerli
11	Annemin Çantası	Sara Şahinkanat	Yapı Kredi Yayınları	2013	Yerli
12	Dedemin Bakkalı-Çırak	Şermin Yaşar	Taze Kitap	2017	Yerli
13	Yankılı Kayalar - 4.5.6. Sınıf Öğrencileri İçin	Ahmet Yılmaz...	Genç Timaş	2005	Yerli
14	Şekeri Çok Seven Kurt-Anne Tavuk Anlatıyor	Christine Beigel	1001 Çiçek	2017	Yabancı
15	Farklı Ama Aynı	Feridun Oral	Yapı Kredi Yayınları	2015	Yerli
16	Ayakları Üşüyen Penguen-Anne Tavuk Anlatıyor	Christine Beigel	1001 Çiçek	2017	Yabancı
17	Çağlar Tanımadığı İnsanlarla Bir Yere Gitmez	Christian Tielmann	İş Bankası...	2011	Yabancı
18	Haritada Kaybolmak	Vladimir Tumanov	Günüşiği Kitaplığı	2011	Yabancı
19	Bunun Adı Findel	Andrew Clements	Günüşiği Kitaplığı	2007	Yabancı
20	Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kız'dan?	Sara Şahinkanat	Yapı Kredi Yayınları	2014	Yerli
21	Güneşe Tırmanan Çocuk	Nur İçözü	Altın Kitaplar	2002	Yerli
22	Anne Tavuk Anlatıyor - Her Şeye Hayır Diyen Aslan	Christine Beigel	1001 Çiçek	2016	Yabancı
23	Aç Tırtıl	Eric Carle	Mavi Bulut...	2010	Yabancı

Sıra No	Kitap Adı	Yazar	Yayıncı	Yıl	Yerli / Yabancı
24	Cin Ali Serisi (10 Kitap)	Rasim Kaygusuz	Cin Ali Yayınları	2013	Yerli
25	Nokta	Peter H. Reynolds	Altın Kitaplar	2014	Yabancı
26	Uçan Sınıf	Erich Kastner	Can Çocuk Yayınları	1997	Yabancı
27	Rüya Dalgıçları İçin Masallar 1	Selçuk Ceylan	Can Çocuk Yayınları	2014	Yerli
28	Charlie'nin Çikolata Fabrikası	Roald Dahl	Can Çocuk Yayınları	2005	Yabancı
29	Martıya Uçmayı Öğreten Kedi	Luis Sepulveda	Can Çocuk Yayınları	2011	Yabancı
30	Kibirli Örümcek 1. ve 2. Sınıflar Oxford Kitaplığı	Angela McAllister	Martı Yayınları	2014	Yabancı
31	Duygularıyla Arkadaş Olan Çocuk	Lauren Rubenstein	Okuyan Us Yayınları	2016	Yabancı
32	Kaplanı Sakın Gıdıklama	Pamela Butchart	Marsık Kitap	2016	Yabancı
33	Ben Kaybolmam ki!	Dagmar Geisler	Gergedan	2017	Yabancı
34	Arda'nın Dünyası-10 Kitap Takım	Şenol Yanık	Kaliteli Eğitim...	2017	Yerli
35	Kır Çiçeği	Zekeriya Kaya	Phoenix	2010	Yerli
36	Aritmetik İyi Kuşlar Pekiyi	Cemal Süreya	Yapı Kredi Yayınları	2007	Yerli
37	Pippi Uzunçorap Serisi Kutulu Özel Set	Astrid Lindgren	Pegasus	2017	Yabancı
38	Banyo Yapmak İstemeyen Zürafa	Christine Beigel	1001 Çiçek	2017	Yabancı
39	Göl Çocukları	İbrahim Örs	Nemesis Kitap	2017	Yerli
40	Çizgili Pijamalı Çocuk	John Boyne	Tudem Yayınları	2007	Yabancı
41	Büyük Tutku	İbrahim Örs	Şimşek Yayınları	2011	Yerli
42	Mış gibi	Peter H. Reynolds	Altın Kitaplar	2014	Yabancı
43	Küçük Kara Balık	Samed Behrengi	Can Çocuk Yayınları	1999	Yabancı
44	Büyük Atatürk'ten Küçük Öyküler 1	Süleyman Bulut	Can Çocuk Yayınları	2009	Yerli
45	Kötü Sözler Söyleyen Koala-Anne Tavuk Anlatıyor	Christine Beigel	1001 Çiçek	2017	Yabancı
46	Arkadaşıma Veda	Zülfü Livaneli	Doğan ve Egmont...	2016	Yerli
47	Charlie'nin Büyük Cam Asansörü	Roald Dahl	Can Çocuk Yayınları	2011	Yabancı

Sıra No	Kitap Adı	Yazar	Yayıncı	Yıl	Yerli / Yabancı
48	Saftirik Greg'in Günlüğü 12 - Tam Bir Felaket!	Jeff Kinney	Epsilon Yayınevi	2017	Yabancı
49	Matilda	Roald Dahl	Can Çocuk Yayınları	2016	Yabancı
50	Değnek Adam	Julia Donaldson	İş Bankası...	2015	Yabancı
51	Saftirik Greg'in Günlüğü 1	Jeff Kinney	Epsilon Yayınevi	2008	Yabancı
52	Kumkurdu Serisi Seti - 3 Kitap Takım	Asa Lind	Pegasus	2016	Yabancı
53	Uçurtmam Bulut Şimdi	Sevim Ak	Can Çocuk Yayınları	2003	Yerli
54	Vanilya Kokulu Mektuplar	Sevim Ak	Can Çocuk Yayınları	2009	Yerli
55	Eyvah Kitap!	Mine Soysal	Günışığı Kitaplığı	2015	Yerli
56	Saftirik Greg'in Günlüğü 6 - Panik Yok!	Jeff Kinney	Epsilon Yayınevi	2011	Yabancı
57	Kral Şakir-Macera Devam Ediyor!, Clz	Varol Yaşaroğlu	Eksik Parça	2017	Yerli
58	Anne Tavuk Anlatıyor - Okula Gitmek İstemeyen Zebra	Christine Beigel	1001 Çiçek	2016	Yabancı
59	Efsane Dolu Anadolu	Mehmet Güler	Doğan ve Egmont...	2017	Yerli
60	Saftirik Greg'in Günlüğü 5- Ama Bu Haksızlık	Jeff Kinney	Epsilon Yayınevi	2011	Yabancı
61	Sakız Kızın Günleri	Sevim Ak	Can Çocuk Yayınları	2008	Yerli
62	Hiçkırık Tutan Su Aygırı-Anne Tavuk Anlatıyor	Christine Beigel	1001 Çiçek	2017	Yabancı
63	Dünyayı Öğreniyorum-Arkadaşım Astronot	Ralf Butschkow	İş Bankası...	2014	Yabancı
64	Kırmızı Kanatlı Baykuş	Feridun Oral	Yapı Kredi Yayınları	2012	Yerli
65	Kumkurdu - 1	Asa Lind	Pegasus	2015	Yabancı
66	Dünyanın En Küçük Hediyesi	Peter H. Reynolds	Altın Kitaplar	2017	Yabancı
67	Annemle Uzayda	Ahmet Büke	Günışığı Kitaplığı	2017	Yerli
68	Dönüşüm	Mehmet Anıl	Karakarga	2018	Yerli
69	Babam Uyumak Bilmiyor	Coralie Saudo	Uçanbalık Yayıncılık	2017	Yabancı
70	Erken Kalkmayı Sevmeyen Kurbağa-Anne Tavuk Anlatıyor	Christine Beigel	1001 Çiçek	2017	Yabancı
71	Zogi	Julia Donaldson	İş Bankası...	2018	Yabancı

Sıra No	Kitap Adı	Yazar	Yayıncı	Yıl	Yerli / Yabancı
72	Anne Tavuk Anlatıyor - Ay'ı Söndürmek İsteyen İnek	Christine Beigel	1001 Çiçek	2016	Yabancı
73	Dünyayı Gezmek İsteyen Horoz	Eric Carle	Mavi Bulut...	2018	Yabancı
74	Veteriner Verda	Felicity Brooks	Mikado Yayınları	2014	Yabancı
75	Çok Hayal Kuran Çocuk	Şermin Yaşar	Elma Yayınevi	2015	Yerli
76	Saflirik Greg'in Günlüğü 3- Türünün Son Örneği	Jeff Kinney	Epsilon Yayınevi	2010	Yabancı
77	Saflirik Greg'in Günlüğü 4- İşte Şimdi Yandık	Jeff Kinney	Epsilon Yayınevi	2010	Yabancı
78	Sudan Korkan Timsah-Anne Tavuk Anlatıyor	Christine Beigel	1001 Çiçek	2017	Yabancı
79	Bitlenen Panda-Anne Tavuk Anlatıyor	Christine Beigel	1001 Çiçek	2017	Yabancı
80	Anne Tavuk Anlatıyor - Uykuya Dalamayan Koyun	Christine Beigel	1001 Çiçek	2016	Yabancı
81	Elif Kurabiye Yapıyor-İlk Okuma Kitabım	Liane Schneider	İş Bankası...	2018	Yabancı
82	Bir Şeftali Bin Şeftali	Samed Behrengi	Can Çocuk Yayınları	2010	Yabancı
83	Köfte Koşucusu-Levent	Mustafa Orakçı	Timaş Çocuk	2017	Yerli
84	Saflirik Greg'in Günlüğü 2- Rodrick Kuralları	Jeff Kinney	Epsilon Yayınevi	2009	Yabancı
85	Annesini Arayan Bukalemun-Anne Tavuk Anlatıyor	Christine Beigel	1001 Çiçek	2017	Yabancı
86	Öpücük Ne Renktir?	Rocio Bonilla	Günışığı Kitaplığı	2016	Yabancı
87	Çocuk Kalbi	Edmondo De Amicis	Yakamoz Yayınları	2016	Yabancı
88	Dev Şeftali	Roald Dahl	Can Çocuk Yayınları	1997	Yabancı
89	Kötebek Kuki	Betül Sayın	Günışığı Kitaplığı	2007	Yerli
90	Değirmenler Vadisi	Noelia Blanco	Abm Yayınevi	2014	Yabancı
91	Anne Tavuk Anlatıyor - Uyku Arkadaşını Arayan Ayı	Christine Beigel	1001 Çiçek	2016	Yabancı
92	Çocuk Edebiyatı Seti - 12 Kitap Takım	Önder Yetişen	Tefrika Yayınları	2017	Yerli
93	Küçük Vak Vak - Uyku Zamanı	Lauren Thompson	Pearson Longman	2015	Yabancı
94	Galata'nın Tembel Martısı	Behiç Ak	Günışığı Kitaplığı	2011	Yerli
95	Dünyanın En Yüksek Kitap Dağı	Rocio Bonilla	Günışığı Kitaplığı	2018	Yabancı

Sıra No	Kitap Adı	Yazar	Yayıncı	Yıl	Yerli / Yabancı
96	Böğürtlen Cini ve Sarı Gaga	Feridun Oral	Yapı Kredi Yayınları	2015	Yerli
97	Bugün Bir Kova Doldurdun mu?	Carol McCloud	Butik	2012	Yabancı
98	Kraliçeyi Kurtarmak	Vladimir Tumanov	Günışığı Kitaplığı	2005	Yabancı
99	Hediyelerini İsteyen Fare-Anne Tavuk Anlatıyor	Christine Beigel	1001 Çiçek	2017	Yabancı
100	Hatalar Kitabı	Corinna Luyken	Abm Yayınevi	2017	Yabancı
101	Büyük Orman Avcıları	Dennis Nolan	Abm Yayınevi	2015	Yabancı
102	Sevdalı Bulut Masalı	Nazım Hikmet	Yapı Kredi Yayınları	2014	Yerli
103	Avucundaki Öpücük	Audrey Penn	Butik	2011	Yabancı
104	Minik Tohum	Eric Carle	Kuraldışı Yayınları	2014	Yabancı

Ek 2. 2018 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında Yer Alan Kazanımlar

1. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

HB.1.1. Okulumuzda Hayat

- HB.1.1.1. Sınıf içi tanışma etkinliğine katılır.
- HB.1.1.2. Kendisiyle akranları arasındaki benzer ve farklı yönleri ayırt eder.
- HB.1.1.3. Okula geliş ve okuldan gidişlerde güvenlik kurallarına uyar.
- HB.1.1.4. Sınıfının okul içindeki yerini bulur.
- HB.1.1.6. Bayrak töreninde nasıl davranması gerektiğini kavrar.
- HB.1.1.7. Okulunun bölümlerini tanır.
- HB.1.1.8. Tuvalet kullanma ve temizlik alışkanlığı geliştirir.
- HB.1.1.9. Okul çalışanlarını tanır.
- HB.1.1.10. İhtiyaç duyduğu durumlarda okul çalışanlarından yardım alır.
- HB.1.1.11. Sınıf içi kuralları belirleme sürecine katılır.
- HB.1.1.12. Okul kurallarına uyar.
- HB.1.1.13. Okulda iletişim kurarken nezaket kurallarına uyar.
- HB.1.1.14. Okul içi etkinliklerde görev almaya istekli olur.
- HB.1.1.15. Oyunlara katılmaya ve oyun oynamaya istekli olur.
- HB.1.1.16. Okulla ilgili olumlu duygu ve düşünceler geliştirir.
- HB.1.1.17. Kullanacağı ders araç ve gereçlerini seçer.

HB.1.2. Evimizde Hayat

- HB.1.2.1. Aile bireylerini tanıtır.
- HB.1.2.2. Aile hayatının önemini kavrar.
- HB.1.2.3. Evinin yerini tarif eder.
- HB.1.2.4. Evde aile bireyleri ile iletişim kurarken nezaket kurallarına uyar.
- HB.1.2.5. Evdeki kaynakları verimli bir şekilde kullanır.
- HB.1.2.6. Gün içerisinde neler yapabileceğini planlar.
- HB.1.2.7. İstek ve ihtiyaçları arasındaki farkı ayırt eder.

HB.1.3. Sağlıklı Hayat

- HB.1.3.1. Kişisel bakımını düzenli olarak yapar.
- HB.1.3.2. Sağlığını korumak için alması gereken önlemleri fark eder.
- HB.1.3.3. Sağlığı için yararlı yiyecek ve içecekleri seçer.
- HB.1.3.4. Gün içerisinde öğünlere uygun ve dengeli beslenir.
- HB.1.3.5. Temizlik kurallarına dikkat ederek kendisi için yiyecek hazırlar.
- HB.1.3.6. Yemek yerken görgü kurallarına uyar.
- HB.1.3.7. Kitle iletişim araçlarını kullanırken beden sağlığını korumaya özen gösterir.

HB.1.4. Güvenli Hayat

- HB.1.4.1. Okulda ve evde güvenlik kurallarına uyar.
- HB.1.4.2. Okula geliş ve okuldan gidişlerde insanların trafikteki davranışlarını gözlemler.
- HB.1.4.3. Okula geliş ve gidişlerinde trafik kurallarına uyar.
- HB.1.4.4. Çevresindeki kişilerle iletişim kurarken güvenlik kurallarını uygular.
- HB.1.4.5. Acil durumlarda yardım almak için arayacağı kurumların telefon numaralarını bilir.
- HB.1.4.6. Teknolojik araç ve gereçleri güvenli bir şekilde kullanır.
- HB.1.4.7. Kendisi için güvenli ve güvensiz alanları ayırt eder.

HB.1.5. Ülkemizde Hayat

- HB.1.5.1. Yaşadığı yeri bilir.
- HB.1.5.2. Yakın çevresindeki tarihî, doğal ve turistik yerleri fark eder.
- HB.1.5.3. Ülkemizin genel özelliklerini tanır.
- HB.1.5.4. Ülkemizde, farklı kültürlerden insanlarla bir arada yaşadığını fark eder.
- HB.1.5.5. Atatürk'ün hayatını bilir.
- HB.1.5.6. Millî gün, bayram, tören ve kutlamalara katılmaya istekli olur.
- HB.1.5.7. Dinî gün ve bayram kutlamalarına istekle katılır.

HB.1.6. Doğada Hayat

- HB.1.6.1. Yakın çevresinde bulunan hayvanları gözlemler.
- HB.1.6.2. Yakın çevresinde bulunan bitkileri gözlemler.
- HB.1.6.3. Yakın çevresinde bulunan hayvanları ve bitkileri korumaya özen gösterir.
- HB.1.6.4. Doğayı ve çevresini temiz tutma konusunda duyarlı olur.
- HB.1.6.5. Geri dönüşümü yapılabilecek maddeleri ayırt eder.
- HB.1.6.6. Güneş, Ay, Dünya ve yıldızları gözlemler.
- HB.1.6.7. Mevsimleri ve özelliklerini araştırır.
- HB.1.6.8. Mevsimlere göre doğada meydana gelen değişiklikleri kavrar.

2. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

HB.2.1. Okulumuzda Hayat

- HB.2.1.1. Kendini farklı özellikleriyle tanıtır.
- HB.2.1.2. Bireysel farklılıklara saygı duyar.
- HB.2.1.3. Ders araç ve gereçlerini günlük ders programına göre hazırlar.
- HB.2.1.4. Sınıfla ilgili konularda karar alma süreçlerine katılır.
- HB.2.1.5. Okulunun yakın çevresini tanıtır.
- HB.2.1.6. Okul kaynaklarını ve eşyalarını kullanırken özen gösterir.
- HB.2.1.7. Sınıfta ve okulda yapılan etkinliklerde grupta çalışma kurallarına uyar.
- HB.2.1.8. Okulda iletişim kurarken kendini anlaşılır ve açık bir dille ifade eder.
- HB.2.1.9. Okulda iletişim kurarken dinleme kurallarına uyar.
- HB.2.1.10. Okulda arkadaşlarıyla oyun oynarken kurallara uyar.
- HB.2.1.11. Okulda parasını ihtiyaçları doğrultusunda bilinçli bir şekilde harcar.

HB.2.2. Evimizde Hayat

- HB.2.2.1. Yakın akrabalarını tanıtır.
- HB.2.2.2. Akrabalık ilişkilerinin önemini kavrar.
- HB.2.2.3. Yaşadığı evin adresini bilir.
- HB.2.2.4. Evde, üzerine düşen görev ve sorumluluklarını fark eder.
- HB.2.2.5. Aile içi karar alma süreçlerine katılır.
- HB.2.2.6. Evdeki kaynakları tasarruflu kullanmanın aile bütçesine katkılarını araştırır.
- HB.2.2.7. Yakın çevresindeki yardıma ihtiyaç duyan insanlara karşı duyarlı olur.
- HB.2.2.8. Gün içerisinde planladığı işleri uygular.
- HB.2.2.9. İstek ve ihtiyaçlarını öncelik sırasına göre listeler.

HB.2.3. Sağlıklı Hayat

- HB.2.3.1. Sağlıklı büyüme ve gelişme ile kişisel bakım, spor, uyku ve beslenme arasındaki ilişkiyi fark eder.
- HB.2.3.2. Dengeli beslenmeye uygun öğün listesi hazırlar.
- HB.2.3.3. Yemek yerken görgü kurallarına uyar.
- HB.2.3.4. Sağlıklı bir yaşam için temizliğin gerekliliğini açıklar.

HB.2.3.5. Sağlıkla ilgili hizmet veren kurumları ve meslekleri tanır.

HB.2.3.6. Mevsimine uygun meyve ve sebze tüketiminin insan sağlığına etkilerini fark eder.

HB.2.3.7. Mevsim şartlarına uygun kıyafet seçer.

HB.2.4. Güvenli Hayat

HB.2.4.1. Ulaşım türlerini ve araçlarını sınıflandırır.

HB.2.4.2. Ulaşım araçlarıyla yolculuk yaparken güvenlik kurallarına uyar.

HB.2.4.3. Trafikte yardıma ihtiyaç duyan bireylere yardımcı olur.

HB.2.4.4. Acil durumlarda yardım alabileceği kurumları ve kişileri bilir.

HB.2.4.5. Teknolojik araç ve gereçlerin güvenli bir şekilde kullanımı konusunda duyarlı olur.

HB.2.4.6. Oyun alanlarındaki araçları güvenli bir şekilde kullanır.

HB.2.5. Ülkemizde Hayat

HB.2.5.1. Harita ve küre üzerinde ülkesini, başkentini ve yaşadığı yeri gösterir.

HB.2.5.2. Türk bayrağının ve İstiklâl Marşı'nın vatanı ve milleti için önemini fark eder.

HB.2.5.3. Atatürk'ün çocukluğunu araştırır.

HB.2.5.4. Millî gün ve bayramların önemini kavrar.

HB.2.5.5. Dinî gün ve bayramların önemini kavrar.

HB.2.5.6. Yakın çevresindeki kültürel miras öğelerini araştırır.

HB.2.5.7. Ülkemizde yaşayan farklı kültürdeki insanların yaşam şekillerine ve alışkanlıklarına saygı duyar.

HB.2.5.8. Yakın çevresinde yapılan üretim faaliyetlerini gözlemler.

HB.2.6. Doğada Hayat

HB.2.6.1. Bitki ve hayvanların yaşaması için gerekli olan şartları karşılaştırır.

HB.2.6.2. Bitki yetiştirmenin ve hayvan beslemenin önemini fark eder.

HB.2.6.3. Yakın çevresindeki doğal unsurların insan yaşamına etkisine örnekler verir.

HB.2.6.4. Tüketilen maddelerin geri dönüşümüne katkıda bulunur.

HB.2.6.5. Doğa olaylarını tanır.

HB.2.6.6. Doğal afetlere örnekler verir.

HB.2.6.7. Doğa olayları ve doğal afetlere karşı alınabilecek önlemleri açıklar.

HB.2.6.8. Güneş'i gözlemleyerek yönleri gösterir.

HB.2.6.9. Dünya'nın şekli ve hareketlerinin insan yaşamına etkilerini araştırır.

3. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

HB.3.1. Okulumuzda Hayat

HB.3.1.1. Güçlü yönlerini ve güçlendirilmesi gereken yönlerini fark eder.

HB.3.1.2. Davranışlarının kendisini ve arkadaşlarını nasıl etkilediğini fark eder.

HB.3.1.3. Arkadaşlarının davranışlarının kendisini nasıl etkilediğini fark eder.

HB.3.1.4. Arkadaşlık sürecinde dikkat edilmesi gereken hususları kavrar.

HB.3.1.5. Sınıfının ve okulunun krokisini çizer.

HB.3.1.6. Okulunun bireysel ve toplumsal katkılarının fark eder.

HB.3.1.7. Okuldaki sosyal yardımlaşma ve dayanışmayla ilgili çalışmalara katılmaya istekli olur.

HB.3.1.8. Okula ilişkin istek ve ihtiyaçlarını okul ortamında demokratik yollarla ifade eder.

HB.3.1.9. Okul kaynaklarının etkili ve verimli kullanımına yönelik özgün önerilerde bulunur.

HB.3.1.10. İlgi duyduğu meslekleri ve özelliklerini araştırır.

HB.3.2. Evimizde Hayat

HB.3.2.1. Aile büyüklerinin çocukluk dönemlerinin özellikleri ile kendi çocukluk döneminin özelliklerini karşılaştırır.

HB.3.2.2. Komşuluk ilişkilerinin ailesi ve kendisi açısından önemine örnekler verir.

HB.3.2.3. Evinin bulunduğu yerin krokisini çizer.

HB.3.2.4. Evde üzerine düşen görev ve sorumlulukları yerine getirir.

HB.3.2.5. Evde kullanılan alet ve teknolojik ürünlerin hayatımıza olan katkılarına örnekler verir.

HB.3.2.6. Evdeki kaynakların etkili ve verimli kullanımına yönelik özgün önerilerde bulunur.

HB.3.2.7. Planlı olmanın kişisel yaşamına olan katkılarına örnekler verir.

HB.3.2.8. İstek ve ihtiyaçlarını karşılarken kendisinin ve ailesinin bütçesini korumaya özen gösterir.

HB.3.3. Sağlıklı Hayat

HB.3.3.1. Kişisel bakımını yaparken kaynakları verimli kullanır.

HB.3.3.2. Yiyecek ve içecekler satın alınırken bilinçli tüketici davranışları gösterir.

HB.3.3.3. Sağlığını korumak için mevsimlere özgü yiyeceklerle beslenir.

HB.3.3.4. Sağlığını korumak için yeterli ve dengeli beslenir.

HB.3.3.5. Kendisinin ve toplumun sağlığını korumak için ortak kullanım alanlarında temizlik ve hijyen kurallarına uyar.

HB.3.4. Güvenli Hayat

HB.3.4.1. Trafik işaretleri ve işaret levhalarını tanıtır.

HB.3.4.2. Trafikte kurallara uymanın gerekliliğine örnekler verir.

HB.3.4.3. Yakın çevresinde meydana gelebilecek kazaları önlemek için alınması gereken tedbirleri açıklar.

HB.3.4.4. Acil bir durum olduğunda ne yapacağını ve kimlerden yardım isteyebileceğini açıklar.

HB.3.4.5. Güvenliğini tehdit eden bir kişi olduğunda ne yapacağını ve kimlerden yardım isteyebileceğini açıklar.

HB.3.4.6. Günlük yaşamında güvenliğini tehdit edecek bir durumla karşılaştığında neler yapabileceğine örnekler verir.

HB.3.4.7. Oyun alanlarındaki araçları güvenli bir şekilde kullanır.

HB.3.5. Ülkemizde Hayat

HB.3.5.1. Yakın çevresinde bulunan yönetim birimlerini ve yöneticilerini tanıtır.

HB.3.5.2. Ülkemizin yönetim şeklini açıklar.

HB.3.5.3. Yakın çevresinde yer alan tarihî, doğal ve turistik yerlerin özelliklerini tanıtır.

HB.3.5.4. Ülkesinin gelişmesi ile kendi görev ve sorumluluklarını yerine getirmesi arasında ilişki kurar.

HB.3.5.5. Ortak kullanım alanlarını ve araçlarını korur.

HB.3.5.6. Millî birlik ve beraberliğin toplum hayatına katkılarını araştırır.

HB.3.5.7. Ülkemizde yaşayan farklı kültürdeki insanların sorunlarına yönelik sosyal sorumluluk projelerine katılır.

HB.3.5.8. Atatürk'ün kişilik özelliklerini araştırır.

HB.3.5.9. Yaptığı çalışmalarla ülkemize katkıda bulunmuş kişileri araştırır.

HB.3.6. Doğada Hayat

HB.3.6.1. İnsan yaşamı açısından bitki ve hayvanların önemini kavrar.

HB.3.6.2. Meyve ve sebzelerin yetişme koşullarını araştırır.

HB.3.6.3. Doğadan yararlanarak yönleri bulur.

HB.3.6.4 İnsanların doğal unsurlar üzerindeki etkisine yakın çevresinden örnekler verir.

HB.3.6.5. Doğa ve çevreyi koruma konusunda sorumluluk alır.

HB.3.6.6. Geri dönüşümün kendisine ve yaşadığı çevreye olan katkısına örnekler verir.

Ek 3. Akademik Özgeçmiş

ÖĞRENCİNİN AKADEMİK ÖZGEÇMİŞİ

Kişisel Bilgiler			
Adı ve Soyadı	Özgün KURT		
E-postası/Web Sayfası	ozgn_krt_91@hotmail.com		
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce		
Uzmanlık Alanı	Sınıf Öğretmenliği		
Öğrenim Bilgileri			
	Üniversite	Bölüm	Yıl
Lisans	Dokuz Eylül Üniversitesi	Sınıf Öğretmenliği	2010-2014
Tez Başlığı	6-10 Yaş Çocuk Öykü Kitaplarının MEB 2018 Hayat Bilgisi Öğretim Programında Bulunan Değerler Yönünden İncelenmesi		
Tez Danışmanı	Dr.Öğr.Üyesi Hanife KESKİN		
Akademik Eserler			
(Makale, kitap, kitap bölümü, bildiri, poster, sergi, konser vb. eserlerden kaynakça yazım kurallarına göre en fazla 10 eser yazılmalıdır.) Tezden üretilen yayınlar * ile işaretlenmelidir.			
Alanıyla İlgili Bilimsel Kuruluşlara Üyelikler			
Alanıyla İlgili Aldığı Ödüller			

